

Sprawozdanie z działalności ING Banku Śląskiego S.A.

w 2008 rok



Spis treści	
Spis treści	2
List Przewodniczącej Rady Nadzorczej	4
List Prezesa Zarządu Banku	6
Krótką charakterystyką ING Banku Śląskiego S.A.....	8
I. UWARUNKOWANIA MAKROEKONOMICZNE W 2008 ROKU	9
Podstawowe trendy w gospodarce	9
Polityka pieniężna	10
Sektor bankowy.....	12
Rynek kapitałowy	14
Czynniki makroekonomiczne, które będą miały wpływ na rozwój sektora bankowego w 2009 roku	16
II. STRATEGIA ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.....	18
Misja i wizja ING Banku Śląskiego S.A.....	18
Główne cele strategiczne	18
III. GŁÓWNE OSIĄGNIĘCIA ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A. W 2008 ROKU.....	21
Wzrost bazy klientów.....	21
Ekspansja na rynku depozytowym i kredytowym	21
Wpływ zaburzeń na rynkach finansowych na wyniki Banku	23
Realizacja projektów kluczowych dla stabilnego rozwoju organizacji.....	24
IV. DZIAŁALNOŚĆ ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A. W 2008 ROKU	25
Bankowość detaliczna.....	25
Zakres oferty oraz wprowadzone zmiany	25
Działalność depozytowa	27
Działalność kredytowa.....	28
Karty bankowe	28
Bankowość korporacyjna.....	29
Zakres oferty i wprowadzone modyfikacje.....	29
Działalność depozytowo-rozliczeniowa.....	31
Działalność kredytowa.....	32
Rynki pieniężne i kapitałowe.....	33
V. DZIAŁALNOŚĆ SPÓŁEK NALEŻĄCYCH DO GRUPY KAPITAŁOWEJ ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.....	35
Struktura grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.....	35
ING Securities S.A.....	35
ING Bank Hipoteczny S.A. (d. Śląski Bank Hipoteczny S.A.)	37
Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. w likwidacji.....	38
ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A (dawne ING Nationale-Nederlanden Polska Powszechne Towarzystwo Emerytalne)	38
ING BSK Development Sp. z o.o.	39
Solver Sp. z o.o.	39
VI. ZARZĄDZANIE GŁÓWNYMI RODZAJAMI RYZYKA.....	40
Ryzyko kredytowe	40
Polityka kredytowa	40
Proces kredytowy i ocena ryzyka kredytowego	40
Jakość portfela kredytowego oraz stan rezerw celowych	41
Zarządzanie ryzykiem rynkowym.....	42
Informacje ogólne.....	42
Limity VaR w roku 2008	43
Zarządzanie ryzykiem płynności	44
Portfele replikacyjne.....	45
Nowy System Cen Transferowych (TPS)	45
Adekwatność kapitałowa	45
Ryzyko operacyjne i nadzór nad zgodnością z normami (Compliance).....	46
VII. ZASADY ŁADU KORPORACYJNEGO	47

Ocena działalności ING Banku Śląskiego S.A. w 2008 roku sporządzona przez Radę Nadzorczą	47
Przestrzeganie dobrych praktyk ładu korporacyjnego	48
Zmiany w organach statutowych Banku	49
Wynagrodzenia członków Zarządu i Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.	51
Informacja o audytorze	52
VIII. INFORMACJE DLA INWESTORÓW	54
Cena akcji ING Banku Śląskiego S.A.	54
Struktura akcjonariatu ING Banku Śląskiego S.A.	54
Ratingi	55
IX. ROZWÓJ ORGANIZACJI I INFRASTRUKTURY ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A. W 2008 ROKU	57
IT	57
Operacje	58
Rozwój elektronicznych kanałów dystrybucji	58
Rozwój sieci placówek bankowych	59
X. ING BANK ŚLĄSKI S.A. W SPOŁECZEŃSTWIE	61
Działalność Fundacji ING Dzieciom	61
Zaangażowanie pracowników	62
Fundacja Sztuki Polskiej ING	63
XI. ZARZĄDZANIE KADRAMI	64
Stan zatrudnienia	64
Polityka wynagrodzeń	64
Rekrutacja i selekcja	64
Szkolenia i rozwój pracowników	65
Warunki pracy	66
XII. NAGRODY I WYRÓŻNIENIA	67
XIII. SYTUACJA FINANSOWA ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A. W 2008 ROKU	69
Struktura bilansu	69
Aktywa	69
Pasywa	69
Rachunek zysków i strat	70
Zysk brutto i netto	70
Wynik z tytułu odsetek	71
Dochody pozaodsetkowe	71
Koszty działania	72
Odpisy na utratę wartości i rezerwy	73
Udział poszczególnych segmentów branżowych w tworzeniu wyniku finansowego	73
Podstawowe wskaźniki efektywności	74
XIV. OŚWIADCZENIA ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.	75
Prawdziwość i rzetelność prezentowanych sprawozdań	75
Wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	75
Dodatkowe informacje	75
Zawarte umowy	75
Liczba i wartość tytułów egzekucyjnych	75

List Przewodniczącej Rady Nadzorczej

Szanowni Państwo,

Bez wątpienia 2008 rok zapisze się w historii jako okres największego od dziesięcioleci załamania w gospodarce światowej. Występujące już w 2007 roku zaburzenia na rynku ryzykownych kredytów hipotecznych w USA przeniosły się na inne dziedziny rynku finansowego, powodując m.in. kłopoty finansowe wielu potężnych instytucji oraz falę wyprzedaży i spadek cen aktywów na większości rynków kapitałowych. Trudna sytuacja finansowa wielu renomowanych, globalnych graczy wywołała ogólny wzrost nieufności oraz przyczyniła się do wystąpienia zaburzeń w funkcjonowaniu rynku międzybankowego i obniżenia płynności systemów bankowych. Pomimo ogromnej skali interwencji światowych mocarstw, procesy te miały wpływ także na gospodarkę realną doprowadzając do zapaści wielu gałęzi przemysłu i ostatecznie do pojawienia się groźby znacznej recesji w wiodących gospodarkach światowych. Skutki tych niekorzystnych zjawisk odczuła także – szczególnie w drugiej połowie 2008 roku – coraz bardziej otwarta gospodarka polska.

W ciągu 2008 roku Rada Nadzorcza – zgodnie z przysługującymi jej uprawnieniami – wnikliwie analizowała wszelkie aspekty funkcjonowania ING Banku Śląskiego S.A. oraz współpracowała z Zarządem Banku przy podejmowaniu strategicznych dla rozwoju Spółki decyzji.

W warunkach wyjątkowo niekorzystnej sytuacji panującej w otoczeniu makroekonomicznym, w tym dużej zmienności na rynkach finansowych, ING Bank Śląski S.A. zamknął 2008 rok z zyskiem netto w wysokości 455,6 mln zł wobec 610,1 mln zł w poprzednim roku.

Znaczny wpływ na końcowy wynik Banku miały trudne do przewidzenia zjawiska, które pojawiły się pod koniec roku na rynku skarbowych papierów dłużnych. Spadek cen długoterminowych euroobligacji wyemitowanych przez Skarb Państwa spowodował, że ING Bank Śląski S.A. zanotował na rewaluacji tych papierów ujemny rezultat. Ponadto, w ostatnich miesiącach roku wynik Banku został obciążony skutkami spadku wyceny walutowych transakcji opcyjnych zawartych z klientami w wyniku wzrostu ryzyka kredytowego wynikającego z tych kontraktów.

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. wypełniał wszystkie normy bezpiecznego działania zarówno dzięki odpowiednim kapitałom jak i właściwie zdywersyfikowanej działalności. Na koniec grudnia 2008 roku współczynnik wypłacalności dla Banku ukształtował się na poziomie 9.8%. Bank należał także do instytucji finansowych charakteryzujących się wysoką płynnością, a działalność jego była w nieznacznym stopniu uzależniona od coraz droższego rynku międzybankowego. Relacja kredytów do depozytów na poziomie 51% świadczyła jednocześnie o znacznym potencjale do dalszego rozwoju akcji kredytowej.

Warto podkreślić, że w warunkach niespotykanej do tej pory konkurencji o pozyskanie funduszy klientów, ING Bank Śląski S.A. powiększył bazę depozytową. Na koniec 2008 roku ogólna wartość depozytów ulokowanych na rachunkach Banku osiągnęła poziom 46,4 mld zł i była o ponad 7% wyższa niż rok wcześniej.

W wyniku harmonijnego rozwoju akcji kredytowej zarówno dla klientów korporacyjnych jak i detalicznych, na koniec grudnia 2008 roku należności kredytowe Banku wynosiły 23,2 mld zł, czyli przyrosły o 40% w ciągu roku. Walutowe kredyty hipoteczne stanowiły niewiele ponad 5% ogólnego zaangażowania kredytowego Banku, co zmniejszało jego narażenie na ryzyko z tytułu osłabienia się polskiej waluty.

W ramach realizacji swej długoterminowej strategii, ING Bank Śląski S.A. skupił się w 2008 roku na realizacji kluczowych projektów. Na szczególną uwagę zasługuje przede wszystkim zakończenie kolejnych etapów wdrażania nowego informatycznego systemu oddziałowego, wysoki stopień wyposażania oddziałów w strefy samoobsługowe, dalsza optymalizacja procesów związanych z udzielaniem kredytów oraz poprawa efektywności działania sfery operacyjnej.

Przewidywane spowolnienie gospodarcze (które może spowodować wyraźne obniżenie zdolności klientów do terminowego wywiązywania się ze zobowiązań kredytowych), dalsze utrzymywanie się bessy i dużej zmienności na rynkach finansowych, powodują konieczność stworzenia odpowiednio dużego bufora kapitałowego, który zapewni pełne bezpieczeństwo i stabilność funkcjonowania ING Banku Śląskiego S.A. w 2009 roku. W warunkach niższego tempa rozwoju polskiej gospodarki tylko silny kapitałowo Bank będzie mógł bezpiecznie zainwestować zgromadzone oszczędności klientów na rynku kredytowym. Dlatego też, Rada Nadzorcza przychyliła się do wniosku Zarządu Banku o przeznaczeniu całości zysku 2008 roku na podniesienie kapitałów Spółki. Chciałabym zapewnić wszystkich Akcjonariuszy, że jest to właściwa decyzja, która powinna zaprocentować w dłuższej perspektywie.

Najbliższe kilka kwartałów będzie trudnym okresem dla polskiego sektora bankowego. Rada Nadzorcza na swym pierwszym w 2009 roku posiedzeniu przyjęła do akceptującej wiadomości Plan ING Banku Śląskiego S.A. na 2009 rok. Uwzględnia on gorsze perspektywy rozwojowe polskiej gospodarki i określa konkretne działania minimalizujące ich skutki m.in. w zakresie ograniczenia kosztów oraz zmian w polityce kredytowej.

Szanowni Państwo, na zakończenie pragnę serdecznie podziękować wszystkim, którzy wnieśli swój wkład do wyniku uzyskanego przez ING Bank Śląski S.A. w 2008 roku. Liczę również, że owocna współpraca nas wszystkich, tj. pracowników oraz władz Banku w poszukiwaniu, jak i realizacji optymalnych rozwiązań odpowiadających obecnej trudnej sytuacji rynkowej, zagwarantuje stabilną pozycję ING Banku Śląskiego S.A. w polskim systemie bankowym.

Z poważaniem,

Anna Fornalczyk
Przewodnicząca Rady Nadzorczej

List Prezesa Zarządu Banku

Szanowni Akcjonariusze,

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. wypracował 455,6 mln zł zysku netto, czyli o 25% mniej niż w bardzo dobrym dla polskiego sektora bankowego 2007 roku.

Końcowy wynik ING Banku Śląskiego S.A. w 2008 roku został dotknięty skutkami bezprecedensowych zaburzeń i dużej zmienności występującej na rynkach finansowych, w tym ograniczeniem płynności niektórych rynków, dużych wahań kursów oraz stóp procentowych.

Siła oddziaływania tych zjawisk na końcowy wynik finansowy ING Banku Śląskiego S.A. wiązała się także z posiadaną od lat strukturą bilansu. Znaczna część aktywów Banku przypada bowiem na różnego typu instrumenty finansowe, w tym na charakteryzujące się niskim poziomem ryzyka skarbowe papiery dłużne. W końcu 2008 roku cena posiadanych przez Bank długoterminowych euroobligacji Skarbu Państwa na rozchwanianym i mało płynnym rynku spadła. Obniżenie wyceny tych papierów przełożyło się niekorzystnie na wyniki finansowe Banku w całym 2008 roku. Nie ustrzegliśmy się także przed ryzykiem wynikającym ze wzrostu wartości zobowiązań podmiotów gospodarczych w stosunku do Banku z tytułu walutowych transakcji opcyjnych, który został wywołany w końcu 2008 roku znacznym osłabieniem wartości polskiej waluty.

Przedstawiając wyniki ING Banku Śląskiego S.A. w 2008 roku chciałbym zwrócić uwagę na dobre wyniki uzyskane w zakresie powiększania bazy klientów oraz rozwoju działalności komercyjnej, tj. w zakresie pozyskiwania depozytów i rozwijania akcji kredytowej.

ING Bank Śląski S.A. dobrze sobie radził we współzawodnictwie o wolne środki klientów i powiększył swoją bazę depozytową. Na koniec grudnia 2008 roku ogólna wartość środków zgromadzonych na rachunkach depozytowych w ING Banku Śląskim S.A. wynosiła 46,4 mld zł, czyli była 3,2 mld zł wyższa niż rok wcześniej. Bank przede wszystkim obronił przed zdecydowanymi działaniami konkurentów środki zdeponowane na rachunkach gospodarstw domowych.

W ciągu 2008 roku wzrósł także nasz udział w finansowaniu potrzeb polskiej gospodarki. Na koniec roku ogólne zaangażowanie kredytowe ING Banku Śląskiego S.A. wyniosło 23,2 mld zł i było o 6,7 mld zł wyższe niż rok wcześniej. Podobnie jak i w latach poprzednich, kładliśmy duży nacisk na zminimalizowanie ryzyka kredytowego. Działając w interesie zarówno klientów jak i Banku wycofaliśmy się m.in. z udzielania kredytów hipotecznych indeksowanych kursem franka szwajcarskiego oraz zmieniliśmy politykę kredytową w odniesieniu do branż charakteryzujących się podwyższonym poziomem ryzyka. Działania te, w połączeniu z coraz lepszymi procedurami zarządzania ryzykiem kredytowym, pozwoliły na utrzymanie bardzo dobrej jakości naszego portfela kredytowego. Kredyty zagrożone utratą wartości stanowiły jedynie 1,4% całości należności Banku.

Zdywersyfikowany portfel kredytowy, bardzo niski w stosunku do ogólnego zaangażowania portfel kredytów zagrożonych utratą wartości oraz znaczna baza kapitałowa stanowiły o wysokim poziomie bezpieczeństwa prowadzonej działalności. W grudniu 2008 roku współczynnik wypłacalności ING Banku Śląskiego S.A. wyniósł 9,8%. W ciągu 2008 roku

działalność Banku charakteryzowała się jednocześnie wysokimi miarami płynności, co zwiększało naszą odporność na ewentualne, dalsze zawirowania na rynkach finansowych.

Działając w ciągu 2008 roku w coraz bardziej wymagającym otoczeniu myśleliśmy także o przyszłości, o dalszym rozwoju instytucji i o realizacji naszej długoterminowej strategii. W celu zapewnienia odpowiedniego potencjału dla dalszego rozwoju, istotnie zwiększyliśmy dostępność naszych usług dla klientów. Oddaliśmy do dyspozycji klientów 34 kolejne placówki partnerskie, a w 204 oddziałach uruchomiliśmy czynne całą dobę strefy samoobsługowe. Zwiększyliśmy funkcjonalność naszych systemów bankowości internetowej oraz wprowadziliśmy na rynek nowoczesny rachunek internetowy – *Konto Direct*. Nasze starania w zakresie poprawy jakości obsługi i zwiększenia atrakcyjności produktów i usług zostały docenione przez rynek. W grudniu 2008 roku klientami naszego Banku było m.in. 2,4 mln klientów indywidualnych, czyli o 313 tys. więcej niż rok wcześniej. Wielomilionowa, lojalna baza klientów, gwarantująca stabilne udziały na podstawowych rynkach usług bankowych to nasz ważny atut dla sprostania aktualnym wyzwaniom występującym w gospodarce.

W 2008 roku nie zapomnieliśmy także o przestrzeganiu zasad ładu korporacyjnego, którego fundamentem są takie wartości jak: uczciwość, otwartość, szacunek i zdrowy rozsądek. Wartości te – oraz zgodne z dobrymi praktykami zachowania korporacyjne – stanowią o właściwym wizerunku i silnej marce naszego Banku.

W 2009 roku będziemy działać w bardzo trudnym otoczeniu. Polska gospodarka będzie się rozwijać w dużo wolniejszym niż w poprzednich latach tempie, co przełoży się na niższy wzrost zapotrzebowania na wiele podstawowych usług bankowych oraz na obniżenie zdolności kredytowej klientów. Złożona sytuacja na rynku będzie wymagać od nas dużej dyscypliny w kierowaniu Bankiem, w tym w takich obszarach jak: zarządzanie ryzykiem, kapitałem oraz kosztami. W warunkach ograniczonych możliwości wzrostu musimy przede wszystkim skupić się na działaniach optymalizujących koszty. Dlatego też w 2009 roku nie będziemy inwestować w rozwój sieci placówek, nie zakładamy podwyżki wynagrodzeń oraz ograniczymy wydatki na działania marketingowe, szkolenia oraz podróże służbowe. Także stan zatrudnienia będziemy musieli dostosować do potencjału poszczególnych rynków, co będzie się wiązać z koniecznością realokacji części pracowników w ramach Banku oraz z brakiem naboru nowych pracowników. Jestem głęboko przekonany, że determinacja w realizacji przyjętego planu działań pomoże nam pokonać trudny okres i stać się firmą jeszcze silniejszą, skoncentrowaną na realizacji długoterminowych celów oraz bardziej efektywną.

Chciałbym na zakończenie wyrazić uznanie pracownikom, bez których wiedzy, umiejętności i zaangażowania nie byłaby możliwa skuteczna realizacja strategii rozwoju ING Banku Śląskiego S.A. Dziękuję także Radzie Nadzorczej za współpracę. Jej dbałość o interesy naszej Spółki – znajdująca m.in. swój wyraz w dużym zaangażowaniu w sprawy Banku i w sprawowaniu uważnego nadzoru nad skutecznym zarządzaniem – służy dobrze bezpieczeństwu i stabilności rozwoju ING Banku Śląskiego S.A.

Z wyrazami szacunku,

Brunon Bartkiewicz
Prezes Zarządu

Krótką charakterystyka ING Banku Śląskiego S.A.

ING Bank Śląski S.A. jest jednym z największych uniwersalnych banków w Polsce, obecnym na rynku od 1989 roku. Bank prowadzi działalność w sektorze bankowości detalicznej, korporacyjnej oraz na rynkach pieniężnych i kapitałowych.

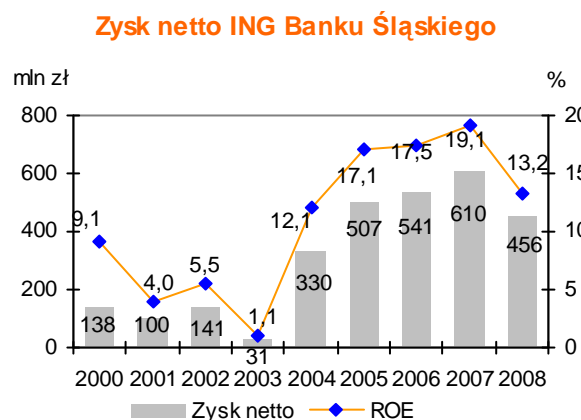
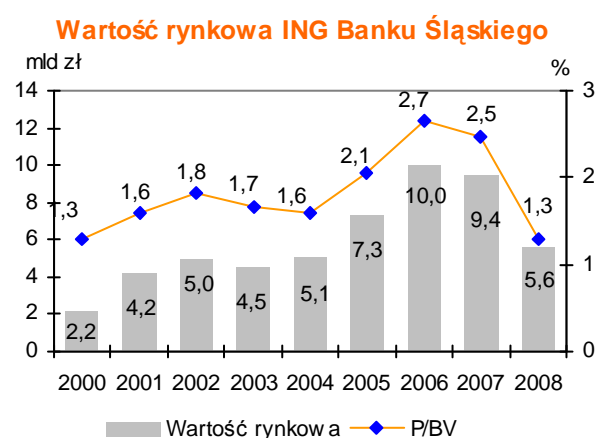
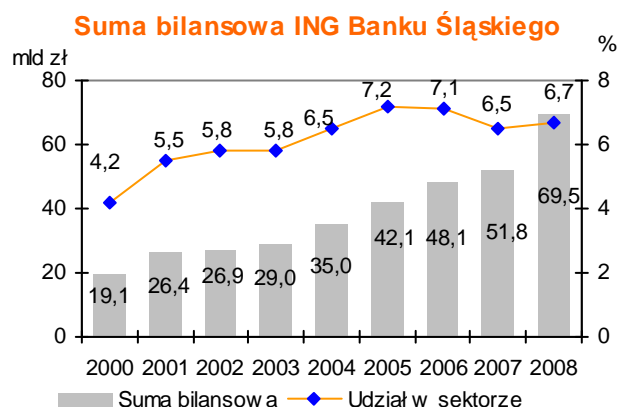
ING Bank Śląski S.A. zajmował czwartą pozycję na polskim rynku pod względem sumy aktywów. Na koniec grudnia 2008 roku suma bilansowa Banku wyniosła 69 535,9 mln zł, co stanowiło 6,7% aktywów polskiego sektora bankowego.

W grudniu 2008 roku z usług ING Banku Śląskiego S.A. korzystało ponad 2,42 mln klientów indywidualnych, 179,0 tys. małych firm oraz 13,0 tys. dużych przedsiębiorstw.

Bank dysponował ogólnopolską siecią 439 placówek bankowych, w których działało 360 czynnych całą dobę stref samoobsługowych. Klienci ING Banku Śląskiego S.A. mogli bezpłatnie korzystać z 683 bankomatów własnych oraz sieci Euronetu. Ponadto Bank oferuje swoim klientom dostęp do usług bankowych poprzez nowoczesne systemy bankowości elektronicznej: systemy bankowości internetowej (ING BankOnLine, ING BusinessOnLine) system bankowości telefonicznej (HaloŚląski) oraz system SMS.

Na koniec 2008 roku ING Bank Śląski S.A. zatrudniał ponad 8,3 tys. osób.

ING Bank Śląski S.A. należy do Grupy ING – instytucji finansowej o zasięgu ogólnoświatowym, specjalizującej się w usługach z zakresu bankowości, inwestycji portfelowych oraz ubezpieczeń na życie i emerytalnych. Inwestorem strategicznym ING Banku Śląskiego S.A. jest ING Bank N.V., posiadający 75% udziału w kapitale akcyjnym Banku.



I. UWARUNKOWANIA MAKROEKONOMICZNE W 2008 ROKU

Podstawowe trendy w gospodarce

W ciągu 2008 roku polska gospodarka rozwijała się w cieniu kryzysu rozgrywającego się na globalnych rynkach finansowych. Zjawiska te nie pozostały bez wpływu na jej kondycję, który w pełni uwidocznił się w ostatnich miesiącach roku.

Produkt Krajowy Brutto

W 2008 roku Produkt Krajowy Brutto w Polsce przyrósł o 4,8%, wobec 6,7% w poprzednim roku. Przy czym, tempo wzrostu PKB słabło z kwartału na kwartał i obniżyło się z 6,0% w pierwszym kwartale do 2,9%¹ w ostatnim kwartale roku.

Zmieniła się również struktura czynników wzrostu gospodarczego – głównym motorem rozwoju stało się spożycie. Na skutek wzrostu płac w sektorze przedsiębiorstw (szczególnie w pierwszej połowie roku), rewaloryzacji rent i emerytur, spadku liczby bezrobotnych oraz dynamicznego wzrostu zadłużenia kredytowego gospodarstw domowych znacząco wzrosło przede wszystkim spożycie indywidualne. W 2008 roku było ono o 5,4% wyższe w porównaniu z poprzednim rokiem.

Spadek aktywności gospodarczej na świecie, w tym u głównych partnerów handlowych Polski ograniczył możliwości eksportowe, pogorszył nastroje polskich przedsiębiorstw i zmniejszył ich skłonność do podejmowania decyzji inwestycyjnych. Dynamika nakładów brutto na środki trwałe obniżyła się z 17,6% w 2007 roku do 7,9% w 2008 roku.

Pogłębiło się również ujemne saldo obrotów handlu zagranicznego. W 2008 roku eksport wyrażony w euro był o 12,2% wyższy niż rok wcześniej. Jednocześnie odnotowano wzrost importu o 14,1% (powiązany przede wszystkim ze stale rosnącym popytem wewnętrznym).

Rynek pracy i poziom wynagrodzeń

W drugiej połowie 2008 roku rynek pracy zaczął odczuwać skutki obniżenia się tempa wzrostu gospodarczego. Stopniowo zmniejszała się dynamika przyrostu liczby zatrudnionych i na koniec grudnia 2008 roku zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było o 4,8% wyższe w porównaniu z grudniem 2007 roku. Po okresie stałego spadku stopy bezrobocia, której najniższy poziom (w wysokości 8,8%) zanotowano w październiku 2008 roku, wystąpił ponowny wzrost liczby osób pozostających bez pracy. W grudniu 2008 roku bezrobotni stanowili 9,5% ludności aktywnej zawodowo, wobec 11,2% na koniec grudnia 2007 roku.

Na skutek znacznego przyrostu wynagrodzeń zanotowanego głównie w pierwszych miesiącach roku, średnia miesięczna płaca w sektorze przedsiębiorstw w 2008 roku była o 10,1% wyższa niż w poprzednim roku. Dynamika przeciętnych wynagrodzeń wyprzedzała – podobnie jak w 2007 roku – wzrost wydajności pracy. W marcu 2008 roku przeprowadzono waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych, w wyniku której zwiększyła się także realna wartość przeciętnej renty i emerytury.

¹ Według szacunków Głównego Ekonomisty ING Banku Śląskiego.

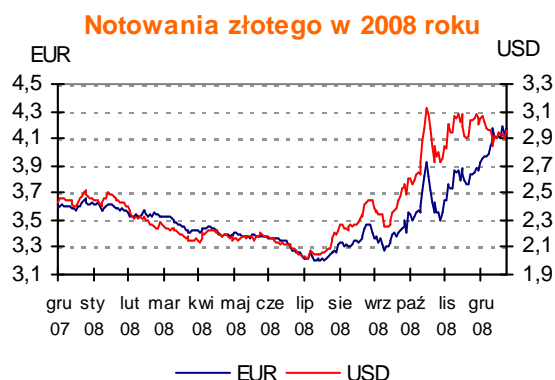
Inflacja

Wzrost cen powyżej celu przyjętego przez Radę Polityki Pieniężnej stanowił jeden z podstawowych problemów polskiej gospodarki. Roczna stopa inflacji zanotowała swoje maksimum w lipcu i sierpniu, osiągając poziom 4,8%. W następnych miesiącach – pod wpływem spadających cen surowców, niskiej dynamiki cen żywności, jak i mniejszych oczekiwań inflacyjnych w związku z przewidywanym spowolnieniem gospodarczym – inflacja spadała. W efekcie tej tendencji, w grudniu 2008 roku ceny były o 3,3% wyższe niż rok wcześniej.

Rynek walutowy

Pierwsze półrocze 2008 roku przyniosło dalsze umocnienie złotego względem głównych walut. Wynikało ono przede wszystkim z nadal szybkiego tempa wzrostu polskiej gospodarki oraz dysparytetu stóp procentowych pomiędzy Polską a podstawowymi rynkami finansowymi.

Trend aprecjacyjny złotego został przerwany na początku sierpnia i od tej pory nastąpił okres spadku i znacznej zmienności kursu złotego względem głównych walut. Deprecjacja złotego wynikała przede wszystkim z utrzymującej się awersji do ryzyka na rynkach gospodarek wschodzących, do których wielu inwestorów nadal zalicza Polskę.



Ostatecznie, w skali całego 2008 roku polski złoty stracił do euro 16,5%, zaś w stosunku do dolara 21,6%. Rok zakończył się szczególnie niekorzystnie dla posiadaczy kredytów walutowych we frankach szwajcarskich. W ciągu roku waluta ta umocniła się w stosunku do złotego o 29,6%.

Budżet państwa

Spowolnienie gospodarcze, które pojawiło się w drugiej połowie 2008 roku uszczupliło dochody Budżetu Państwa. W 2008 roku dochody budżetowe były niższe od zaplanowanych, co zmusiło rząd w końcu roku do ograniczenia wydatków w niektórych sferach życia publicznego. W efekcie podjętych kroków deficyt budżetowy ukształtował się na poziomie 24,5 mld zł i stanowił około 91% kwoty zaplanowanej na 2008 rok.

Plan Stabilności i Rozwoju

W listopadzie polski rząd ogłosił *Plan Stabilności i Rozwoju* przygotowany w głównej mierze w celu podtrzymania popytu inwestycyjnego. W ramach tego Planu podniesiono limit poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa dla kredytów dla sektora MSP oraz uproszczono przepisy dla sprawniejszego wykorzystania środków unijnych. Rząd będzie przede wszystkim wspierać projekty w obszarze teleinformatyki, działalności badawczo-rozwojowej i odnawialnych źródeł energii. Szacuje się, że w wyniku realizacji Planu gospodarka zostanie zasilona bezpośrednio lub pośrednio kwotą ponad 80 mld zł.

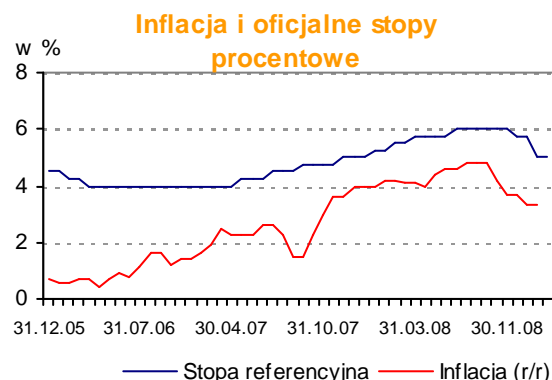
Polityka pieniężna

W pierwszym półroczu 2008 roku Rada Polityki Pieniężnej (RPP) utrzymała prowadzoną w 2007 roku politykę zacieśniania monetarnego i czterokrotnie podnosiła stopy procentowe, tj.

w styczniu, lutym, marcu i czerwcu. W sumie, w ciągu sześciu pierwszych miesięcy 2008 roku stopy procentowe wzrosły o 100 p.b.

W drugiej połowie roku, pojawienie się groźby silniejszego spowolnienia gospodarczego, utrudniony dostęp podmiotów do kredytu w związku z problemami płynnościowymi banków oraz złagodzenie presji płacowej i inflacyjnej dostarczyły Radzie argumentów za rozluźnieniem polityki pieniężnej. W listopadzie RPP obniżyła stopy procentowe o 0,25 p.p., a następnie w grudniu – pod wpływem danych świadczących o spadku tempa wzrostu gospodarczego – o kolejne 0,75 p.p. W końcu 2008 roku stopy NBP kształtowały się na następujących poziomach:

- stopa referencyjna – 5,00%,
- stopa redyskonta weksli – 5,25%,
- stopa lombardowa – 6,50%,
- stopa depozytowa – 3,50%.



W ocenie Rady, zaprezentowanej w Informacji po jej grudniowym posiedzeniu, prawdopodobieństwo ukształtowania się inflacji w średnim okresie poniżej celu inflacyjnego było wyższe od prawdopodobieństwa, że inflacja będzie wyższa od celu.

Obniżki stóp procentowych przez RPP oraz oczekiwania kontynuacji rozluźnienia polityki monetarnej doprowadziły do spadku stawek na krajowym rynku pieniężnym. Nastąpiło również znaczące obniżenie się rentowności instrumentów dłużnych.

Decyzje Rady Polityki Pieniężnej w zakresie złagodzenia polityki pieniężnej nastąpiły w ślad za krokami podejmowanymi przez wiodące banki centralne (w tym FED i EBC). W drugiej połowie 2008 roku dokonały one drastycznych obniżek podstawowych stóp procentowych, ponieważ uznały, że zagrożenia dla wzrostu gospodarczego stały się dużo silniejsze niż zagrożenia dla stabilności cen.

Równoległe z krokami podejmowanymi przez RPP, działania na rzecz utrzymania stabilności sektora finansowego podejmował zarówno rząd jak i Bank Centralny, i tak:

- Narodowy Bank Polski przyjął *Pakiet Zaufania* w celu poprawy sprawności działania rynku międzybankowego, a w szczególności zagwarantowania jego płynności. Bank Centralny rozszerzył zakres instrumentów polityki pieniężnej, m.in. o: wprowadzenie SWAP-ów walutowych, wprowadzenie operacji zasilających otwartego rynku w formie transakcji repo o okresie zapadalności do 3 miesięcy. Zmodyfikowano również system operacyjny kredytu lombardowego.
- Polski rząd przyłączył się do porozumienia w ramach Unii Europejskiej w sprawie podniesienia minimalnego poziomu gwarantowania depozytów do 50 tys. euro.
- Rząd ogłosił swoje stanowisko w sprawie wejścia Polski do strefy euro. Zadeklarowano, że „rok 2011 powinien być rokiem spełnienia kryteriów i pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej dotyczącej wejścia Polski do strefy euro”. To oznacza, że zastąpienie złotego przez wspólną walutę mogłoby nastąpić w 2012 roku. Należy jednocześnie zaznaczyć, że obok konieczności spełnienia kryteriów z Maastricht,

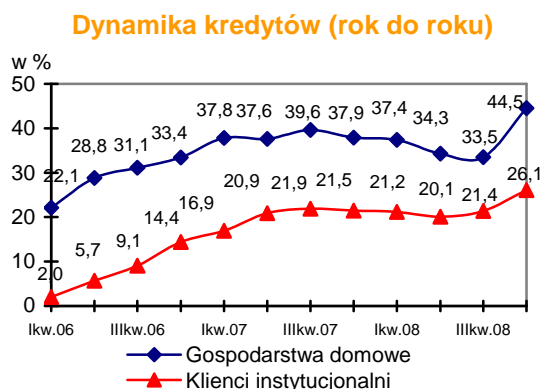
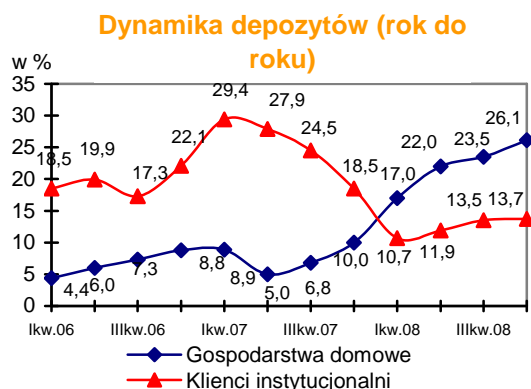
problemem może okazać się zapewnienie wystarczającego poparcia w Sejmie dla zmian w konstytucji, niezbędnych do przyjęcia euro w Polsce.

Sektor bankowy

W 2008 roku polski sektor bankowy oparł się niekorzystnym trendom występującym w światowych finansach i nadal rozwijał się dynamicznie. Na koniec grudnia 2008 roku aktywa polskiego sektora bankowego przekroczyły kwotę biliona złotych i wyniosły 1 043,3 mln zł (wzrost o 30% w ciągu roku).

Nastąpiły natomiast istotne zmiany w strukturze podaży pieniądza, tj.:

- Dynamiczny wzrost płać, bessa na giełdzie skłaniająca do zmniejszenia zaangażowania na rynku kapitałowym wraz z nasilającą się z miesiąca na miesiąc wojną cenową, skutkowały znacznie wyższym niż w poprzednich latach tempem wzrostu depozytów gospodarstw domowych. Na koniec grudnia 2008 roku zobowiązania sektora bankowego wobec gospodarstw domowych osiągnęły wartość 336,6 mld zł i były o 26,1% wyższe niż rok wcześniej.
- Na skutek pogorszenia się sytuacji finansowej firm, niższe niż w 2007 roku było tempo przyrostu środków na rachunkach klientów instytucjonalnych. W grudniu 2008 roku wartość środków klientów instytucjonalnych² na rachunkach w bankach wyniosła 236,2 mld zł, tj. wzrosła o 13,7% w relacji do grudnia poprzedniego roku.
- Pomimo zastoju na krajowym rynku nieruchomości oraz zaostrzenia polityk kredytowych banków (przede wszystkim w stosunku do kredytów hipotecznych), utrzymało się wysokie tempo wzrostu zaangażowania kredytowego banków w odniesieniu do gospodarstw domowych. Na koniec 2008 roku należności kredytowe sektora bankowego od gospodarstw domowych osiągnęły poziom 375,7 mld zł i zwiększyły się o 44,5% w ujęciu rocznym. Z uwagi na znaczny udział walutowych kredytów mieszkaniowych w całości portfela (na poziomie 36%), wpływ na wielkość zaangażowania kredytowego sektora w stosunku do gospodarstw domowych w końcu roku miała również deprecjacja złotego.
- Utrzymało się stabilne tempo wzrostu należności banków od klientów instytucjonalnych. Na koniec grudnia 2008 roku zaangażowanie kredytowe sektora bankowego w odniesieniu do klientów instytucjonalnych osiągnęło poziom 274,0 mld zł, czyli było o 26,1% wyższe niż rok wcześniej.



² Łącznie dla następujących podsektorów: przedsiębiorstw, niekomercyjnych instytucji działających na rzecz gospodarstw domowych, niemonetarnych instytucji finansowych, instytucji samorządowych oraz funduszy ubezpieczeń społecznych.

Według wstępnych danych, zysk netto sektora bankowego w 2008 roku wyniósł ponad 14,7 mld zł, czyli był o około 7% wyższy niż w poprzednim roku. Decydujący wpływ na niższą niż w poprzednich latach dynamikę wyniku netto miały słabsze rezultaty uzyskane przez banki w ostatnim kwartale roku.

Głównym źródłem kreacji zysku w bankach w 2008 roku był wzrost dochodów. Rosły przede wszystkim dochody odsetkowe oraz dochody z pozycji wymiany (z tytułu spreadów na kredytach walutowych oraz zysków realizowanych na operacjach walutowych). Natomiast dochody prowizyjne oraz dochody z operacji na rynkach finansowych znajdowały się pod presją niekorzystnej koniunktury panującej na rynkach kapitałowych (w tym na rynku funduszy inwestycyjnych, walutowych transakcji opcyjnych oraz rynku papierów dłużnych).

Istotne zwiększenie skali działania przełożyło się na wzrost kosztów działania sektora bankowego. Główną przyczyną przyrostu kosztów było zwiększenie głównego elementu kosztów, tj. kosztów osobowych. Rosły one zarówno w wyniku przyrostu liczby pracowników jak i ogólnego wzrostu płac w gospodarce narodowej powodującego konieczność podniesienia wynagrodzeń w bankach. Zwiększyły się także w skali całego sektora koszty utrzymania i wynajmu budynków oraz pozostałe koszty (m.in. na skutek rozpoczęcia działalności przez nowe banki i oddziały instytucji kredytowych).

Dynamiczny wzrost skali kredytowania był głównym powodem spadku udziału kredytów zagrożonych w całości portfela kredytów sektora bankowego. W grudniu 2008 roku udział kredytów zagrożonych w całości portfela kredytów dla sektora niefinansowego obniżył się do poziomu 4,4% (wobec 5,4% w grudniu 2007 roku). Wzrost ogólnego zaangażowania kredytowego całego sektora bankowego spowodował jednocześnie, że w rachunkach wyników banków pojawiły się znacznie wyższe niż przed rokiem koszty ryzyka. Znalazły się w nich także rezerwy utworzone na należności od firm, które poniosły straty na walutowych transakcjach opcyjnych. Znaczna liczba firm – zarówno w celu zabezpieczenia swoich kontraktów zagranicznych przed ryzykiem kursowym jak i w celach spekulacyjnych – zawarła transakcje kupna opcji walutowych obstawiając dalsze umocnienie złotego. W końcu roku złoty podążył tymczasem w przeciwnym kierunku, powodując straty przedsiębiorców szacowane na ponad 15 mld zł.

Pogorszenie sytuacji finansowej części inwestorów strategicznych polskich instytucji finansowych spowodowało, że ich spółki córki – pomimo dobrej kondycji finansowej – zostały narażone na negatywne skutki spadku zaufania do podmiotów macierzystych. Odbiło się to niekorzystnie na płynności krajowego rynku międzybankowego oraz spowodowało trudności niektórych banków w zabezpieczeniu pozycji przed ryzykiem rynkowym na skutek obniżenia limitów kredytowych oraz ograniczenia obrotów na rynkach instrumentów pochodnych. Spadek zaufania pomiędzy bankami wywołał także wzrost kosztu pozyskania pieniądza i zwiększenie konkurencji na rynku krajowym o depozyty podmiotów niefinansowych. Według danych NBP, średnie oprocentowanie nowych umów złotych zawieranych z gospodarstwami domowymi wzrosło z 4,2% w grudniu 2007 roku do 6,5% w grudniu 2008 roku.

W 2008 roku nastąpiły także istotne zmiany w otoczeniu prawnym. Do podstawowych zmian należy zaliczyć:

- Przejęcie przez Komisję Nadzoru Finansowego obowiązków nadzoru nad sektorem bankowym, co zdaniem ustawodawców powinno poprawić funkcjonowanie nadzoru nad całym rynkiem finansowym w Polsce.
- Wprowadzenie z początkiem roku Nowej Umowy Kapitałowej (Bazylei II), powodującej wzrost potrzeb kapitałowych i obniżenie współczynników wypłacalności banków (głównie z tytułu konieczności uwzględniania dodatkowego wymogu na ryzyko operacyjne).
- Wprowadzenie w połowie roku obowiązku monitorowania i raportowania wiążących banki norm płynności.

Nadzór bankowy zareagował także na zagrożenia, które pojawiły się na rynku finansowym, tj.:

- Zmodyfikował Rekomendację S dotyczącą dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, polegającej m.in. na uregulowaniu kwestii informowania klientów o wpływie spreadów walutowych na wysokość rat kredytowych.
- Wprowadził m.in. codzienny obowiązek sprawozdania zakresu prowadzonych operacji z podmiotem dominującym w związku z trudną sytuacją finansową niektórych inwestorów strategicznych polskich banków.
- Zobowiązał banki do zweryfikowania polityki inwestycyjnej (w tym polityki kredytowej), dokonania przeglądu płynnościowych planów awaryjnych.

Utrzymały się – zapoczątkowane już w 2005 roku – tendencje w zakresie przyrostu liczby zatrudnionych, jak i liczby placówek bankowych. W 2008 roku banki uruchomiły ponad 1 200 nowych oddziałów, a liczba zatrudnionych w instytucjach bankowych wzrosła o około 14,1 tys. osób. W drugiej połowie 2008 roku, pod wpływem niekorzystnej koniunktury, część banków zredukowała swoje plany w zakresie rozbudowy kanałów dystrybucji.

Rynek kapitałowy

W 2008 roku polski rynek kapitałowy znajdował się pod silnym wpływem wydarzeń na rynkach zagranicznych, na których słabe dane makroekonomiczne oraz pogarszająca się kondycja sektora bankowego w USA i Europie Zachodniej doprowadziły główne światowe indeksy do najniższych od wielu lat poziomów. Do spadku poziomu indeksów na GPW przyczynił się także negatywny sentyment inwestorów zagranicznych, którzy wycofali się z rynków krajów rozwijających oraz czynniki wewnętrzne, takie jak: relatywnie niewielka wielkość polskiego rynku giełdowego powodująca jego większą podatność na zdarzenia występujące w otoczeniu oraz działania funduszy inwestycyjnych sprzedających akcje w celu pozyskania gotówki dla wycofujących swoje środki z funduszy klientów.

W skali całego 2008 roku główny indeks giełdowy WIG obniżył się o 51,1%, zaś indeks największych spółek stracił 48,2%. W ujęciu sektorowym najgorszą inwestycją 2008 roku okazały się akcje deweloperów (spadek subindeksu o 73,1%) oraz spółek działających w branży spożywczej (spadek o 59,2%). Najmniej stracili natomiast inwestorzy posiadający akcje firm telekomunikacyjnych (12,8%).

Na koniec grudnia 2008 roku wartość notowanych na warszawskiej giełdzie spółek krajowych wyniosła 267,4 mld zł, czyli była o 47,6% niższa w porównaniu z grudniem 2007 roku. Zła koniunktura na giełdzie spowodowała jednocześnie, że skala debiutów była mniejsza niż w poprzednim roku. Na głównym parkiecie pojawiły się 33 nowe spółki, podczas gdy rok wcześniej 81.

W ciągu 2008 roku, w trakcie obrotów sesyjnych zmieniły właściciela akcje o wartości 320,7 mld zł, czyli o 31% niższej niż rok wcześniej. Rozrósł się natomiast rynek kontraktów terminowych. W 2008 roku całkowity wolumen obrotu wszystkimi instrumentami pochodnymi wyniósł 12,6 mln sztuk, tj. był o około 27% wyższy niż w poprzednim roku.

W warunkach światowej bessy, warszawska Giełda Papierów Wartościowych wysunęła się na pozycję lidera w regionie Europy Środkowo-Wschodniej zarówno pod względem kapitalizacji, wartości obrotów i liczby debiutów. Poprawa pozycji warszawskiej giełdy w światowych rankingach była możliwa m.in. dzięki wprowadzeniu zmian w regulacjach, procedurach oraz systemach, takich jak:

- Wprowadzenie z dniem 1 stycznia 2008 roku nowych *Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW*.
- Zmiany w segmentacji rynku regulowanego bazujące na kapitalizacji spółek giełdowych, takie jak np. wprowadzenie listy Alertów (spółek mających akcje groszowe, których kurs charakteryzuje się dużą zmiennością oraz spółek w stanie upadłości).
- Wdrożenie – w celu poprawienia obrotów akcjami spółek – *Programu Wspierania Płynności*.
- Rozszerzenie zakresu współpracy z rynkami zagranicznymi.

2008 rok był bardzo niekorzystny zarówno dla rynku funduszy inwestycyjnych, jak i funduszy emerytalnych. Spadek indeksów giełdowych oraz wycofywanie oszczędności przez klientów spowodowały znaczne obniżenie się wartości aktywów funduszy inwestycyjnych. Szacuje się, że w ciągu 2008 roku klienci wypłacili z funduszy inwestycyjnych blisko 30 mld zł środków. W grudniu 2008 roku aktywa netto funduszy inwestycyjnych wyniosły 73,7 mld zł i były o 45% niższe niż na koniec 2007 roku. W szczególności ucierpiały fundusze akcji, których aktywa zmniejszyły się o blisko 59%. Powodów do zadowolenia nie mieli również zarządzający funduszami stabilnego wzrostu (spadek aktywów o 55%) oraz mieszanymi (o 54%). Liderami w zakresie dynamiki aktywów netto były natomiast – posiadające relatywnie niski udział w ogólnej wartości aktywów – fundusze nieruchomości (wzrost wartości aktywów o 55%) oraz fundusze papierów dłużnych (o 45%).

Pomimo niekorzystnej koniunktury, w ciągu 2008 roku pojawiły się na rynku nowe towarzystwa inwestycyjne. Komisja Nadzoru Finansowego wydała zgodę na działanie kolejnych sześciu TFI. Zgodnie z ogłoszonymi strategiami, nowe towarzystwa będą przede wszystkim tworzyć fundusze zamknięte, skierowane do najbogatszych klientów.

Dzięki rekordowej kwocie przekazanej przez ZUS do funduszy emerytalnych (w wysokości około 20 mld zł), wartość aktywów funduszy emerytalnych obniżyła się w ciągu 2008 roku o około 1,4%, podczas gdy wartość jednostki rozrachunkowej spadła o 14,2%.

Czynniki makroekonomiczne, które będą miały wpływ na rozwój sektora bankowego w 2009 roku

W najbliższych kilku kwartałach polską gospodarkę czeka znaczne spowolnienie gospodarcze. Zgodnie z prognozami przygotowanymi w ING Banku Śląskim S.A., szczególnie niskie (choć cały czas dodatnie) tempo wzrostu wystąpi w pierwszej połowie 2009 roku. Natomiast druga połowa roku powinna przynieść lekkie ożywienie gospodarcze i w całym 2009 roku PKB będzie prawdopodobnie o 1,6% wyższy niż rok wcześniej.

Głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego będzie przyrost spożycia indywidualnego. Istnieje jednakże ryzyko, że korzystne efekty obniżki podatków i wzrostu rent i emerytur zostaną zniwelowane przez negatywne skutki spadku zatrudnienia i dynamiki płac oraz trudniejszego dostępu do kredytów. Prognozowany jest spadek nakładów na inwestycje, głównie na skutek zaostrenia warunków przyznawania kredytów przez banki, mniejszego zainteresowania polskimi towarami za granicą i pesymistycznymi prognozami dotyczącymi wzrostu gospodarczego. Spadek aktywności w sektorze prywatnym może częściowo skompensować zapowiadane zwiększenie nakładów ze środków publicznych.

Słabsza koniunktura gospodarcza w połączeniu z taniejącymi surowcami będzie miała wyraźne przełożenie na tempo wzrostu cen. Według prognoz, inflacja zbliży się w połowie roku do 2,5 proc., czyli do celu Rady Polityki Pieniężnej, zaś w całym 2009 roku ukształtuje się na poziomie 2,1%. Przewiduje się, że z uwagi na wyraźne osłabienie tempa wzrostu aktywności gospodarczej złagodzenie polityki pieniężnej będzie znaczne. Scenariusz bazowy ING zakłada obniżenie stóp procentowych o 250 p.b. w całym 2009 roku.

Według prognoz, w pierwszych miesiącach roku utrzyma się trend deprecjacyjny polskiej waluty. Dopiero w drugiej połowie roku – na skutek pierwszych sygnałów o stabilizacji wzrostu – możliwa jest pewna poprawa notowań złotego. Słabszy złoty będzie czynnikiem równoważącym gospodarkę i pozwoli na ponowną poprawę konkurencyjności na rynkach światowych całych sektorów polskiej gospodarki.

Przewiduje się, że wraz ze spowalniającym eksportem (na skutek przewidywanego spadku aktywności gospodarczej u głównych partnerów handlowych Polski) będzie obniżać się także tempo importu (m.in. z tytułu mniejszej skali importochłonnych inwestycji oraz importu kooperacyjnego). Ponadto, korzystny wpływ na zachowanie równowagi zewnętrznej powinien mieć duży napływ funduszy unijnych.

Prognozowany niski wzrost aktywności gospodarczej przełoży się na mniejszy przyrost dochodów Budżetu Państwa i doprowadzi do zwiększenia poziomu nierównowagi budżetowej. Według prognoz przygotowanych w Banku deficyt budżetowy przekroczy nieznacznie granicę referencyjną ustaloną w Traktacie z Maastricht (tj. poziom 3%).

Utrzyma się prawdopodobnie niekorzystna koniunktura na giełdzie papierów wartościowych. Zdaniem analityków, odbicia indeksów na warszawskiej giełdzie można się spodziewać z chwilą pojawienia się lepszych prognoz dla gospodarki światowej, a przede wszystkim gospodarki USA. Powinna się wtedy obniżyć awersja do ryzyka oraz niechęć do inwestowania w rynki rozwijające się.

Sytuacja w otoczeniu makroekonomicznym odbija się niekorzystnie na kondycji sektora bankowego, zarówno w zakresie dynamiki jego rozwoju, jak i na osiągniętych wynikach

finansowych. Mniejszy potencjał wzrostowy rynku, utrzymująca się presja na marżę, brak potencjału wzrostu dochodów z rynków kapitałowych, ograniczone możliwości redukcji kosztów działania oraz większe koszty ryzyka spowodują prawdopodobnie spadek wyników netto sektora bankowego.

W warunkach pogłębiającego się kryzysu gospodarczego i finansowego zagrożeniem dla rozwoju banków działających w Polsce może być:

- Spadek Produktu Krajowego Brutto, któremu towarzyszyć będzie istotne pogorszenie się kondycji finansowej przedsiębiorstw oraz znaczny wzrost bezrobocia i spadek dochodów. Spowoduje on znaczne pogorszenie jakości portfeli kredytowych banków.
- Znaczny spadek cen nieruchomości, powodujący obniżenie wartości zabezpieczeń kredytów mieszkaniowych.
- Dalsza silna deprecjacja złotego skutkująca wzrostem zobowiązań klientów z tytułu walutowych kredytów mieszkaniowych.
- Spadek zaufania do banków powodujący masowe wycofanie środków klientów z rachunków bankowych.

Gospodarka Polski w latach 2000–2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009 P
Przyrost PKB (%)	4,3	1,2	1,4	3,9	5,3	3,6	6,2	6,7	4,7	1,6
Deficyt budżetowy (% PKB)	-3,0	-5,1	-5,0	-6,3	-5,7	-4,3	-3,8	-2,1	-2,5	-3,1
Podaż pieniądza M3 (w mld zł)	300,8	329,7	326,1	345,1	377,5	427,1	495,3	561,6	666,3	714,0
Przyrost produkcji sprzedanej przemysłu (%)	7,8	0,6	1,4	8,6	13,1	4,1	12,0	9,7	3,3	-1,1
Inflacja (CPI) średnia w roku (%)	10,1	5,5	1,9	0,8	3,5	2,1	1,0	2,5	4,2	2,1
Stopa bezrobocia (%)	15,0	19,4	20,0	20,0	19,0	17,6	14,8	11,2	9,5	11,5
Kurs PLN/USD (koniec roku)	4,1432	3,9863	3,8388	3,7405	2,9904	3,2613	2,9105	2,4350	2,9618	3,0150
Kurs PLN/EUR (koniec roku)	3,8544	3,5219	4,0202	4,7170	4,0790	3,8598	3,8312	3,5820	4,1724	3,7750
WIBOR 3M (koniec roku)	19,45	11,91	6,87	5,60	6,64	4,60	4,20	5,68	5,88	2,76

II. STRATEGIA ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Misja i wizja ING Banku Śląskiego S.A.

Misją ING Banku Śląskiego S.A. jest Pomaganie klientom w zarządzaniu ich finansową przyszłością. Kluczowe znaczenie dla funkcjonowania instytucji mają dwa jej elementy, tj. pomoc w zaspokajaniu potrzeb finansowych oraz ukierunkowanie na przyszłość. Oznacza to potrzebę budowania przez Bank długoterminowych relacji z klientami, m.in. poprzez stawianie do dyspozycji oferty produktowej spełniającej oczekiwania poszczególnych segmentów (zarówno z punktu widzenia ich funkcjonalności, jak i ceny) oraz rozwój wielokanałowego systemu dystrybucji.

Główne cele strategiczne

Głównym celem strategicznym ING Banku Śląskiego S.A. jest trwały rozwój prowadzący do poprawy, a następnie utrzymania wiodącej pozycji w polskim sektorze bankowym poprzez harmonijny rozwój podstawowych sfer działalności, tj. bankowości detalicznej, bankowości korporacyjnej oraz rynków finansowych.

Znaczny wzrost skali działania ING Banku Śląskiego S.A. jest także ważnym czynnikiem stabilnego wzrostu wartości firmy i zapewnienia akcjonariuszom ponadprzeciętnego zwrotu z inwestycji w długim okresie. Spełnienie oczekiwań akcjonariuszy odbywa się przy jednoczesnym zachowaniu strategicznej równowagi, tj. uwzględnianiu w działalności Banku także potrzeb innych interesariuszy (klientów i pracowników).

W realizacji głównych celów strategicznych, ING Bank Śląski S.A. kieruje się następującymi zasadami:

- Jesteśmy dostępni i zrozumiani przez klienta. Otwarcie informujemy klientów o ryzyku, jakie niesie kupno danego produktu i upewniamy się, że są oni tego świadomi. Jednocześnie, zapewniamy im zgodny z ich preferencjami sposób dostępu do Banku w ramach ciągle rozwijanego wielokanałowego systemu dystrybucji.
- Składamy obietnice i ich dotrzymujemy. Wszystkie warunki są znane klientowi od momentu złożenia oferty, a usługi są dostarczane w uczciwy, zrozumiały dla klienta sposób, bez ukrytych opłat i z zapewnieniem pełnej funkcjonalności bez dodatkowych kosztów. Nieustannie doskonalimy procesy, upraszczamy procedury oraz wdrażamy rozwiązania technologiczne zmierzające do osiągnięcia najwyższych standardów obsługi klienta.
- Szanujemy klientów. Unikamy narażania klientów na nieuzasadnione koszty i nie proponujemy im produktów, których nie potrzebują. Nad krótkoterminowe zyski przekładamy budowę długoterminowych relacji z klientami, u których podstaw leżą obopólne korzyści.

Kolejnym, kluczowym dla realizacji celów strategicznych ING Banku Śląskiego S.A. czynnikiem jest zarządzanie ryzykiem. Współdziałanie służb zarządzających ryzykiem z liniami biznesowymi zapewnia obniżenie kosztów finansowania i pomaga w podejmowaniu decyzji o charakterze strategicznym. Wykazany przez Bank w ostatnich latach umiarkowany apetyt na ryzyko stwarza dogodne warunki dalszego rozwoju akcji kredytowej w obecnej, złożonej sytuacji rynkowej.

Bank dokłada także wszelkich starań, aby być postrzeganym jako uczciwy i troskliwy pracodawca. Przywiązuje dużą wagę do tworzenia kultury organizacyjnej, bazującej na uczciwości, szacunku i otwartości. Istotnym dla rozwoju instytucji jest, aby pracownicy utożsamiali się z wartościami Banku, jego misją, celami strategicznymi oraz znali swoją rolę w realizacji tych celów.

Spowolnienie gospodarcze oraz niekorzystna koniunktura na rynkach finansowych spowodowały, że utrzymując główne założenia swej strategii rozwoju, ING Bank Śląski S.A. zweryfikował instrumenty jej realizacji. W warunkach ograniczonych możliwości wzrostu zakłada się m.in. koncentrację sił i środków na realizacji projektów kluczowych dla stabilnego, długotrwałego rozwoju instytucji. Przy czym, Bank nie zakłada zaniechania realizacji żadnego z rozpoczętych już dużych projektów infrastrukturalnych, natomiast przeznaczy na nie w najbliższym czasie mniejsze nakłady, co wpłynie na wydłużenie terminu ich realizacji.

Bankowość detaliczna

Pomimo spadku aktywności gospodarczej, strategiczne kierunki rozwoju bankowości detalicznej w ING Banku Śląskim S.A. pozostają niezmiennie. W 2009 roku Bank położy główny nacisk na pozyskanie nowych klientów, wzrost liczby rachunków bieżących oraz wzrost ogólnej wartości oszczędności powierzonych przez klientów. Działając na rzecz utrzymania obecnie posiadanego udziału w rynku kredytów, Bank będzie przede wszystkim kierować swoją ofertę kredytową do obecnych klientów.

W 2009 roku Bank będzie kontynuować prowadzone już w 2008 roku projekty, takie jak:

- Budowa *Najbardziej internetowego* banku detalicznego. Bank planuje dalsze doskonalenie strony transakcyjnej, rozwój możliwości e-commerce, zwiększenie udziału klientów korzystających z systemu bankowości internetowej.
- Rozwój stref *Self-Banking*. Po okresie dynamicznego przyrostu liczby stref, Bank skupi się na zwiększeniu ich dostępności, głównie dzięki poprawie niezawodności funkcjonowania zainstalowanych w nich systemów i urządzeń.
- Dalsze usprawnienia procesu obsługi wniosków kredytowych. Planowana jest rozbudowa aplikacji do oceny wniosków kredytowych (SOWK).
- System oddziałowy Front-End. Zostanie rozszerzona funkcjonalność aplikacji w celu poprawy procesu obsługi klientów.
- Sieć placówek partnerskich. Będą one wyposażane w aplikacje i narzędzia stosowane dotychczas w oddziałach własnych, w celu usprawnienia procesu sprzedaży produktów kredytowych.
- Restrukturyzacja obsługi segmentu Private Banking. Polegać będzie ona na wyodrębnieniu linii biznesowej, stworzeniu zespołu dedykowanych doradców i rozwoju oferty produktowej.

Bankowość korporacyjna i rynki finansowe

W odniesieniu do segmentu średnich i dużych firm ING Bank Śląski S.A. skupi się na akwizycji nowych klientów i poprawie swojej pozycji na rynku depozytowym. Wpływ na skalę kredytowania klientów z tych segmentów będzie mieć konserwatywne zarządzanie ryzykiem. Bank będzie finansować działalność podmiotów w sytuacji, gdy będzie to usprawiedliwione profilem ryzyka klienta oraz wysokością marży.

W 2009 roku Bank kontynuować będzie następujące projekty:

- Strategie depozytowe. Zakładają one stworzenie wizerunku ING Banku Śląskiego S.A. jako banku depozytowego dla klientów korporacyjnych, m.in. dzięki innowacyjności i kompletności oferty oraz konkurencyjnym cenom. Realizacja tych strategii ma również na celu obniżenie pracochłonności obsługi transakcji depozytowych, m.in. drogą wzrostu udziału lokat zakładanych za pośrednictwem Internetu.
- Corporate Lending. Projekt stawia sobie za cel całkowitą przebudowę procesu kredytowego, m.in. jego uproszczenie i automatyzację. Pozwoli to na zwiększenie jego efektywności oraz skrócenie procesu obsługi.
- Nowy model obsługi operacyjnej klientów korporacyjnych (Easy OPS 2009). Udostępnienie dokumentacji w formie elektronicznej powinno podnieść efektywność procesów oraz jakość obsługi klientów.
- Restrukturyzacja sieci korporacyjnej (pilotaż). Obejmuje ona stworzenie nowego standardu placówek (zarówno funkcjonalnego jak i wizualnego) w celu podniesienia jakości obsługi i wzmocnienia wizerunku Banku.
- Nowe podejście do sprzedaży w sieci korporacyjnej (Working Capital Management). Głównym założeniem projektu jest odejście od tradycyjnej sprzedaży na rzecz usług doradczych i oferowania zindywidualizowanych, dostosowanych do potrzeb klienta rozwiązań w dziedzinie kompleksowego zarządzania kapitałem.

W zakresie obsługi klientów strategicznych ING Bank Śląski S.A. położy natomiast nacisk na zacieśnienie relacji z dotychczasowymi klientami poprzez zaoferowanie im produktów o wysokiej wartości dodanej, takich jak: struktury konsolidacyjne, zaawansowane kanały bankowości elektronicznej. W przypadku tego segmentu klientów Bank zakłada również selektywny rozwój akcji kredytowej.

Główne działania wspierające realizację celów na rynku klientów strategicznych dotyczyć będą rozszerzenia oferty produktów rozliczeniowych (wdrożenie X-border Cash Balancing oraz modyfikacja produktów finansowania h.z.) oraz modernizacji systemów informatycznych wykorzystywanych przez Pion Rynków Finansowych.

ING Bank Śląski S.A. podejmie także działania zmierzające do podniesienia efektywności i wydajności pracy. W warunkach braku naboru nowych pracowników planowane są przesunięcia osób już zatrudnionych pomiędzy jednostkami Banku. W budżecie na 2009 rok nie uwzględniono także środków na podwyżki wynagrodzeń oraz obniżono fundusze przeznaczone na premie, których poziom w większym niż dotychczas stopniu będzie zależeć od wyniku finansowego oraz efektów uzyskanych w zakresie optymalizacji kosztów.

Obok zredukowania budżetów większości projektów, oszczędności dotyczyć będą także wydatków na szkolenia, konsulting i zagraniczne podróże służbowe.

Z uwagi na dynamiczny rozwój sytuacji w otoczeniu makroekonomicznym, ING Bank Śląski S.A. na bieżąco dostosowywać będzie swój plan działania do zmieniającej się sytuacji rynkowej.

III. GŁÓWNE OSIĄGNIĘCIA ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A. W 2008 ROKU

Wzrost bazy klientów

W ciągu 2008 roku ING Bank Śląski S.A. pozyskał dla swoich usług rekordową liczbę nowych klientów. Na koniec grudnia 2008 roku z usług Banku korzystało:

- 2 423,6 tys. klientów indywidualnych, czyli o 313 tys. więcej niż na koniec 2007 roku,
- 179,1 tys. małych firm, co oznacza wzrost o 33,1 tys. w ciągu roku,
- oraz 12 976 klientów korporacyjnych wobec 12 309 podmiotów w grudniu 2007 roku (wzrost o 667 podmiotów).

Wielomilionowa, baza lojalnych klientów stanowi ważny atut dla utrzymania stabilnego rozwoju Banku, szczególnie w okresie charakteryzującym się gorszą koniunkturą gospodarczą.

Ekspansja na rynku depozytowym i kredytowym

Obok szerokiej bazy klientów, mocną stroną działalności ING Banku Śląskiego S.A. jest także wielkość środków zgromadzona na rachunkach bankowych. Solidna baza depozytowa nabrała szczególnego znaczenia w 2008 roku, kiedy pojawiły się poważne perturbacje na rynku międzybankowym oraz istotnie wzrosła cena pieniądza na rynku.

Na koniec grudnia 2008 roku ogólna wartość depozytów zgromadzonych przez ING Bank Śląski S.A. wyniosła 46 380,5 mln zł i była o 3 175,7 mln zł (tj. 7,4%) wyższa niż w grudniu 2007 roku. Stanowiło to 8,0% ogólnej wartości środków zdeponowanych w sektorze bankowym (wobec 8,9% w końcu 2007 roku)³.

W ciągu 2008 roku wzrósł przede wszystkim podstawowy składnik bazy depozytowej Banku, tj. depozyty gospodarstw domowych. W grudniu 2008 roku wynosiły one 27 828,8 mln zł wobec 25 392,6 mln zł w końcu 2007 roku (wzrost o 9,6%). Natomiast wartość depozytów klientów instytucjonalnych zwiększyła się w ciągu roku o 4,2% i w grudniu 2008 roku osiągnęła poziom 18 551,7 mln zł.

ING Bank Śląski S.A. sprzedaje klientom poprzez swoje kanały dystrybucji także jednostki funduszy inwestycyjnych oraz produkty strukturyzowane. W grudniu 2008 roku wartość środków ulokowanych przez klientów w funduszach inwestycyjnych wynosiła 2 609 mln zł, tj. spadła o 65% w relacji do końca 2007 roku. Część środków wycofanych z funduszy inwestycyjnych klienci ulokowali na depozytach strukturyzowanych, których wartość wzrosła w ciągu roku o 132%, czyli do poziomu 1 890 mln zł.

³ Na stronie 22 na wykresach podano udziały ING Banku Śląskiego S.A. na podstawowych rynkach (w %).

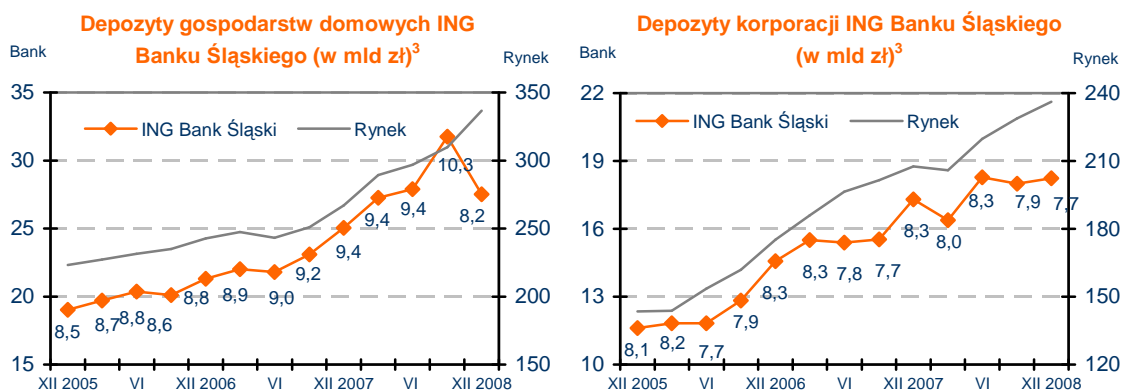
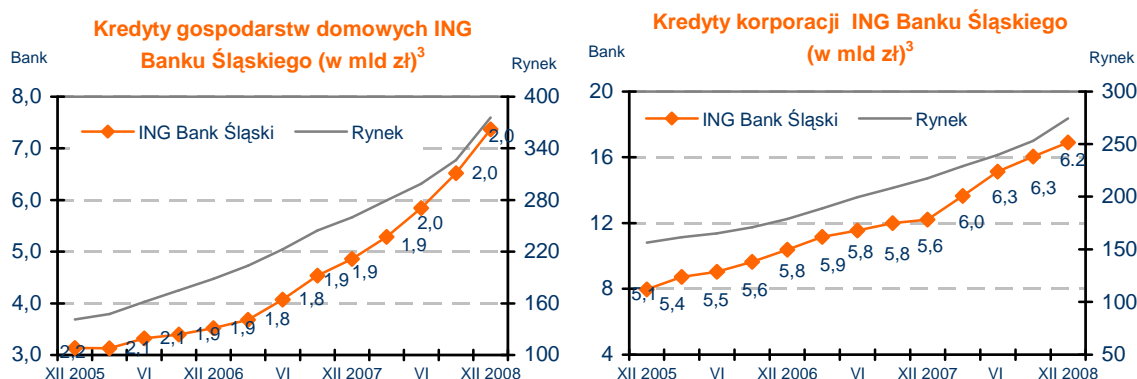


Tabela. Struktura depozytów ING Banku Śląskiego S.A.

	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2005	31.12.2004
Gospodarstwa domowe	27 828,8	25 392,6	21 274,5	19 151,0	15 101,0
Podmioty gospodarcze	11 230,5	12 816,1	10 389,3	8 519,2	9 089,0
Podmioty finansowe (inne niż banki)	4 435,0	2 423,7	3 146,4	1 911,1	1 165,4
Podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych	2 886,2	2 572,4	1 528,1	1 384,5	1 195,1
Ogółem	46 380,5	43 204,8	36 338,3	30 965,8	26 550,5

Na koniec grudnia 2008 roku łączna wartość należności kredytowych brutto ING Banku Śląskiego S.A. od klientów wyniosła 23 190,1 mln zł wobec 16 537,2 mln zł na koniec 2007 roku (wzrost o 40,2%). Tym samym, Bank dysponował 3,7 –procentowym udziałem w wartości należności kredytowych całego sektora bankowego (wobec 3,6% na koniec 2007 roku).



W ciągu 2008 roku dynamicznie rosło zaangażowanie kredytowe Banku zarówno w stosunku do klientów detalicznych, jak i korporacyjnych. W grudniu 2008 roku wartość kredytów dla gospodarstw domowych ukształtowała się na poziomie 7 383,1 mln zł i wzrosła o 2 511,5 mln zł (czyli o 51,6%) w stosunku do stanu z końca 2007 roku. Ponad 70% tego przyrostu przypadało na rozwój akcji kredytów hipotecznych. Należności kredytowe od klientów instytucjonalnych⁴ wynosiły natomiast 15 807,1 mln zł, czyli były o 4 141,6 mln zł (tj. o 35,5%) wyższe niż na koniec 2007 roku.

⁴ Łącznie dla następujących podsektorów: przedsiębiorstw, niekomercyjnych instytucji działających na rzecz gospodarstw domowych, niemonetarnych instytucji finansowych, instytucji samorządowych oraz funduszy ubezpieczeń społecznych. Bez pozostałych należności.

Tabela. Struktura kredytów brutto od klientów ING Banku Śląskiego S.A.

	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2005	31.12.2004
Gospodarstwa domowe	7 383,1	4 871,6	3 527,6	3 138,5	3 262,6
Podmioty gospodarcze	11 908,1	8 735,7	7 264,2	6 167,7	6 864,4
Podmioty finansowe (inne niż banki)	2 925,1	2 232,6	2 010,5	829,2	529,2
Podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych	973,9	697,2	668,6	426,0	386,4
Ogółem	23 190,1	16 537,2	13 470,9	10 561,4	11 042,6

Wpływ zaburzeń na rynkach finansowych na wyniki Banku

W 2008 roku zysk netto ING Banku Śląskiego S.A. wyniósł 455,6 mln zł i był o 25,3% niższy niż w poprzednim roku.

Główne czynniki kształtujące wynik finansowy Banku w 2008 roku to:

- Wzrost wyniku netto z tytułu odsetek. Na skutek dynamicznego wzrostu podstawowych wielkości bilansowych, zwiększenia udziału kredytów w strukturze aktywów osiągnął on wartość 1 126,5 mln zł i był o 8,3% wyższy niż w poprzednim roku.
- Wzrost dochodów netto z tytułu prowizji. W 2008 roku wyniosły one 830,9 mln zł, czyli były o 4,3% wyższe niż w poprzednim roku. Na ich wielkość złożył się przede wszystkim spadek dochodów z tytułu sprzedaży jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych oraz wzrost przychodów związanych z rachunkami, kartami bankowymi oraz sprzedażą produktów strukturyzowanych.
- Spadek pozostałych dochodów netto. Łącznie ukształtowały się one na poziomie 124,8 mln zł (wobec 153,7 mln zł w poprzednim roku). Wartość ich obejmowała m.in.: 25,3 mln zł dochodu uzyskanego ze sprzedaży akcji MasterCard Incorporated, ujemny wynik z wyceny niektórych aktywów finansowych (głównie długoterminowych euroobligacji Skarbu Państwa oraz walutowych transakcji opcyjnych zawartych z klientami). Łączny ujemny wpływ zaburzeń finansowych na dochody Banku wyniósł około 489 mln zł.
- Wzrost kosztów operacyjnych. Wyniosły one 1 451,7 mln zł i były o 7,6% wyższe niż rok wcześniej. Ich wzrost wynikał w głównej mierze z przyrostu kosztów personelu, kosztów wynajmu i utrzymania budynków oraz na realizację nowych projektów.
- Wyższe obciążenie kosztami ryzyka. W 2008 roku saldo odpisów z tytułu utraty wartości aktywów było ujemne i wyniosło 66,6 mln zł (wobec dodatniego w 2007 roku na poziomie 103,3 mln zł). Kwota ta obejmuje również rezerwy utworzone na należności firm z tytułu zapadłych transakcji opcyjnych (w wysokości 71,6 mln zł). Dodatkowo na poziom kosztów ryzyka wpłynęła natomiast sprzedaż portfela kredytów straconych, przeniesionego do ewidencji pozabilansowej (dochody w wysokości 47,7 mln zł).

Rezultaty uzyskane w 2008 roku przez Bank przełożyły się na następujące wskaźniki efektywności działania:

- Zwrot z kapitału (ROE) spadł z 19,1% w 2007 roku do 13,2% w 2008 roku.
- Wskaźnik Koszty/Dochody wzrósł z 67,8% do 69,7%.

Realizacja projektów kluczowych dla stabilnego rozwoju organizacji

W 2008 roku w ING Banku Śląskim S.A. były kontynuowane działania zmierzające do stworzenia instytucji, która bez względu na sytuację w otoczeniu makroekonomicznym utrzyma trwale i wartościowe relacje ze swoimi klientami. W nurcie tych działań na szczególną uwagę zasługują prace prowadzone w ramach następujących projektów:

- Nowa aplikacja Front-End. Nowy system oddziałowy Banku przyczynia się przede wszystkim do podniesienia jakości obsługi klientów drogą uproszczenia procesów akwizycji, sprzedaży i obsługi klienta oraz do obniżenia ryzyka operacyjnego. W 2008 roku zakończono kolejne etapy projektu, wdrażając m.in. nowe rozwiązania w systemach bankowości elektronicznej, dla kart kredytowych oraz w placówkach partnerskich. Docelowo, nowa aplikacja obejmie swoim zakresem wszystkie procesy sprzedaży i obsługi klienta, a także wszystkie kanały dystrybucji.
- Sieć placówek partnerskie. W 2008 roku kanały dystrybucji Banku powiększyły się o 34 kolejne placówki nowego typu (bazujące głównie na modelu franczyzy).
- Self-Banking. Celem projektu jest wydzielenie w działających już oddziałach stref samoobsługowych, pozwalających klientom przez 24 godziny na dobę na samodzielne (dzięki zainstalowanym w nich urządzeniom) wpłacanie i wypłacanie gotówki, wykonywanie przelewu przez *ING BankOnLine*, połączenie się z serwisem *HaloŚląski* lub porozmawianie z Call Centre. W 2008 roku Bank uruchomił 204 strefy samoobsługowe, tak więc w grudniu 251 oddziałów własnych z ogólnej liczby 330 posiadało takie strefy.
- Najbardziej internetowy bank detaliczny. Na początku roku wprowadzono do oferty Banku internetowe *Konto Direct*, które – wraz z nowymi rozwiązaniami w systemach bankowości internetowej – powinno poprawić pozycję Banku w zakresie sprzedaży kont osobistych z dostępem do Internetu. W grudniu natomiast zaproponowano klientom *Otwarte Konto Oszczędnościowe Direct*.
- Karty w technologii mikroprocesorowej. Emisję kart z chipem Bank rozpoczął w końcu 2007 roku wydając w tej technologii na masową skalę karty debetowe. W 2008 roku przeprowadzono natomiast proces migracji na technologię mikroprocesorową kart kredytowych oraz przedpłaconych. Był on połączony z przebudową oferty kartowej oraz wprowadzeniem nowych rozwiązań w zakresie produkcji i obsługi kart.
- Nowy system bankowości internetowej *ING BussinessOnLine*. Rozpoczęto na szeroką skalę migrację klientów korporacyjnych korzystających ze starych systemów bankowości elektronicznej i internetowej do nowej aplikacji.
- Przeniesienie obsługi kredytów klientów strategicznych do centralnego systemu bankowego ICBS. Dzięki nowej aplikacji uzyskano poprawę wydajności procesów oraz nowe funkcjonalności, umożliwiające m.in. wdrożenie nowych produktów kredytowych.

IV. DZIAŁALNOŚĆ ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A. W 2008 ROKU

Bankowość detaliczna

Zakres oferty oraz wprowadzone zmiany

Doświadczenia 2008 roku dowodzą, że w okresie zawirowań na rynkach finansowych klienci indywidualni preferują prostsze, bardziej przejrzyste produkty, które są jednocześnie obciążone mniejszym ryzykiem. Są oni także skłonni w większym niż dotychczas zakresie korzystać z usług instytucji posiadających mocną markę, dla których głównym źródłem finansowania akcji kredytowej są pozyskane od klientów depozyty. Takie właśnie warunki spełnia oferta ING Banku Śląskiego S.A.

W ramach swojej oferty Bank proponuje klientom indywidualnym prowadzenie rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych, rachunki depozytowe, produkty kredytowe, karty bankowe (debetowe, kredytowe i przedpłacone) oraz produkty i usługi innych podmiotów Grupy ING, takie jak: fundusze inwestycyjne, produkty ubezpieczeniowe, leasing, usługi maklerskie. Główną rolę w utrzymaniu długoterminowych relacji Banku z klientami indywidualnymi odgrywają rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe *Konta z Lwem*, rachunki oszczędnościowe *Otwarte Konta Oszczędnościowe (OKO)* oraz kredyty hipoteczne.

Wydarzeniem 2008 roku w obszarze doskonalenia oferty depozytowo-rozliczeniowej skierowanej do klientów indywidualnych było zaoferowanie internetowego *Konta Direct*. Obok braku opłat za prowadzenie rachunku zapewnia ono: bezpłatne karty debetowe, szeroką sieć bezpłatnych bankomatów oraz bezpieczeństwo środków na rachunku, jakie gwarantuje duży, stabilny bank. Konto to wraz z nowymi rozwiązaniami w obszarze systemów bankowości internetowej ma za zadanie zbudowanie wizerunku ING Banku Śląskiego S.A. jako banku internetowego. W grudniu natomiast Bank uzupełnił swoją ofertę o *Otwarte Konto Oszczędnościowe Direct*.

Odpowiedzią ING Banku Śląskiego S.A. na potrzeby klientów w zakresie lokowania środków na bezpiecznych – ale jednocześnie atrakcyjnych pod względem zwrotu – depozytach było zaproponowanie w sierpniu 2008 roku posiadaczom Otwartych Kont Oszczędnościowych trzymiesięcznej złotej lokaty o oprocentowaniu 8% w skali roku (pod nazwą *Ekstra Premia 1*). Następnie Bank – w celu utrzymania oszczędności zdeponowanych na tej lokacie – wprowadzał kolejne lokaty *Ekstra Premia (2, 3 oraz 4)*.

Klientom, którzy chcieliby uzyskać wyższy zwrot z inwestycji i akceptującym nieco wyższe ryzyko niż występujące przy tradycyjnych depozytach, ING Bank Śląski S.A. proponował produkty strukturyzowane, takie jak *Inwestycyjna Lokata Terminowa* oraz *Inwestycyjna Lokata Ubezpieczeniowa*. Nowością 2008 roku w tym zakresie był *Inwestycyjny Plan Ubezpieczeniowy*. Jest to trzyletni program inwestycyjno-ubezpieczeniowy z jednorazową wpłatą, dający klientom – poza ubezpieczeniem na życie – również perspektywę uzyskania atrakcyjnych zysków. Został on przygotowany przez ING TuŻ i był oferowany wyłącznie klientom ING Banku Śląskiego S.A.

Po stronie kredytowej, Bank kontynuował na szeroką skalę prowadzenie akcji preskoringowych⁵ do wybranej grupy klientów. Stosowane w ramach preskoringu procedury pozwalają na przygotowanie umowy kredytowej, jej podpisanie oraz uruchomienie środków w trakcie jednej wizyty klienta w oddziale Banku. W 2008 roku Bank zmodyfikował ofertę preskoringu, tj. podwyższył maksymalną kwotę kredytu, która może być udzielona w ramach preskoringu oraz wydłużył maksymalny okres kredytowania.

W przypadku kredytów hipotecznych – w związku z ponownym, istotnym wzrostem zainteresowania klientów kredytami we frankach szwajcarskich – w połowie kwietnia ING Bank Śląski S.A. wprowadził do swojej oferty kredyty indeksowane kursem CHF. Diametralna zmiana warunków w końcu 2008 roku (m.in. deprecjacja złotego, problemy z pozyskaniem CHF na rynku) spowodowały, że w grudniu 2008 roku Bank podjął decyzję o wycofaniu tych kredytów ze swojej oferty.

W ramach działalności detalicznej ING Bank Śląski S.A. prowadzi także obsługę małych firm⁶. Główne produkty ING Banku Śląskiego S.A. skierowane do segmentu małych firm to: *Konto z Lwem* i *Konto Direct* dla małych firm, *Otwarte Konto Oszczędnościowego* dla małych firm, lokaty terminowe, produkty kredytowe (takie jak: linia kredytowa dla małych firm w ramach rachunku bieżącego oraz pożyczka dla małych firm łącząca w sobie cechy kredytu inwestycyjnego i obrotowego) oraz karty kredytowe.

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. wprowadził w ofercie dla małych firm następujące zmiany:

- Wdrożył rachunek internetowy *Konto Direct* dla małych firm. Atrybuty tego konta są zbliżone do cech *Konta Direct* zaproponowanego klientom indywidualnym.
- Zmodyfikował ofertę kredytową, m.in. zwiększył limit zaangażowań niezabezpieczonych oraz umożliwił wspólnotom mieszkaniowym konsolidację kredytów zaciągniętych w innych bankach.
- Przeprowadził kolejną akcję preskoringową, w ramach której oferował karty kredytowe, linie kredytowe oraz pożyczki dla małych firm.

ING Bank Śląski S.A. wspierał sprzedaż kluczowych dla realizacji celów biznesowych produktów prowadzonymi na szeroką skalę akcjami marketingowymi. Do głównych przedsięwzięć w tym obszarze należy zaliczyć:

- Kampanię towarzyszącą wprowadzeniu na rynek *Konta Direct* pod nazwą *Taki duży, a taki internetowy* mającą na celu przede wszystkim budowę wizerunku Banku jako banku internetowego.
- Kompleksowy program lojalnościowy *Bankujesz-kupujesz*. Posiada on szeroki zakres i umożliwia jego uczestnikom kupowanie produktów partnerów programu po atrakcyjnych cenach.
- Kampanię promującą trzymiesięczną lokatę *Ekstra Premia*. W trakcie tej kampanii pracownicy Banku zwracali uwagę klientów również na zalety oszczędzania w formie produktów strukturyzowanych.

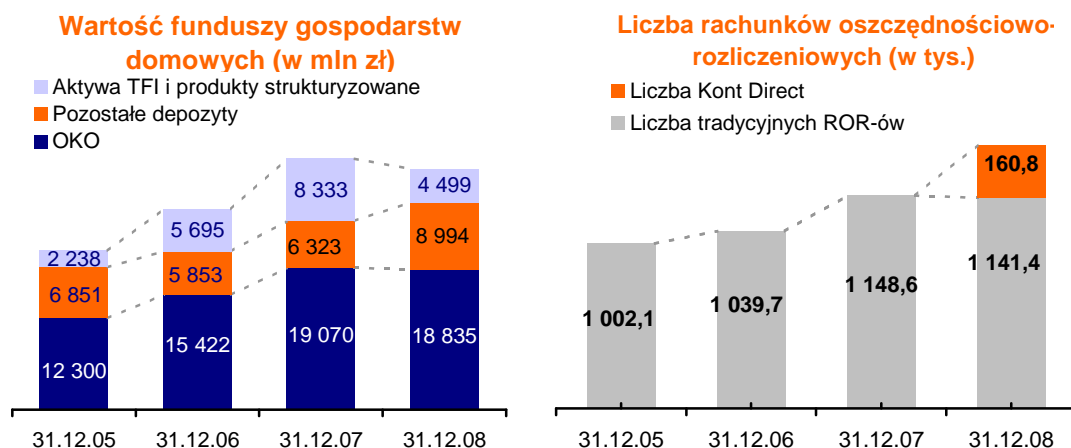
⁵ Preskoring polega na przeprowadzeniu pełnej oceny zdolności kredytowej i weryfikacji klienta oraz ustalenia wysokości globalnego limitu kredytowego i limitów produktowych przed przesłaniem oferty do klienta.

⁶ Zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami, do segmentu małych firm zaliczane są zarówno osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, spółki osobowe i kapitałowe jak i podmioty non-profit, uzyskujące roczne przychody ze sprzedaży netto lub dysponujące rocznym budżetem do 800 tys. euro.

Działalność depozytowa

Na dzień 31 grudnia 2008 roku łączna wartość oszczędności powierzonych ING Bankowi Śląskiemu S.A. przez gospodarstwa domowe wynosiła 32 327,8 mln zł, wobec 33 725,6 mln zł w grudniu 2007 roku.

Główną ich część stanowiły depozyty bankowe. Osiągnęły one poziom 27 828,8 mln zł, czyli były o 9,6% wyższe niż w końcu grudnia poprzedniego roku. Na koniec 2008 roku na rachunkach w Banku ulokowanych było 8,2% wartości depozytów gospodarstw domowych w całym sektorze bankowym (wobec 9,4% na koniec 2007 roku).



Gospodarstwa domowe lokują wolne fundusze w ING Banku Śląskim S.A. przede wszystkim na *Otwartych Kontach Oszczędnościowych (OKO)*. Na koniec 2008 roku wartość środków zdeponowanych przez gospodarstwa domowe na rachunkach *OKO* wynosiła 18 835,1 mln zł, czyli spadła o 234,9 mln zł (o 1,2%) w porównaniu z grudniem 2007 roku.

Na skutek wprowadzenia na rynek atrakcyjnie oprocentowanej lokaty *Ekstra Premia*, wzrósł natomiast stan wkładów na rachunkach terminowych – z 3 718,8 mln zł w grudniu 2007 roku do 5 314,5 mln zł w końcu 2008 roku (czyli o 42,9%).

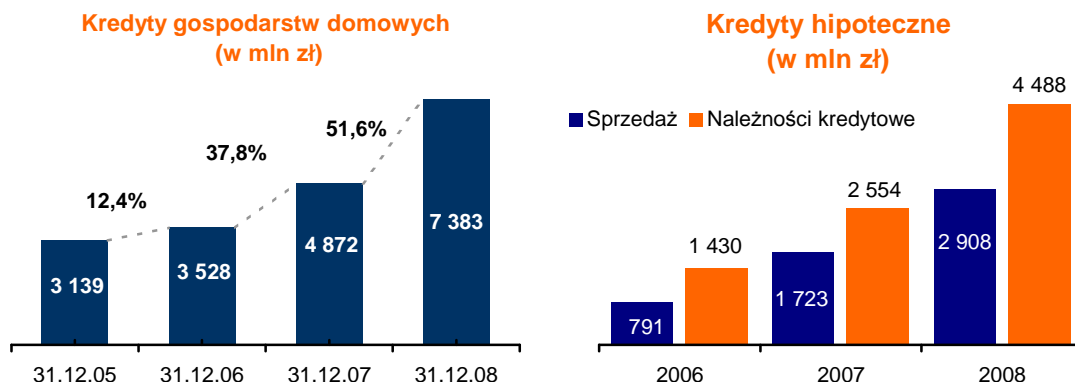
Zwiększył się także istotnie zakres obsługi rozliczeniowej klientów detalicznych. Na koniec 2008 roku ING Bank Śląski S.A. prowadził 1 302,2 tys. rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych. Oznacza to, że w ciągu roku Bank pozyskał rekordową liczbę nowych posiadaczy rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych, tj. 153,6 tys. netto. Wśród korzystających z ROR-ów ING Banku Śląskiego S.A. było 160,8 tys. posiadaczy *Kont Direct*. Małe firmy korzystały natomiast w Banku z 161,9 tys. rachunków bieżących, w tym z 27,6 tys. *Kont Direct*.

W celu zapewnienia klientom zdywersyfikowanej gamy produktów oszczędnościowych, ING Bank Śląski S.A. sprzedaje poprzez swoje kanały dystrybucji także jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych (głównie ING TFI) oraz produkty strukturyzowane. Utrzymująca się na giełdzie głęboka bessa spowodowała, że na koniec 2008 roku wartość aktywów netto ING TFI pozyskana za pośrednictwem ING Banku Śląskiego S.A. spadła do poziomu 2 609 mln zł (z 7 517 mln zł na koniec 2007 roku). Znaczna część środków wycofanych z funduszy inwestycyjnych trafiła na cieszące się dużym zainteresowaniem klientów produkty strukturyzowane (w tym na Inwestycyjne Lokaty Ubezpieczeniowe oraz

Inwestycyjny Program Ubezpieczeniowy). Na koniec grudnia 2008 roku wartość ich osiągnęła poziom 1 890 mln zł wobec 816 mln zł w końcu 2007 roku.

Działalność kredytowa

Na koniec grudnia 2008 roku należności kredytowe ING Banku Śląskiego S.A. od gospodarstw domowych wyniosły 7 383,1 mln zł. W ciągu 2008 roku zaangażowanie kredytowe Banku w stosunku do gospodarstw domowych wzrosło o 2 511,5 mln zł, tj. o 51,6%. Tym samym, Bank zwiększył swój udział w rynku należności kredytowych od gospodarstw domowych do poziomu 2,0% (1,9% w grudniu 2007 roku).



Główną rolę w aktywizacji działalności kredytowej ING Banku Śląskiego S.A. na rynku detalicznym pełniły kredyty hipoteczne. W ciągu 2008 roku Bank udzielił kredytów hipotecznych na łączną kwotę 2 908 mln zł (wobec 1 723 mln zł rok wcześniej). Dużym powodzeniem wśród klientów cieszyły się – oferowane od kwietnia do grudnia – kredyty hipoteczne indeksowane kursem CHF. Wartość zawartych umów na te kredyty wyniosła 1 232,1 mln zł. Na koniec 2008 roku należności kredytowe Banku z tytułu kredytów hipotecznych wyniosły 4 488,0 mln zł w porównaniu z 2 554,2 mln zł na koniec 2007 roku (wzrost o 75,7%).

Znacznie zwiększyło się także zaangażowanie kredytowe Banku w odniesieniu do małych firm. Na koniec 2008 roku należności Banku z tego tytułu osiągnęły wartość 1 170 mln zł, czyli były o 44,3% wyższe niż na koniec 2007 roku.

Karty bankowe

ING Bank Śląski S.A. z bogatą gamą kart bankowych wydawanych zarówno klientom indywidualnym, jak i małym firmom, jest jednym z głównych emitentów kart bankowych w Polsce.

Pod koniec roku 2007 roku ING Bank Śląski S.A. – jako jeden z pierwszych polskich banków – zainicjował na masową skalę emisję kart z mikroprocesorem. W pierwszej kolejności pojawiły się na rynku karty debetowe Banku wyposażone w chip. W 2008 roku Bank natomiast zakończył projekt EMV dla kart kredytowych oraz kart przedpłaconych.

Emitowane przez ING Bank Śląski S.A. karty należą do kategorii hybrydowych, tj. obok paska magnetycznego posiadają także mikroprocesor. Migracja kart na nową technologię połączona była z procesem porządkowania oferty Banku oraz wprowadzaniem zmian w procedurach i obsłudze kart. W ramach tych działań Bank m.in. prowadził konwersję wydanych kart typu charge na karty kredytowe oraz wyposażył niektóre karty w dodatkowe

funkcjonalności, np. umożliwił dokonywanie przy ich użyciu transakcji typu cash-back oraz wykonywanie wpłat gotówkowych we wpłatomatach przy użyciu kart prześlanych Maestro.

Do końca grudnia 2008 roku ING Bank Śląski S.A. wydał klientom detalicznym 1 835,0 tys. kart płatniczych (czyli było ich o 15,5% więcej niż na koniec roku 2007 roku). Prawie połowa z nich była wyposażona w mikroprocesor. Wśród kart wydanych klientom, 277,9 tys. stanowiły karty kredytowe (wzrost o 6,5% w relacji do końca 2007 roku).

Bankowość korporacyjna

Zakres oferty i wprowadzone modyfikacje

Oferta produktowa, tj. zakres, dostosowanie do preferencji klientów oraz jej jakość jest jednym z podstawowych czynników decydujących o wyborze banku przez klientów korporacyjnych. Dlatego też, ING Bank Śląski S.A. podejmuje ciągłe starania, których celem jest posiadanie w swej ofercie produktów charakteryzujących się najwyższymi standardami rynkowymi.

Bank oferuje szeroki zakres produktów depozytowych przeznaczonych dla klientów korporacyjnych, takich jak: rachunki bieżące w złotych oraz w USD i EUR, rachunek skonsolidowany, produkty oszczędnościowe, złotowe lokaty standardowe i niestandardowe zarówno w PLN, jak i w EUR, w USD oraz produkty depozytowe o charakterze inwestycyjnym.

Ofercie depozytowej Banku towarzyszy szeroka gama usług rozliczeniowych, w tym *System Identyfikacji Płatności Masowych (SIMP)*, obsługa wpływów gotówkowych (cash collection), polecenie zapłaty, *Gospodarcze Obciążenie Bezpośrednie (GOBI)*. Oferowane na bazie najnowszych rozwiązań produkty rozliczeniowe pozwalają na efektywne zarządzanie płatnościami, a tym samym przyczyniają się do wzrostu efektywności zarządzania finansami firmy.

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. kontynuował prace związane z udoskonaleniem oferty i optymalizacją procesów w cieszącym się stale rosnącym zainteresowaniem klientów, obszarze usług związanych z zarządzaniem środkami finansowymi. Efektem tych prac było m.in.:

- Zakończenie projektu wdrażania nowego systemu bankowości internetowej dla klientów korporacyjnych *ING BusinessOnLine*. Bank rozszerzył funkcjonalność nowej aplikacji o: Polecenia Zapłaty i *GOBI*, obsługę produktów Trade Finance, przelew europejski oraz obsługę kredytów. Rozpoczęto także prace mające na celu rozszerzenie zakresu współpracy nowej aplikacji z systemami finansowo-księgowymi. *ING BusinessOnLine* jest jednym z najnowocześniejszych systemów bankowości internetowej dostępnych na polskim rynku. Cechuje go: pełne bezpieczeństwo realizowanych zleceń, elastyczność w konfigurowaniu uprawnień oraz dostosowanie do indywidualnych potrzeb firm, dzięki dostępowi do niemal wszystkich produktów będących w ofercie Banku.
- Wdrożenie nowych rozwiązań do produktów płynnościowych, takich jak: *SIMP i SIMP Deposit* oraz Polecenie Zapłaty.

Oferta kredytowa Banku dla klientów korporacyjnych obejmuje m.in.: kredyt w rachunku bieżącym, kredyt obrotowy/eksploatacyjny, kredyt inwestycyjny, kredyt indeksowany, kredyt na sfinansowanie należności eksportowych ubezpieczonych w KUKE S.A., kredyty preferencyjne z dopłatami z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz kredyty na finansowanie przedsięwzięć powiązanych z funduszami strukturalnymi Unii Europejskiej. Ofertę tradycyjnych kredytów uzupełniają inne formy finansowania działalności, takie jak: leasing, faktoring oraz finansowanie nieruchomości komercyjnych.

W 2008 roku zmiany w ofercie ING Banku Śląskiego S.A. z zakresu finansowania działalności klientów korporacyjnych dotyczyły przede wszystkim:

- Wdrażania szybkiej ścieżki kredytowej (*Fast Track*). *Fast Track* polega na automatycznym wyznaczeniu limitów dla wybranych wystandaryzowanych produktów kredytowych, dzięki czemu możliwe jest uproszczenie i skrócenie całego procesu udzielenia kredytu. Przeprowadzone w 2008 roku akcje sprowadzały się do wyznaczenia transakcyjnych limitów dla dotychczasowych klientów oraz dodatkowego wyliczenia limitów pozwalających na automatyczne odnowienia produktów przyznanych w ramach ścieżki.
- Wprowadzenia nowych założeń produktowych dla linii gwarancyjnej oraz zaoferowania kredytów 1-5 letnich i zabezpieczonych wekslem w walucie lub w formie kredytów indeksowanych.
- Zmodyfikowania procedur – w celu dostosowania ich do obowiązujących uregulowań prawnych – w odniesieniu do kredytów: oferowanych we współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego (w zakresie kredytów z premią termomodernizacyjną), z dopłatami z ARiMR oraz na sfinansowanie należności ubezpieczonych w Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A.

Ponadto, Bank przygotowywał nowe rozwiązania dla kredytów udzielanych w ramach Umbrella Facility Agreement – umowy ramowej zawieranej przez spółkę matkę z jednostką Grupy ING w Holandii lub Belgii, w ramach której następuje alokacja limitu na spółki zależne działające w krajach, w których Grupa ING ma swoje podmioty.

Bank współpracował także z wieloma instytucjami w zakresie rozwoju specjalnej oferty kredytowej dla polskich firm, i tak:

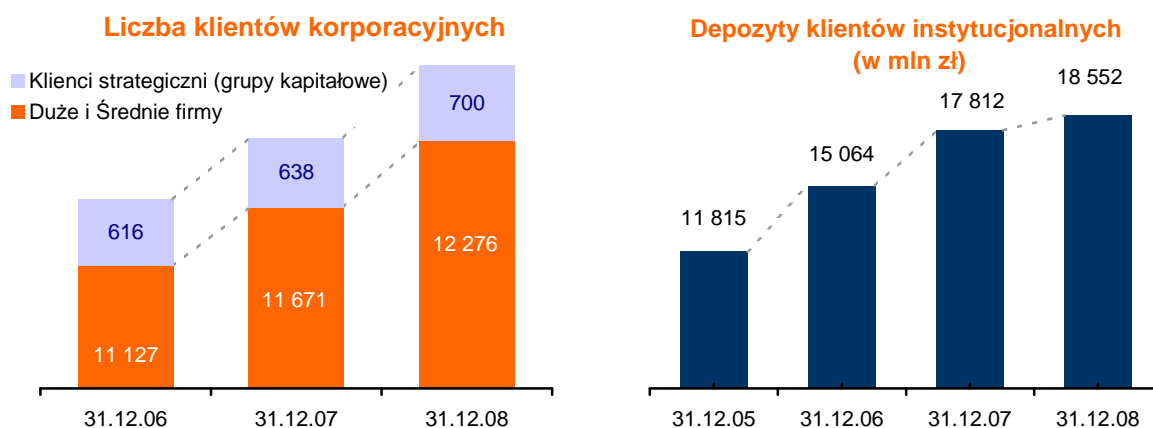
- Brał udział w pracach grupy roboczej przy Związku Banków Polskich nad rekomendacją dotyczącą współpracy pomiędzy bankami oraz lokalnymi i regionalnymi funduszami działającymi na polskim rynku. ING Bank Śląski S.A., jako jeden z nielicznych banków, uczestniczył na zaproszenie BGK również w pracach nad wypracowaniem wzorcowych zasad działalności tych funduszy.
- Uczestniczył w ramach ZBP w pracach nad dostosowaniem zasad udzielania kredytów inwestycyjnych i kłaskowych oraz poręczeń kredytów do przepisów unijnych a także zasad udzielania kredytów preferencyjnych i kredytu na zakup gruntów rolnych z dopłatą z ARiMR.

W drugiej połowie 2008 roku Bank prowadził nabór i ocenę wniosków o dotacje składane zarówno w krajowych, jak i regionalnych Programach Operacyjnych. Nabory wniosków na poziomie krajowym dotyczyły przedsiębiorców realizujących projekty o wysokim poziomie technicznym, z zakresu ochrony środowiska oraz zawierające elementy badań przemysłowych. Natomiast wnioski małych i średnich firm przyjmowane w ramach regionalnych Programów Operacyjnych zawierały przede wszystkim projekty o wysokim

poziomie innowacyjności. Ważną część działalności ING Banku Śląskiego S.A. prowadzonej w ramach obsługi programów unijnych stanowiła aktywność edukacyjno-promocyjna. W ciągu całego 2008 roku Bank prowadził intensywną promocję programów zarówno poprzez spotkania indywidualne z przedsiębiorstwami, jak i w ramach cyklu spotkań *Śniadanie z Unią*.

Działalność depozytowo-rozliczeniowa

Według stanu na 31 grudnia 2008 roku wartość depozytów klientów instytucjonalnych ogółem⁷ wynosiła w Banku 18 551,7 mln zł (17 812,2 mln zł w grudniu 2007 roku). Szacuje się, że na koniec 2008 roku ING Bank Śląski S.A. posiadał 7,7% udziału w rynku depozytów klientów instytucjonalnych (wobec 8,3% na koniec 2007 roku).



Jednym z podstawowych czynników przyczyniających się do wzrostu wartości depozytów korporacyjnych w ING Banku Śląskim S.A. był przyrost bazy klientów. Liczba firm korzystających z usług Banku powiększyła się w ciągu 2008 roku o 667 podmiotów. Wśród nowo pozyskanych klientów przeważały podmioty z segmentu średnich firm.

Stały, wysoki poziom atrakcyjności oferty depozytowo-rozliczeniowej ING Banku Śląskiego S.A. zaowocował 13 –procentowym przyrostem liczby rachunków bieżących klientów korporacyjnych. Wśród klientów korporacyjnych rosło także zainteresowanie elektronicznymi kanałami dystrybucji oraz nowoczesnymi systemami rozliczeniowymi, i tak:

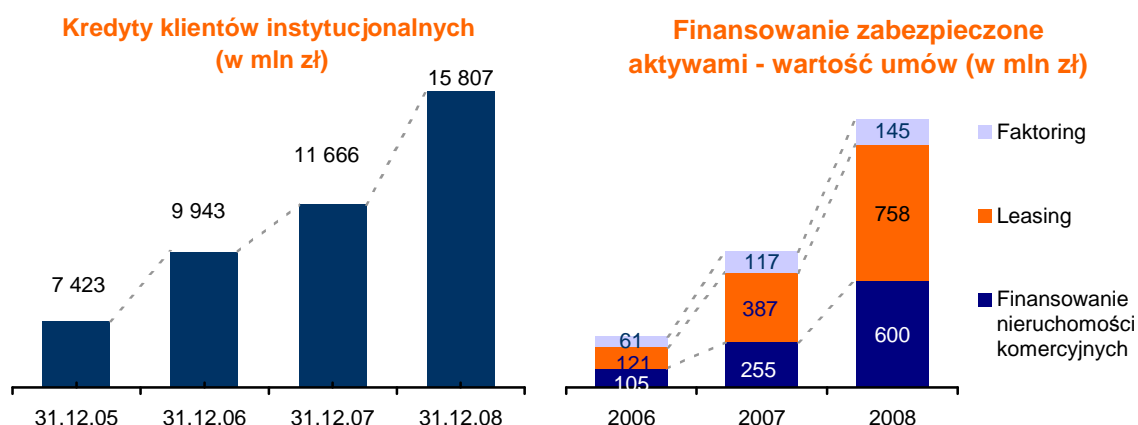
- W grudniu 2008 roku z nowego systemu bankowości internetowej *ING BusinessOnLine* korzystało około 3,5 tys. klientów. W ostatnim kwartale 2008 roku za jego pośrednictwem zrealizowano 24% wszystkich przelewów korporacyjnych.
- Liczba instalacji Systemów Identyfikacji Płatności Masowych, przeznaczonych dla firm współpracujących z wieloma odbiorcami (takich jak towarzystwa ubezpieczeniowe, zakłady elektroenergetyczne, telefonie komórkowe) powiększyła się z 311 na koniec 2007 roku do 354 w grudniu 2008 roku.

⁷ Dane liczbowe obejmują zobowiązania Banku wobec: przedsiębiorstw, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, niemonetarnych instytucji finansowych, instytucji rządowych i samorządowych, instytucji ubezpieczeń społecznych.

Działalność kredytowa

Na koniec grudnia 2008 roku należności kredytowe ING Banku Śląskiego S.A. od klientów instytucjonalnych⁸ wyniosły łącznie 15 807,1 mln zł wobec 11 665,5 mln zł w grudniu 2007 roku (wzrost o 35,5%). Na koniec 2008 roku Bank posiadał 6,2% udziału w rynku kredytów instytucjonalnych (wobec 5,6% na koniec 2007 roku).

W 2008 roku Bank zwiększył swoje zaangażowanie kredytowe w stosunku do wszystkich segmentów klientów korporacyjnych. Szczególnie dynamicznie rosła akcja kredytowa Banku dla segmentu klientów strategicznych (wzrost o 38,1% w ciągu roku). Wyniki te wskazują na wysoki profesjonalizm działania oraz nowoczesność oferowanych przez Bank rozwiązań. Umowa, którą ING Bank Śląski S.A. zawarł z grupą Lotos S.A. na finansowanie Programu 10+ została uznana przez prestiżowe pismo *Project Finance International* za transakcję 2008 roku w europejskiej branży naftowej (*Oil Deal of the Year 2008*). Podkreślono, że nieliczne z transakcji w Europie w 2008 roku wymagały takiego stopnia innowacyjności i zastosowania tyłu warunków umownych. Transakcja ta otrzymała także nagrodę *Petrochemical Deal of the Year* przyznaną przez *Project Finance Magazine*.



Efektem prowadzonych na szeroką skalę działań w zakresie propagowania wiedzy na temat programów pomocowych z UE był znaczący wzrost zaangażowania kredytowego ING Banku Śląskiego S.A. związany z obsługą tych programów. Na koniec grudnia 2008 roku ogólna wartość udzielonych kredytów i wydanych promes na kredyty unijne wyniosła 2 301,8 mln zł (1 290,4 mln zł na koniec 2007 roku). W rankingu opracowanym przez *Gazetę Prawną*, ING Bank Śląski S.A. zajął piąte miejsce pod względem wartości kredytów unijnych dla przedsiębiorców udzielonych w 2008 roku⁹.

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. zanotował wyraźne zacieśnienie współpracy z innymi firmami ING w obszarze finansowania zabezpieczonego aktywami, tj. w obszarze sprzedaży usług leasingowych, faktoringowych oraz finansowania nieruchomości komercyjnych. W 2008 roku łączna wartość uruchomionych umów dotyczących finansowania zabezpieczonego aktywami zawartych we współpracy z innymi spółkami ING osiągnęła kwotę 1 503 mln zł, czyli była o 98% wyższa jak w poprzednim roku. W szczególności wzrosła wartość umów w zakresie finansowania nieruchomości komercyjnych (o 135%) oraz dotyczących usług leasingowych (o 96%).

⁸ Dane liczbowe obejmują należności Banku od: przedsiębiorstw, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, niemonetarnych instytucji finansowych, instytucji rządowych i samorządowych, instytucji ubezpieczeń społecznych.

⁹ Źródło Gazeta Prawna nr 29 z dnia 11 lutego 2009 roku.

Rynki pieniężne i kapitałowe

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. istotnie zwiększył skalę operacji na rynkach finansowych, zarówno w obszarze działalności dla klientów, jak i prowadzonej na własny rachunek. Przy czym, na końcowe wyniki finansowe Banku z tytułu tej działalności wpływ miała radykalna zmiana warunków ekonomicznych na światowych rynkach.

Znaczące zwiększenie skali operacji ING Banku Śląskiego S.A. z klientami w zakresie sprzedaży produktów rynków finansowych było możliwe dzięki utrzymaniu wysokiego poziomu jakości świadczonych usług, jak i atrakcyjnej w stosunku do propozycji konkurentów ofercie produktowej, której częścią są m.in. opcje egzotyczne i barierowe.

Potrzeby rynku spowodowały, że w 2008 roku Bank wprowadził do tabeli kursowej nowe waluty, takie jak: lew bułgarski (BGN), leja rumuńska (RON) oraz rand RPA (ZAR). W końcu 2008 roku klienci Banku mieli możliwość prowadzenia transakcji w 19 walutach obcych.

W ramach planu poprawy modelu obsługi klientów, prowadzono w Banku prace nad modernizacją systemów informatycznych oraz udostępniono pilotażowo internetową platformę ING Trade do zawierania transakcji wymiany walutowej, zakładania lokat negocjowanych oraz zawierania terminowych transakcji wymiany walutowej.

Podjęmowano także kroki zmierzające do aktywizacji rozwijającego się w Polsce rynku REPO oraz prowadzono działania na rzecz bezpośredniej obecności Banku na rynkach europejskich w ramach działalności własnej. Równolegle, Bank kontynuował realizację – podjętego w 2007 roku – planu ograniczenia ryzyka kredytowego działalności własnej poprzez podpisywanie Credit Support Annex do umów ISDA z głównymi partnerami na rynku międzybankowym.

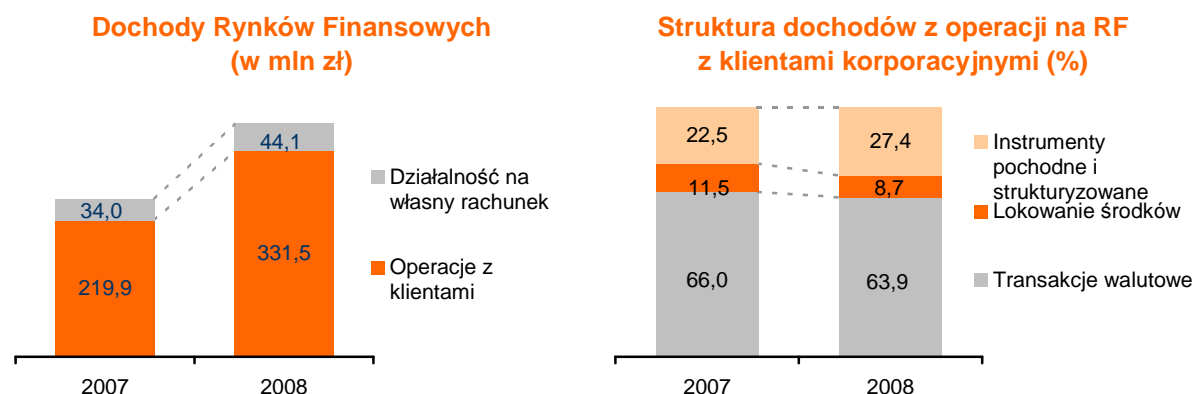
W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. utrzymał swoją silną pozycję rynkową w organizacji i obsłudze emisji i sprzedaży dłużnych papierów wartościowych, biorąc udział jako organizator bądź współorganizator w największych programach rynkowych, takich jak:

- Volkswagen Bank S.A. oraz Volkswagen Leasing Sp z o.o. Bank pełnił rolę Organizatora Programu oraz Agenta ds. Dokumentacji, a od sierpnia 2008 roku pełni rolę Agenta oraz Dealera w programie emisji instrumentów dłużnych Volkswagen Bank S.A. oraz Volkswagen Leasing Sp z o.o., o całkowitej wartości 3 mld zł. Instrumenty dłużne są gwarantowane przez Volkswagen Financial Services AG.
- EFG Eurobank Ergasias S.A. (nazwa handlowa POLBANK). Bank był Organizatorem Programu oraz od marca 2008 roku pełni rolę Dealera w programie emisji obligacji dla EFG Eurobank Ergasias S.A. o całkowitej wartości 2 mld zł.
- Santander Consumer Bank S.A. Bank pełnił rolę Organizatora Programu oraz od grudnia 2008 roku pełni rolę Dealera w programie emisji instrumentów dłużnych Santander Consumer Bank S.A. o całkowitej wartości 2 mld zł. Instrumenty dłużne są gwarantowane przez Santander Consumer Finance.
- Toyota Bank S.A. oraz Toyota Leasing Sp z o.o. Bank pełni od grudnia 2008 rolę Dealera w programie emisji instrumentów dłużnych Toyota Bank S.A. oraz Toyota Leasing Sp z o.o., o całkowitej wartości 1 mld zł. Instrumenty dłużne są gwarantowane przez Toyota Motor Finance (Netherlands) B.V.

- **ING Bank Hipoteczny S.A.** Bank był Organizatorem Programu oraz od marca 2008 roku pełni rolę Dealera w programie emisji hipotecznych listów zastawnych ING Banku Hipotecznego S.A., o całkowitej wartości 300 mln zł.
- **TESCO Polska Sp z o.o.** Bank pełni od grudnia 2008 roku rolę Dealera w programie emisji obligacji TESCO Polska Sp z o.o., o całkowitej wartości 750 mln zł. Obligacje są gwarantowane przez Tesco Plc.
- **Miasto Ruda Śląska.** W ramach rozwijania współpracy z sektorem municypalnym Bank zagwarantował dojście do skutku w grudniu 2008 roku emisji obligacji dla Miasta Ruda Śląska na kwotę 46,5 mln zł.

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. obsługiwał 44 emitentów papierów dłużnych, którzy za jego pośrednictwem wyemitowali papiery dłużne o łącznej wartości 5 868 mln zł (w tym 2 629 mln zł obligacji krótkoterminowych oraz 3 239 mln zł obligacji średnioterminowych). W grudniu 2008 roku Bank zajmował drugą pozycję na rynku obligacji krótkoterminowych z udziałem na poziomie 20,3% oraz trzecią na rynku obligacji średnioterminowych (udział 18,4%).

W okresie od listopada 2007 roku do października 2008 roku – wśród siedemnastu banków kandydujących do pełnienia funkcji Dealera Rynku Pieniężnego w 2009 roku – ING Bank Śląski S.A. został sklasyfikowany na pierwszym miejscu w zakresie Indeksu Aktywności Dealerskiej. Bank posiadał także status Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych na 2008 rok. W konkursie Ministerstwa Finansów na DSPW na 2009 rok, który był prowadzony od początku października 2007 roku do końca września 2008 roku, Bank zdobył szóstą pozycję, co było podstawą przyznania mu statusu DSPW na kolejny rok.



W 2008 roku dochody Pionu Rynków Finansowych wyniosły 375,6 mln zł wobec 253,9 mln zł w poprzednim roku. Około 88% dochodów działalności Banku na rynkach finansowych stanowiły dochody z operacji z klientami. W 2008 roku osiągnęły one poziom 331,5 mln zł i były o 50,8% wyższe niż w poprzednim roku. Główną ich część stanowiły dochody z tytułu operacji walutowych. Przykładowo, w 2008 roku udział dochodów z transakcji walutowych w dochodach Rynków Finansowych uzyskanych z operacji z klientami korporacyjnymi wynosił 63,9% wobec 66,0% w 2007 roku. Pomimo spadku wyceny walutowych transakcji opcyjnych w końcu 2008 roku, udział dochodów z tytułu zaawansowanych instrumentów pochodnych i strukturyzowanych wzrósł z 22,5% w 2007 roku do 27,4% w 2008 roku.

V. DZIAŁALNOŚĆ SPÓŁEK NALEŻĄCYCH DO GRUPY KAPITAŁOWEJ ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Struktura grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.

W ciągu 2008 roku nie zmienił się skład grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. i na dzień 31 grudnia 2008 roku tworzyły ją – obok jednostki dominującej – następujące spółki:

- ING Securities S.A.,
- ING Bank Hipoteczny S.A. (d. Śląski Bank Hipoteczny S.A.),
- ING BSK Development Sp. z o.o.,
- ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.,
- Solver Sp. z o.o.,
- Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. w likwidacji.

W ramach działań zmierzających do optymalizacji struktury grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. oraz zmiany podejścia Banku do zarządzania posiadanymi nieruchomościami, w końcu 2008 roku podjęto decyzję o rozwiązaniu spółki ING BSK Development Sp. z o.o. i o postawieniu jej w stan likwidacji z dniem 1 stycznia 2009 roku oraz o wstrzymaniu z dniem 1 stycznia 2009 roku likwidacji spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. w likwidacji.

Grupę kapitałową ING Banku Śląskiego S.A. tworzą podmioty operujące w różnych segmentach rynku finansowego lub w sferze infrastruktury tego rynku. ING Bank Śląski S.A. – jako jednostka dominująca – poprzez pełnienie funkcji kontrolnych w organach nadzoru spółek podejmuje kluczowe decyzje dotyczące zarówno zakresu działalności, jak i finansów podmiotów tworzących grupę. Powiązania kapitałowe Banku ze spółkami wzmacniają więzi o charakterze handlowym. Spółki należące do grupy kapitałowej posiadają rachunki bieżące, jak i deponują swoje wolne środki na lokatach terminowych w ING Banku Śląskim S.A. Bank kredytuje również działalność niektórych spółek (np. ING Banku Hipotecznego). Transakcje ING Banku Śląskiego S.A. z podmiotami zależnymi odbywają się na zasadach rynkowych.

ING Securities S.A.

ING Securities S.A. jest jednym z największych domów maklerskich w Polsce. W 2008 roku posiadał następujące udziały w obrotach warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych:

- Rynek akcji¹⁰ – 12,8% (pierwsze miejsce),
- Rynek kontraktów terminowych – 5,3% (piąta pozycja).

Dom maklerski ING Banku Śląskiego S.A. obsługuje operacje inwestorów zarówno na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych, jak i na największych światowych rynkach finansowych, m.in. w Nowym Jorku, Chicago, Londynie, Paryżu i Frankfurtach. Oferta Domu obejmuje wszystkie produkty rynku kapitałowego, dostępne dla inwestorów indywidualnych w Polsce, tj. pośrednictwo w obrocie giełdowym, pozagiełdowym i rynkach zagranicznych, kredyty inwestycyjne, pożyczanie papierów wartościowych, serwis analityczny,

¹⁰ Rynek kasowy.

rekomendacje inwestycyjne, zarządzanie aktywami, sprzedaż jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych.

Na koniec grudnia 2008 roku ING Securities S.A. prowadził 32,8 tys. rachunków inwestycyjnych. Wśród nich było 14,4 tys. rachunków internetowych.

W celu utrzymania wysokiego poziomu jakości obsługi klientów, w 2008 roku Dom Maklerski wprowadził w ofercie produktów oraz w kanałach dystrybucyjnych następujące zmiany:

- Zmodyfikował – oferowane we współpracy ING Bankiem Śląskim S.A. – kredyty na zakup papierów wartościowych.
- Wdrożył nowe zasady inwestowania na derywatywach, w tym wprowadził oprocentowanie depozytu na rachunku praw pochodnych oraz obniżył poziom wymaganego depozytu na kontrakty terminowe.
- Zawarł umowę z Saxo Bankiem w sprawie współpracy przy obsłudze klientów na rynkach zagranicznych (w tym na FOREX) oraz rozpoczął wdrażanie tej usługi.
- Pozyskał kolejnych trzech agentów prowadzących pośrednictwo w zakresie wykonywania niektórych czynności brokerskich dla firmy inwestycyjnej (łącznie posiadał sześciu agentów).
- Udoskonalił stronę informacyjną www.ingsecurities.pl o dodatkowe funkcje w tym o: prezentację wyników finansowych spółek, nowe tabele z notowaniami, atrakcyjny program do analizy technicznej (Notowania 3Max), komunikaty PAP oraz czat z analitykami.
- Rozszerzył serwis analityczny poprzez wprowadzenie nowego produktu *Spółki dnia*.
- Wdrożył nową wersję nowego systemu internetowego dla obsługi klientów i udostępnił komunikaty SMS w tej aplikacji.
- Przystąpił do programu ING Banku Śląskiego S.A. *Bankujesz-kupujesz*.

W dziedzinie pozyskiwania kapitału, Spółka świadczy szeroki wachlarz usług, w tym obsługę emisji na rynku publicznym lub niepublicznym, prowadzenie depozytu spółek niepublicznych, pełnienie funkcji Sponsora Emisji oraz kompleksowe doradztwo finansowe i prawne związane z pozyskiwaniem kapitału.

Trudna sytuacja na giełdzie miała wpływ na skalę prowadzonej przez ING Securities S.A. działalności w zakresie pozyskiwania kapitału z rynku. W 2008 roku Spółka zrealizowała następujące projekty i transakcje:

- oferty publiczne:
 - wtórna oferta publiczna akcji spółki Kornel Holding (wartość oferty 195 mln zł),
 - wprowadzenie do notowań na GPW spółki Marvipol S.A.;
- publiczne wezwania:
 - zakończenie wezwania do sprzedaży 100% akcji spółki Praterm S.A. (wartość transakcji około 500 mln zł),
 - organizacja przymusowego wykupu akcji (squeeze out) Praterm S.A. ogłoszonego przez Dalia Polska S.A. spółkę-córkę Veolia International,

- organizacja wezwania na sprzedaż 66% akcji spółki Kruk S.A. ogłoszonego przez Vistula S.A. (wartość transakcji około 300 mln zł),
- prowadzenie publicznych wezwań na sprzedaż akcji spółek ZEG S.A. i PTR S.A.

W 2008 roku ING Securities S.A. zajęło drugie miejsce w rankingu przygotowanym przez *Gazetę Prawną* oraz agencję interaktywną *Artegence* na najlepszą stronę internetową domów maklerskich, przede wszystkim dzięki jej wartości edukacyjnej oraz ergonomii nawigacji. Wysokie oceny uzyskiwał także Zespół Analiz Domu, czego dowodem było otrzymanie przez Zespół pod kierownictwem Andrzeja Knigawki pierwszego miejsca w rankingu *Institutional Investor*.

W 2008 roku ING Securities S.A. wypracował zysk netto na poziomie 30,8 mln zł wobec 64,7 mln zł w poprzednim roku.

ING Bank Hipoteczny S.A. (d. Śląski Bank Hipoteczny S.A.)

ING Bank Hipoteczny S.A. stanowi Centrum Kompetencyjne Finansowania Nieruchomości Komercyjnych dla innych podmiotów Grupy ING w Polsce.

W 2007 roku ING Bank Hipoteczny S.A. uaktualnił swoją strategię działania. Zgodnie z nią, Spółka koncentruje się obecnie na refinansowaniu istniejących projektów zamiast wcześniej preferowanego kredytowania działalności deweloperów mieszkaniowych. Sytuacja panująca na rynku w końcu 2008 roku spowodowała, że ING BH S.A. podjął decyzję o całkowitym zaprzestaniu finansowania przedsięwzięć deweloperskich.

W celu wzrostu wartości portfela kredytowego, w 2008 roku ING Bank Hipoteczny S.A. przede wszystkim:

- Kontynuował współpracę z ING Bankiem Śląskim S.A. w ramach konsorcjów, w których pełnił rolę agenta Banku.
- Rozszerzał zakres współpracy z wiodącymi podmiotami działającymi na rynku nieruchomości komercyjnych.
- Nawiązał współpracę z innymi bankami, które w jego ocenie w sposób profesjonalny zajmują się finansowaniem nieruchomości, co pozwoli mu w przyszłości uczestniczyć w dużych projektach z zakresu finansowania nieruchomości komercyjnych.

W 2008 roku ING Bank Hipoteczny S.A. podpisał umowy kredytowe na łączną kwotę 1 075,6 mln zł. Większość z tych kredytów została udzielona w konsorcjum z ING Bankiem Śląskim S.A.

W dniu 23 stycznia 2009 roku ING Bank Śląski S.A. objął akcje z nowej emisji ING Banku Hipotecznego S.A. na łączną kwotę 25 mln zł. Dokapitalizowanie ING BH S.A. było elementem realizacji długoterminowej strategii budowy poprzez ING BH portfela nieruchomości komercyjnych finansowanych przez Grupę ING w Polsce. Środki z nowej emisji akcji będą przeznaczone na dalsze zwiększenie akcji kredytowej.

W 2008 roku ING Bank Hipoteczny S.A. osiągnął zysk netto w wysokości 3,3 mln zł (wobec straty na poziomie 0,5 mln zł w 2007 roku).

Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. w likwidacji

Centrum Banku Śląskiego Spółka z o.o. w likwidacji było właścicielem budynków w Katowicach przy ul. Sokolskiej 34 i Chorzowskiej 50 i zajmowało się wynajmem powierzchni w tych budynkach.

W dniu 31 października 2007 roku przedsiębiorstwo pod nazwą Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. oraz jego zobowiązania zostały nabyte przez ING Bank Śląski S.A. Od tego dnia Spółka zaprzestała prowadzenia statutowej działalności. Decyzją Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Udziałowców, z dniem 1 grudnia 2007 roku została otwarta likwidacja Spółki, która miała być zakończona w III kwartale 2008 roku.

W związku ze zmianą podejścia ING Banku Śląskiego S.A. do zarządzania posiadanymi nieruchomościami, w dniu 23 grudnia 2008 roku na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Wspólników Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. w likwidacji podjęto uchwałę o dalszym istnieniu spółki i wstrzymaniu jej likwidacji z dniem 1 stycznia 2009 roku.

W 2008 roku zysk netto Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. w likwidacji wyniósł 2,7 mln zł (7,6 mln zł w poprzednim roku).

ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A (dawne ING Nationale-Nederlanden Polska Powszechne Towarzystwo Emerytalne)

Z dniem 4 kwietnia 2008 roku marka ING Nationale-Nederlanden uległa skróceniu do ING. Zmiana ta była wynikiem globalnego ujednolicania marki i dotyczy całej Grupy ING na świecie. W wyniku tej decyzji, uległy skróceniu zarówno nazwa otwartego funduszu emerytalnego należącego do Grupy ING jak i nazwa firmy zarządzającej tym funduszem, tj.: ING Nationale-Nederlanden Polska Otwarty Fundusz Emerytalny na ING Otwarty Fundusz Emerytalny oraz ING Nationale-Nederlanden Polska Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. na ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. Pozostałe dane Funduszu i Towarzystwa pozostały bez zmian, a podpisane umowy i wszelkie regulacje dotyczące współpracy z klientami pozostały w mocy.

ING Otwarty Fundusz Emerytalny jest drugim co do wielkości funduszem emerytalnym w Polsce, zarówno pod względem liczby członków, jak i wartości aktywów netto. W trudnym dla funduszy emerytalnych 2008 roku ING OFE umocnił swoją pozycję i w grudniu posiadał następujące udziały w rynku:

- Aktywa netto – w wysokości 33,1 mld zł, tj. 23,9% ogólnej wartości aktywów działających w Polsce otwartych funduszy emerytalnych (wobec 23,5% w końcu 2007 roku).
- Liczba członków – 2 787,7 tys., czyli 20,2% wszystkich członków funduszy (w porównaniu z 19,7% na koniec 2007 roku).

Ciągła poprawa pozycji ING OFE na rynku była głównie efektem wysokiej jakości obsługi oraz dobrze rozwiniętych kanałów dystrybucji. Do dyspozycji potencjalnych i aktualnych klientów Funduszu pozostaje około 2 tys. Przedstawicieli Ubezpieczeniowo-Finansowych oraz kilkaset placówek ING Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie i ING Banku Śląskiego S.A.

Klienci mogą kontaktować się z Funduszem także za pośrednictwem telefonu (infolinia, SMS i WAP) oraz Internetu.

Sytuacja na rynkach finansowych zaważyła na wynikach inwestowania otwartych funduszy emerytalnych w 2008 roku. Wartość jednostki rozrachunkowej w skali wszystkich funduszy emerytalnych spadła o 14%. Podobną stopę zwrotu z inwestycji uzyskał ING OFE.

Przy wyborze funduszu emerytalnego klienci powinni mieć na względzie przede wszystkim długoterminowy horyzont inwestycji oraz stabilność wypracowanych wyników. ING Polska OFE utrzymał swoją bardzo dobrą pozycję w zestawieniach dotyczących długich okresów inwestowania. Z wyliczeń portalu Analizy Online, przeprowadzonych na początku stycznia 2009 roku wynika, że w okresie od końca sierpnia 1999 roku do końca grudnia 2008 roku najwięcej kapitału zgromadziłyby emeryt na koncie ING OFE. Fundusz zajął także pierwsze miejsce w zestawieniach *Gazety Prawnej* oraz dziennika *Rzeczpospolita* dotyczących efektywności inwestowania w długich okresach oraz stabilności uzyskiwanych wyników.

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. otrzymał od ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne dywidendę z zysku 2007 roku w kwocie 38,3 mln zł.

ING BSK Development Sp. z o.o.

Zgodnie ze statutem, przedmiotem działania ING BSK Development Sp. z o.o. jest doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, wynajem nieruchomości na własny rachunek, pośrednictwo w obrocie nieruchomościami oraz zarządzanie nieruchomościami na zlecenie.

W dniu 23 grudnia 2008 roku na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Wspólników ING BSK Development Sp. z o.o. została podjęta uchwała w sprawie rozwiązania spółki i postawienia jej w stan likwidacji z dniem 1 stycznia 2009 roku.

W 2008 roku ING BSK Development Sp. z o.o. uzyskała ujemny wynik netto na poziomie 50 tys. zł (w 2007 roku dodatni w wysokości 13 tys. zł).

Solver Sp. z o.o.

Domem działalności Solver Sp. z o.o. stanowi organizacja wypoczynku dla pracowników Banku i ich rodzin w ośrodkach wypoczynkowych w Krynicy, Wiśle oraz Głębinowie.

W 2008 roku zysk netto Solver Sp. z o.o. wyniósł 34 tys. zł, podczas gdy w poprzednim roku ukształtował się na poziomie 41 tys. zł.

VI. ZARZĄDZANIE GŁÓWNYMI RODZAJAMI RYZYKA

Ryzyko kredytowe

Polityka kredytowa

ING Bank Śląski S.A. pozyskuje i utrzymuje w swoim portfelu zaangażowania kredytowe, które stanowią źródło stabilnych dochodów i gwarantują bezpieczeństwo depozytów i kapitałów Banku.

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. zmodyfikował ogólną politykę kredytową w celu usprawnienia procesu kredytowego, zwiększenia jego kontroli oraz poprawy decyzyjności. Główne modyfikacje dotyczyły:

- Zmian w kompetencjach kredytowych:
 - Wprowadzenia systemu zatwierdzania transakcji kredytowych na niższych szczeblach kompetencyjnych na zasadzie „dwupodpisowości”. Oznacza to, że decyzja kredytowa jest podejmowana przez dwóch decydentów posiadających kompetencje kredytowe na odpowiednim szczeblu, a każdy z decydentów osobiście odpowiada za jakość podejmowanych decyzji. W wyniku wyż.wym. zmian pozostającym komitetem kredytowym w Banku jest Komitet Kredytowy Banku.
 - Identyfikacji branż, które w ocenie Banku na skutek pogarszającej się sytuacji makroekonomicznej mogą generować podwyższone ryzyko oraz dokonania przeglądu portfela kredytowego Banku w powyższych branżach.
 - Zaostrzenia wymagań w zakresie poziomu kompetencji kredytowych pracowników w przypadku branż, które w ocenie Banku generują podwyższony poziom ryzyka.
 - Przeprowadzenia walidacji dotychczas wykorzystywanego modelu ratingowego, dla średnich i dużych podmiotów, w celu zwiększenia jego zdolności predykcyjnej.
- Wprowadzenia polityki ryzyka środowiskowego i socjalnego w celu ograniczania ryzyka reputacyjnego Banku.
- Modyfikacji procedur monitorowania ekspozycji kredytowych, przyczyniającej się do poprawy procesu kontroli nad spłatami przeterminowanymi.

Proces kredytowy i ocena ryzyka kredytowego

Obowiązujący w ING Banku Śląskim S.A. proces zarządzania i pomiaru ryzyka zapewnia efektywną identyfikację i klasyfikację ryzyka kredytowego oraz adekwatną wycenę ekspozycji kredytowych z uwzględnieniem właściwego poziomu odpisów aktualizacyjnych.

W 2008 roku Bank modyfikował proces kredytowy zarówno w celu zwiększenia jego efektywności jak i w odpowiedzi na złożoną sytuację makroekonomiczną. Efektem tych prac było m.in.:

- Opracowanie i wdrożenie procedur automatyzacji dla przyspieszonej ścieżki kredytowej (*Fast Track*). Przy czym po pogorszeniu się warunków w otoczeniu makroekonomicznym w czwartym kwartale 2008 roku zostały wyłączone z tej ścieżki branże obciążone w ocenie Banku większym ryzykiem.

- Dalsze dostosowanie polityki i procedur Banku do wymogów z Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nr 1/2007 (wraz z późniejszymi zmianami), polegające na:
 - zakończeniu wdrażania procedur wynikających z polityki zabezpieczeń,
 - wprowadzeniu w Banku Nowej Dokumentacji Kredytowej, pozwalającej na zwiększenie pewności prawnej dokumentacji kredytowej poprzez znacznie większe wykorzystanie standardowych wzorów umów kredytowych.
- W obszarze finansowania nieruchomości:
 - wprowadzenie zaktualizowanych procedur w przypadku finansowania specjalistycznego nieruchomości przychodowych w tym aktualizacja polityki finansowania nieruchomości,
 - aktualizacja procedury udzielania przez Bank kredytów konsorcjalnych z ING Bankiem Hipotecznym,
 - wdrożenie modelu ratingowego dla finansowania nieruchomości przychodowych.

W zakresie ryzyka kredytowego portfela detalicznego wprowadzono systemowe zmiany w procesach kredytowych, których celem była optymalizacja kosztów i czasu podejmowania decyzji kredytowych oraz prowadzono kompleksowy przegląd obecnie wykorzystywanych metod oceny ryzyka dla poszczególnych produktów oraz segmentów. W grudniu 2008 roku, na skutek sytuacji panującej na rynku, Bank podjął decyzję o zaprzestaniu udzielanych w kwietniu 2008 roku kredytów hipotecznych indeksowanych CHF.

Jakość portfela kredytowego oraz stan rezerw celowych

Na koniec grudnia 2008 roku ogólna wartość zaangażowania kredytowego ING Banku Śląskiego S.A. wyniosła 33 875,5 mln zł¹¹.

W ciągu 2008 roku nastąpiła dalsza poprawa jakości portfela kredytowego Banku. Na koniec grudnia 2008 roku wartość kredytów zagrożonych utratą wartości ukształtowała się na poziomie 481,6 mln zł wobec 508,0 mln zł na koniec 2007 roku. Zatem udział portfela zagrożonego utratą wartości w całości portfela kredytowego spadł z 1,6% w grudniu 2007 roku do 1,4% na koniec grudnia 2008 roku.

Tabela. Podział kredytów i innych należności według przesłanki utraty wartości (w mln zł)

	31.12.2008	31.12.2007
Kredyty i inne należności (brutto), w tym:	33 875,5	31 848,4
- z przesłanką utraty wartości	481,6	508,0
- bez przesłanki utraty wartości	33 393,9	31 340,4
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-503,5	-559,9
- dotyczący portfela należności z przesłanką utraty wartości	-385,9	-464,5
- dotyczący portfela należności bez przesłanki utraty wartości	-117,6	-95,5
Kredyty i inne należności (netto)	33 372,0	31 288,5

¹¹ Włącznie z kredytami i innymi należnościami udzielonymi bankom.

Tak więc kolejny rok z rzędu jakość portfela kredytowego ING Banku Śląskiego S.A. była znacznie lepsza niż średnia w całym sektorze bankowym. Korzystny wpływ na jakość portfela kredytowego Banku miała – obok podniesienia efektywności procesów związanych z zarządzaniem ryzykiem kredytowym oraz poprawy kondycji finansowej kredytobiorców – także efektywna restrukturyzacja starego, nieregularnego portfela należności kredytowych.

W czerwcu 2008 roku ING Bank Śląski S.A. sprzedał należności od podmiotów z sektora korporacyjnego oraz małych i średnich przedsiębiorstw w sytuacji nieregularnej o łącznej wartości 1 056,8 mln zł za cenę 47,7 mln zł. W dominującej części był to stary portfel kredytów straconych, na które utworzono pełne rezerwy i który następnie przeniesiono do ewidencji pozabilansowej.

Na koniec grudnia 2008 roku ING Bank Śląski S.A. posiadał rezerwy na portfel kredytowy w wysokości 503,5 mln zł. Kwota ta obejmowała 71,6 mln zł rezerw utworzonych na zapadłe transakcje opcyjnie.

Stopień pokrycia odpisami portfela zagrożonego utratą wartości wynosił 80,1% wobec 91,4% na koniec 2007 roku. Obniżenie wskaźnika pokrycia rezerwami portfela zagrożonego utratą wartości w grudniu 2008 roku wynikało przede wszystkim z przeprowadzonej transakcji sekurytyzacyjnej oraz zmiany struktury kredytów zagrożonych utratą wartości (wzrost udziału portfela obciążonego mniejszym ryzykiem).

Zarządzanie ryzykiem rynkowym

Informacje ogólne

Ryzyko rynkowe jest definiowane w ING Banku Śląskim S.A. jako potencjalna strata jaką Bank może ponieść w związku z niekorzystnymi zmianami cen rynkowych (tj. stóp procentowych, kursów walut, cen akcji itp.) i/lub parametrów rynkowych (takich jak zmienność cen rynkowych i korelacja pomiędzy zmianami poszczególnych cen) i/lub zachowaniami klientów (np. wcześniejsza spłata kredytów).

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem rynkowym w ING Banku Śląskim S.A. jest zagwarantowanie, że istnieje świadomość i zrozumienie ekspozycji Banku na ryzyko rynkowe oraz, że ta ekspozycja jest właściwie zarządzana i tam, gdzie ma to zastosowanie mieści się w ramach zatwierdzonych limitów. Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku obejmuje również funkcję Kontroli Produktów, która zapewnia prawidłowość wyceny produktów Rynków Finansowych i sprawozdawczość w zakresie rachunku wyników.

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym w ING Banku Śląskim S.A. obejmuje identyfikację, pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka, zarówno w samym Banku, jak i w jego podmiotach zależnych. Niezależny od jednostek Banku, generujących ryzyko rynkowe, Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym dostarcza Kierownictwu Rynków Finansowych, Zarządowi i Komitetowi ALCO aktualnych informacji dotyczących ryzyka rynkowego. Ważną rolę doradczą w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym pełni większościowy akcjonariusz Banku – ING Bank N.V.

ING Bank Śląski S.A. utrzymuje strukturę ksiąg zgodnie z przeznaczeniem, co determinuje wiele procesów, w tym zarządzanie ryzykiem rynkowym. Struktura ksiąg odzwierciedla przewidywane i akceptowalne ryzyko rynkowe w poszczególnych częściach Banku oraz

miejsca, w których ryzyko rynkowe powinno być wewnętrznie transferowane/zabezpieczone. Oznacza to, że księgi dzielą się zgodnie z ich przeznaczeniem na:

- *Handlowe*. Są to księgi Rynków Finansowych (walutowe, opcji walutowych i transakcji na stopę procentową) oraz ING Securities – działalność animatora na rynkach akcji i arbitraż (raportowane w ramach struktury RF). Obejmują pozycje przyjmowane w oczekiwaniu na krótkoterminowe zyski wynikające ze zmian na rynku bądź pozycje zawarte w celach arbitrażowych.
- *Bankowe*. Są to księgi bankowe zawierające komercyjne depozyty oraz kredyty. Ryzyko wynikające z tych pozycji jest transferowane do ksiąg bankowych obszaru Rynków Finansowych poprzez transakcje wewnętrzne. Kategoria ta obejmuje także księgi bankowe Rynków Finansowych, służące do zarządzania płynnością i finansowania (LMF) i zarządzania aktywami i pasywami (ALM). Ich podstawowym celem jest zarządzanie płynnością i stopą procentową pozycji komercyjnych (innych ksiąg niż RF).

Główną metodologią wykorzystywaną do pomiaru ryzyka rynkowego w księgach Rynków Finansowych, zarówno *Handlowych*, jak i *Bankowych* jest wartość narażona na ryzyko (Value at Risk – VaR). Jest ona również używana do okresowych kontroli ryzyka rynkowego w księgach komercyjnych. Wskaźnik VaR określa potencjalną stratę, jaka zgodnie z oczekiwaniami nie powinna zostać przekroczona przy założeniu określonego poziomu pewności (prawdopodobieństwa). Bank wylicza VaR odrębnie dla poszczególnych portfeli stopy procentowej, transakcji walutowych i opcji walutowych. Ponieważ VaR nie przedstawia pełnego obrazu ryzyka rynkowego w ekstremalnych warunkach, przeprowadza się również obliczenia ryzyka incydentu (testy warunków skrajnych).

W zarządzaniu ryzykiem rynkowym, Bank wykorzystuje także koncepcję wartości dochodu narażonego na ryzyko (Earnings at Risk – EAR). Jest ona stosowana do (części) pozycji w księdze bankowej, które są wyceniane według metody narosłych odsetek (memoriałowo). Obliczenia obejmują horyzont czasowy 1-go roku i mierzą ewentualne zmiany w wynikach księgowanych memoriałowo przy założeniu gwałtownych zmian $\pm 1\%$ i $\pm 2\%$. Stosuje się dwa podejścia: podejście „bazowe” dla pozycji składających się z transakcji terminowych i/lub niewielkich wolumenów pozycji na żądanie oraz podejście „zaawansowane” dla istotnych wolumenów pozycji na żądanie (obecnie, baza depozytów złotych Banku na żądanie oraz ich wewnętrzne inwestycje w księgach bankowych RF). Pozycje w księgach bankowości komercyjnej są również przedmiotem pomiaru nieliniowego ryzyka stopy procentowej. Bank przede wszystkim mierzy ryzyko opcjonalności (potencjalne straty na tych pozycjach, przy założeniu wcześniejszego wycofania depozytów i/lub wcześniejszej spłaty kredytów) i ryzyko bazowe (potencjalne straty na tych pozycjach wynikające z niestandardowych mechanizmów ustalania stopy procentowej).

Limity VaR w roku 2008

W drugiej połowie 2008 roku miały w Banku miejsce przekroczenia przyjętego limitu VaR w przypadku opcji walutowych. Wynikały one z bardzo trudnej sytuacji na rynku, głównie z nietypowych ruchów kursów spot i ich zmienności. Spowodowało to wzrost zmienności kursów spot i zmienność zmienności rozszerzając obszar VaR objęty modelem ryzyka. Ponadto, rynek charakteryzował się niską płynnością – zmniejszyła się liczba potencjalnych kontrahentów oraz wystąpił znaczny wzrost marż. Rynki Finansowe miały niewielkie możliwości zabezpieczenia portfela. Ponadto portfel składał się głównie z opcji barierowych,

które są bardzo wrażliwe na zmiany warunków rynkowych. W celu zwiększenia limitu VaR dla opcji walutowych, dokonano w Banku pewnych realokacji w obszarach handlowych (z kursów walutowych spot i transakcji stopy procentowej), utrzymując jednocześnie łączną dopuszczalną ekspozycję na ryzyko na niezmiennym poziomie. Realokacja ta, w połączeniu z działaniami podjętymi przez Rynki Finansowe mającymi na celu ograniczenie ryzyka, doprowadziła do likwidacji przekroczeń w końcu 2008 roku.

Wystąpiły również w ING Banku Śląskim S.A. pojedyncze przypadki przekroczenia limitu VaR w obszarze ryzyka walutowego spot. Rynki Finansowe zajęły znaczną pozycję w EUR, co na rynku charakteryzującym się ogromną zmiennością doprowadziło do niewielkiego przekroczenia limitu VaR. Pozycja została natychmiast zmniejszona, a przekroczenie zlikwidowane.

W czwartym kwartale 2008 roku raportowano także przekroczenie limitu VaR dla ALM (ksiąg zarządzania aktywami i pasywami). Miało ono charakter techniczny i wynikało z niespójności wyliczeń VaR z faktycznym profilem ALM. ALM przyjmuje wewnętrznie depozyty z obszarów poza Rynków Finansowych oraz inwestuje środki, głównie w papiery emitowane przez Skarb Państwa. Obie strony bilansu ALM są wyceniane w systemie transakcyjnym przy użyciu tej samej krzywej obligacji. Równocześnie, w pomiarze ryzyka stosowane były standardowo różne krzywe alokowane do różnych produktów, np. krzywa obligacji do obligacji i krzywa kursu swap do depozytów. Problem ten został rozwiązany przed końcem 2008 roku.

Zarządzanie ryzykiem płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności jest rozumiane przez ING Bank Śląski S.A. jako utrzymywanie pozycji płynnościowej w taki sposób, aby zobowiązania pieniężne Banku mogły zostać w każdej chwili zaspokojone przy pomocy środków pieniężnych i na rachunkach bankowych, wpływów w zapadłych transakcji i/lub z likwidacji zbywalnych aktywów. Proces zarządzania płynnością w Banku obejmuje:

- Sporządzanie i analizę raportów kontrolnych, wskaźniki płynności i monitorowanie limitów płynności.
- Opracowanie procedur/polityki płynności.
- Dostosowanie planów awaryjnych w zakresie płynności do zmian struktury w organizacyjnej Banku i zmian definicji sygnałów ostrzegawczych.

W 2008 roku wprowadzono zmiany do Polityki płynności i finansowania ING Banku Śląskiego S.A. Uwzględniono w niej między innymi:

- nowe regulacje Komisji Nadzoru Finansowego dotyczące ryzyka płynności (nowe regulacje z marca 2007 roku dotyczące ryzyka płynności weszły w życie w styczniu 2008 roku, i od czerwca 2008 roku banki zostały zobowiązane do utrzymywania wszystkich miar płynności powyżej formalnych limitów),
- rekomendację Audytu Wewnętrznego dotyczącą usprawnienia procesu zarządzania ryzykiem płynności,
- regulacje ING Bank NV dotyczące płynności.

Jednym z najważniejszych aspektów procesu zarządzania ryzykiem płynności jest w Banku plan awaryjnego finansowania, który zawiera wytyczne dotyczące identyfikacji kryzysu

płynności oraz w przypadku identyfikacji sytuacji kryzysowej, określa działania jakie należy podjąć aby przetrwać kryzys.

Pod koniec 2008 roku, w świetle trudnej sytuacji płynnościowej na rynku i globalnego kryzysu finansowego, powołany został w Banku Zespół ds. kryzysu płynnościowego, którego zadaniem jest zdefiniowanie dodatkowych miar profilu płynności, ich codzienne monitorowanie oraz decydowanie o niezbędnych działaniach, które powinny zostać podjęte.

W drugiej połowie 2008 roku zaobserwowano premie płynnościowe na polskich rynkach finansowych. W związku z powyższym Bank podjął decyzję o uwzględnieniu premii w wycenie w celu prawidłowego zarządzania bilansem. Poprawne wdrożenie tych rozwiązań jest tylko możliwe w Nowym Systemie Cen Transferowych. Ponieważ Nowy TPS nie będzie dostępny w najbliższym czasie, opracowane zostało rozwiązanie tymczasowe. Dalsze dyskusje i działania dotyczące wdrożenia premii płynnościowej zostaną podjęte na początku 2009 roku.

Portfele replikacyjne

Portfele replikacyjne dotyczą wewnętrznego inwestowania – posiadających znaczną pozycję w bilansie – złotych środków na żądanie. W 2008 roku Bank poddał przeglądowi i zmodyfikował Politykę portfeli replikacyjnych. Utrzymując zasadniczy cel tej Polityki, czyli zabezpieczenie długoterminowego wyniku stopy procentowej, przyjęto dodatkowe ograniczenia związane z wpływem tych inwestycji na wypłacalność i płynność Banku. Skutkowało to bardziej elastycznymi/dynamicznymi zasadami inwestowania, które są bardzo przydatne w zmiennym otoczeniu rynkowym.

Nowy System Cen Transferowych (TPS)

W 2008 roku kontynuowany był w ING Banku Śląskim S.A. projekt mający na celu wprowadzenie nowego Systemu Cen Transferowych. Przygotowywany TPS uwzględnia nowe wymogi funkcjonalne, wśród których za najważniejsze należy uznać sprawne przejście pozycji stopy procentowej i płynności z innych niż Rynki Finansowe jednostek do obszaru Rynków Finansowych. Przewiduje się finalne wdrożenie nowego TPS w trzecim kwartale 2009 roku.

Adekwatność kapitałowa

Na początku 2008 roku, na skutek wprowadzenia Nowej umowy kapitałowej (Bazylei II) obniżył się współczynnik wypłacalności ING Banku Śląskiego S.A. W związku z powyższym, pod bezpośrednim nadzorem Zarządu Banku, podjęto szereg działań mających na celu:

- ograniczenie wymogów dotyczących wypłacalności (np. wprowadzenie zaawansowanych modeli ryzyka kredytowego),
- określenie niezbędnych kroków w przypadku konieczności podjęcia szybkiego działania (np. emisji pożyczki podporządkowanej),
- ograniczenie zmienności bazy wypłacalności (zmiany rynkowej wartości dostępnych do sprzedaży papierów wartościowych są uwzględniane w bazie kapitału regulacyjnego).

Wprowadzono również zmiany do Polityki ING Banku Śląskiego S.A. dotyczącej zarządzania adekwatnością kapitału regulacyjnego. Polityka ta m.in. określa nowe poziomy adekwatności kapitałowej uznane za bezpieczne/niebezpieczne i kładzie nacisk na zarządzanie kapitałem w ujęciu perspektywicznym (uwzględnia prognozy wymogów kapitałowych w porównaniu z bazą kapitałową).

Na koniec grudnia 2008 roku współczynnik wypłacalności ING Banku Śląskiego S.A. wyniósł 9,8%.

Ryzyko operacyjne i nadzór nad zgodnością z normami (Compliance)

ING Bank Śląski S.A. realizuje zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, kierując się wymogami wynikającymi z przepisów Ustawy Prawo Bankowe, Rekomendacji M Narodowego Banku Polskiego, bazującej na wytycznych Komitetu Bazylejskiego, postanowieniami Uchwały Nr 383/2008 Komisji Nadzoru Finansowego oraz na standardach obowiązujących w Grupie ING.

ING Bank Śląski S.A. uznaje ryzyko operacyjne, jako ryzyko poniesienia bezpośredniej lub pośredniej straty materialnej lub utraty reputacji w wyniku niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów technicznych lub ze zdarzeń zewnętrznych. W zakres tej definicji wchodzi również ryzyko prawne.

Bank posiada Politykę Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym. Zasady w niej zawarte uznają zarządzanie ryzykiem operacyjnym za zintegrowany, uregulowany normami obszar działalności bankowej prowadzonej w celu obniżenia poziomu ryzyka i ograniczania ewentualnych strat poprzez odpowiednie mechanizmy kontrolne oraz adekwatny poziom kapitałów. Wdrożenie Polityki ma służyć zarówno poprawie bezpieczeństwa Banku i jego klientów, jak też obniżeniu kosztów i poprawie efektywności działania. Polityka Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym Banku jest na bieżąco aktualizowana, stosownie do pojawiających się potrzeb.

W 2008 roku Bank rozszerzył działalność w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym, tj.:

- dostosował zakres procesów zarządzania ryzykiem operacyjnym do standardów COSO (tj. standardów modelu kontroli zaakceptowanego przez szerokie grono specjalistów),
- przyjął model dojrzałości w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym, który pozwoli na doskonalenie i rozwój technik identyfikacji, oceny i monitorowania ryzyk operacyjnych,
- rozszerzył działalność o przeprowadzanie testów efektywności punktów kontrolnych,
- rozszerzył realizację samooceny ryzyka w ujęciu procesowym poprzez analizę procesów podstawowych (łańcuch wartości) oraz prezentację na tej podstawie profilu ryzyka,
- wdrożył zintegrowaną ocenę ryzyka (ryzyko operacyjne, compliance i prawne).

VII. ZASADY ŁADU KORPORACYJNEGO

Ocena działalności ING Banku Śląskiego S.A. w 2008 roku sporządzona przez Radę Nadzorczą

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. działał w trudnym środowisku. Charakteryzowało się ono w szczególności pogłębiającą się bessą na rynkach kapitałowych, dużą zmiennością na rynku walutowym, spadkiem wzajemnego zaufania i obniżeniem płynności rynków międzybankowych oraz niespotykaną w poprzednich latach konkurencją o depozyty klientów.

W tym złożonym otoczeniu, w 2008 roku ING Bank Śląski S.A. wypracował zysk netto w wysokości 455,6 mln zł wobec 610,2 mln zł w 2007 roku. Wpływ na jego poziom miały następujące czynniki:

- Wzrost poziomu dochodów. W 2008 roku wyniosły one 2 082,2 mln zł wobec 1 990,6 mln zł w poprzednim roku. Zostały one uzyskane w warunkach wzrostu dochodów z tytułu odsetek, przy stabilizacji dochodów prowizyjnych oraz spadku pozostałych dochodów. Łączny negatywny wpływ zaburzeń na rynkach finansowych na dochody Banku (w tym w postaci spadku wyceny papierów dłużnych i walutowych transakcji opcyjnych zawartych z klientami) wyniósł 489,0 mln zł.
- Utrzymanie dyscypliny kosztowej. Koszty operacyjne Banku wyniosły 1 451,7 mln zł (wzrost o 7,6% w porównaniu z 2007 rokiem). Decydujący wpływ na ten przyrost miały wyższe niż w poprzednim roku koszty personelu.
- Obciążenie wyniku kosztami ryzyka. W 2008 roku saldo rezerw z tytułu utraty wartości aktywów było ujemne i wyniosło 66,6 mln zł wobec dodatniego w wysokości 103,3 mln zł wykazanego w rachunku wyników 2007 roku. Przy czym, Bank utworzył 71,6 zł rezerwy na ryzyko związane z pogorszeniem się sytuacji finansowej klientów działających na rynku instrumentów pochodnych.

Zdaniem Rady Nadzorczej, do pozytywnych zjawisk występujących w działalności ING Banku Śląskiego S.A. w 2008 roku należy zaliczyć przede wszystkim:

- Wysokie tempo wzrostu akcji kredytowej. W grudniu 2008 roku należności kredytowe Banku wyniosły 23,2 mld zł, czyli wzrosły o około 6,7 mld zł (tj. o 40,2%) w ciągu roku. Wynik ten pozwolił zwiększyć udział Banku w finansowaniu polskiej gospodarki.
- Dobrą jakość należności od klientów. Udział kredytów zagrożonych utratą wartości w całości portfela wynosił 1,4% i kolejny rok z rzędu był jednym z najniższych wśród największych działających w Polsce banków.
- Wzrost wartości depozytów. Pomimo znacznego wzrostu konkurencji o wolne środki klientów w grudniu 2008 roku wartość środków ulokowanych na rachunkach ING Banku Śląskiego S.A. wyniosła 46,4 mld zł, czyli przyrosła o 3,2 mld zł w relacji do stanu na koniec 2007 roku.
- Dalsza rozbudowa infrastruktury. Na szczególną uwagę zasługuje pomyślne zakończenie pierwszych etapów implementacji nowej aplikacji Front-End, budowa sieci placówek partnerskich, znaczne zaawansowanie procesu wyposażania oddziałów w strefy samoobsługowe oraz dalsza optymalizacja obszaru operacyjnego. Zmiany te

podniosły sprawność operacyjną organizacji lub zwiększyły dostępność usług ING Banku Śląskiego S.A. poprawiając tym samym jego pozycję konkurencyjną.

Rada Nadzorcza – w ramach działalności Komitetu Audytu – w ciągły sposób nadzoruje procesy zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku. Wyniki tego nadzoru pozwalają stwierdzić, że w 2008 roku ING Bank Śląski S.A. spełniał wszystkie wymogi bezpiecznego działania i adekwatności kapitałowej, a w szczególności:

- Prowadził ostrożną politykę kredytową, a procesy i procedury kredytowe były zgodne z wymogami nadzorczymi i z najlepszymi wzorcami występującymi na rynku. W ciągu 2008 roku Bank dostosował swoją politykę kredytową do sytuacji występującej w gospodarce i zastrzył procedury w odniesieniu do branż generujących podwyższony poziom ryzyka. W grudniu 2008 roku współczynnik wypłacalności Banku wynosił 9,8%.
- Posiada spełniające najwyższe standardy rynkowe procedury i systemy w obszarze zarządzania ryzykiem rynkowym i operacyjnym. W ostatnim kwartale 2008 roku Bank zanotował krótkookresowe przekroczenia przyjętych limitów w zakresie zarządzania ryzykiem opcji walutowych oraz transakcji FX spot. Podjęte działania spowodowały, że w końcu 2008 roku poziom poszczególnych kategorii ryzyka rynkowego ponownie mieścił się w granicach obowiązujących w Banku limitów. Podkreślenia wymaga ponadto utrzymująca się przez cały 2008 rok dobra sytuacja płynnościowa Banku.
- Dysponuje sprawnym systemem audytu wewnętrznego, stanowiącym ważny element procesu przestrzegania zasad ładu korporacyjnego.

W świetle spowolnienia wzrostu gospodarczego, które ograniczy możliwości rozwojowe polskiego sektora bankowego oraz spowoduje wzrost poziomu ryzyka kredytowego, Rada Nadzorcza zwraca jednocześnie uwagę na wyzwania stojące przed działalnością ING Banku Śląskiego S.A. w najbliższym okresie, takie jak:

- Konieczność efektywnego zarządzania kosztami. Zdecydowane działania w zakresie optymalizacji kosztów powinny stanowić jedną z podstawowych metod przeciwdziałania ograniczonym możliwościom wzrostu dochodów.
- Potrzebę ostrożnego zarządzania kapitałem. Dostosowana do posiadanych zasobów kapitału i zdywersyfikowana działalność kredytowa powinna pozwolić zaabsorbować ewentualne skutki pogorszenia się jakości portfela kredytowego.

Zdaniem Rady Nadzorczej, skuteczna realizacja przyjętych planów w zakresie zarządzania ryzykiem oraz kosztami – wraz z atutami Banku w postaci wielomilionowej bazy klientów, dużej bazy depozytowej i dobrej sytuacji płynnościowej – pozwolą ING Bankowi Śląskiemu S.A. stabilnie działać w trudnym dla sektora bankowego 2009 roku.

Przestrzeganie dobrych praktyk ładu korporacyjnego

Od początku 2008 roku obowiązują nowe uregulowania w zakresie ładu korporacyjnego, przyjęte w dniu 4 lipca 2007 roku Uchwałą Nr 12/1170 Rady Giełdy i zawarte w *Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na GPW*.

Zgodnie z § 29.3 Regulaminu Giełdy, w przypadku gdy określona zasada ładu korporacyjnego nie jest stosowana w sposób trwały lub jest naruszona incydentalnie, emitent

ma obowiązek opublikowania raportu zawierającego informacje o tym, jaka zasada nie jest stosowana lub nie została zastosowana, jakie były okoliczności i przyczyny nie zastosowania zasady oraz w jaki sposób emitent zamierza usunąć ewentualne skutki nie stosowania danej zasady lub jakie kroki zamierza podjąć, by zmniejszyć ryzyko nie zastosowania zasad ładu korporacyjnego w przyszłości.

W dniu 2 stycznia 2008 roku, ING Bank Śląski S.A. opublikował raport o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego, w którym oświadczył, że Bank i jego organy wyrażają wolę przestrzegania zasad ładu korporacyjnego określonych w *Dobrych praktykach spółek notowanych na GPW*, z wyjątkiem Zasady IV.8. dotyczącej zmiany biegłego rewidenta.

Konieczność konsolidacji sprawozdań finansowych wynikająca z obowiązujących przepisów w UE oraz związane z tym jednolite podejście Grupy ING odnośnie zasad zmian audytora, spowodowały, że Zarząd i Rada Nadzorcza Banku podjęły decyzję o deklaracji niestosowania zasady dotyczącej zmiany biegłego rewidenta w brzmieniu przyjętym w *Dobrych praktykach spółek notowanych na GPW*¹².

W kwietniu 2008 roku Grupa ING przyjęła Politykę Grupy ING dotyczącą niezależności audytorów zewnętrznych (*ING Group Policy on External Auditors Independence*). Określa ona m.in. zasady rotacji audytorów zewnętrznych. Zgodnie z nimi, po upływie maksymalnego okresu pięciu kolejnych lat, w ciągu których wykonywane były usługi audytowe na rzecz Grupy ING, wiodący (lub koordynujący) partner audytowy oraz partner dokonujący przeglądu zostaną zastąpieni przez innych audytorów i będą podlegać okresowi pięcioletniego wyłączenia.

Zgodnie z § 29 ust. 5 Regulaminu Giełdy oraz Uchwałą nr 1013/2007 Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych z dnia 11 grudnia 2007 roku, ING Bank Śląski S.A. przygotował *Raport w sprawie stosowania zasad ładu korporacyjnego w ING Banku Śląskim S.A. w 2008 roku*. Stanowi on integralną część Raportu Roczno ING Banku Śląskiego S.A. za 2008 rok.

ING Bank Śląski S.A. – jako członek Grupy ING, notowanej na giełdzie w Nowym Jorku – został włączony w proces kontroli wewnętrznej, który reguluje Ustawa Sarbanes-Oxley Sekcja 404 (w skrócie SOX 404). Na mocy tej ustawy, spółki notowane na giełdach amerykańskich są zobowiązane do składania wraz ze sprawozdaniem finansowym, oświadczeń dotyczących rzetelności prowadzonej sprawozdawczości oraz istnienia odpowiednich mechanizmów kontroli wewnętrznej, jak również ocenę skuteczności ich funkcjonowania na koniec ostatniego roku obrotowego spółki.

Zmiany w organach statutowych Banku

W dniu 24 kwietnia 2008 roku Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ING Banku Śląskiego S.A. przyjęło do wiadomości rezygnację pana Marc van der Ploeg oraz pana Ignace van Waesberghe z pełnionych przez nich funkcji w Radzie Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. Jednocześnie do Rady Nadzorczej zostali powołani panowie Nicolaas Cornelis Jue oraz Tom Kliphuis.

¹² Zasada ta brzmi: Walne zgromadzenie lub rada nadzorcza powinny zapewnić aby podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego zmieniał się przynajmniej raz na siedem lat obrotowych.

Od dnia Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy, kwitującego wyniki Spółki za 2007 rok Rada Nadzorcza ING Banku Śląskiego S.A. działała w następującym składzie:

- p. Anna Fornalczyk Przewodnicząca, Członek Niezależny,
- p. Cornelis Leenaars Wiceprzewodniczący,
- p. Wojciech Popiołek Sekretarz Rady, Członek Niezależny,
- p. Ralph Hamers Członek,
- p. Jerzy Hausner Członek, Członek Niezależny,
- p. Nicolaas Cornelis Jue Członek,
- p. Tom Kliphuis Członek,
- p. Mirosław Kośmider Członek, Członek Niezależny.

W ciągu 2008 roku zmienił się także skład Zarządu ING Banku Śląskiego S.A., i tak:

- Na posiedzeniu Rady Nadzorczej Banku w dniu 15 maja 2008 roku pani Maria Elisabeth van Elst złożyła rezygnację z pełnionej funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z ważnością od 31 maja 2008 roku z powodu przeniesienia na inne stanowisko w Grupie ING. Jednocześnie, Rada Nadzorcza powołała z dniem 1 czerwca 2008 roku panią Justynę Kesler na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku.
- Na posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 12 czerwca 2008 roku pan Benjamin van de Vrie złożył rezygnację z pełnionej funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z ważnością od 30 czerwca 2008 roku z powodu przeniesienia na inne stanowisko w Grupie ING. Na tym samym posiedzeniu Rada powołała z dniem 1 lipca 2008 roku panią Małgorzatę Kołakowską i pana Michała Bolesławskiego na stanowiska Wiceprezesów Zarządu ING Banku Śląskiego S.A.

Nowo powołani członkowie Zarządu Banku są od wielu lat związani zawodowo z ING Bankiem Śląskim S.A. Piastując różne odpowiedzialne stanowiska w organizacji dogłębnie poznali specyfikę działalności instytucji oraz wyzwania związane z jej rozwojem:

- Pan Michał Bolesławski od niemal początku swej zawodowej kariery pracuje w Grupie ING. Pracę w niej rozpoczął we wrześniu 2000 roku jako Kierownik Projektu w Dziale Szkoleń ING Nationale-Nederlanden Polska S.A. Później, od września 2001 roku był zatrudniony w Oddziale ING Bank N.V. w Warszawie na stanowisku Manager Projektu/Asystenta Managera na Polskę. Po połączeniu Oddziału ING Banku z Bankiem Śląskim S.A. w październiku 2001 roku rozpoczął pracę w Departamencie Obsługi Klientów Strategicznych ING Banku Śląskiego S.A. jako Business Manager. Następnie, w okresie od kwietnia 2003 roku do końca 2005 roku pracował w Departamencie Obsługi Klientów Korporacyjnych na stanowisku Zastępcy Dyrektora i Dyrektora Departamentu. Od początku 2006 roku do czasu powołania na Członka Zarządu Banku pan Michał Bolesławski piastował funkcję Dyrektora Banku w Pionie Bankowości Korporacyjnej i odpowiadał za obszar klientów korporacyjnych.
- Pani Justyna Kesler związała się z Grupą ING w 1991 roku rozpoczynając pracę w NMB Banku¹³ jako Główny Księgowy. Po powstaniu w 1992 roku Oddziału ING Banku N.V. w Warszawie kolejno pracowała w nim na następujących stanowiskach: Kierownika Działu Księgowości i Kontroli/Kontrolera Bankowego, Managera ds. Operacji, Zastępcy Dyrektora Departamentu Operacji, Zastępcy Głównego Dyrektora

¹³ ING powstał w 1991 roku w drodze połączenia *Nationale-Nederlanden* i *NMB Postbank Group*.

ds. Operacji i Głównego Dyrektora ds. Operacji. Z chwilą połączenia Oddziału ING Banku z Bankiem Śląskim S.A. została powołana na Dyrektora Departamentu Operacji Rynków Finansowych i Klientów Strategicznych. W sierpniu 2004 roku pani Justyna Kesler awansowała na Dyrektora Banku, której podlegał Pion Operacji. Na stanowisku tym pracowała do czasu powołania jej na Członka Zarządu Banku.

- Pani Małgorzata Kołakowska rozpoczęła swoją karierę zawodową w Oddziale ING Banku N.V. w Warszawie w sierpniu 1993 roku. Pracowała w nim kolejno następujących stanowiskach: Officer, Senior Officer, Team Head. Następnie, w okresie od czerwca 1996 roku do maja 2001 roku była Dyrektorem Finansowym w McDonalds's Polska. Do sektora finansowego powróciła w maju 2001 roku kontynuując karierę w Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju w randze Dyrektora na Polskę i kraje bałtyckie. Do Grupy ING pani Małgorzata Kołakowska powróciła w październiku 2006 roku jako Dyktor Banku w ING Banku Śląskim S.A. w Pionie Bankowości Korporacyjnej, w którym odpowiadała za obszar klientów strategicznych. Funkcję tę piastowała do momentu powołania jej na Członka Zarządu Banku.

Na koniec 2008 roku Zarząd ING Banku Śląskiego S.A. pracował w następującym siedmioosobowym składzie:

- | | |
|----------------------------|---|
| • p. Brunon Bartkiewicz | Prezes Zarządu Banku , któremu podlegały jednostki bezpośrednio nadzorowane przez Zarząd Banku, takie jak: Departament Polityki Personalnej, Departament Audytu Wewnętrznego, Departament Prawny, Biuro Prasowe, |
| • p. Mirosław Boda | Wiceprezes Zarządu Banku , odpowiedzialny za Pion Finansów i Pion Strategii i Controllingu, |
| • p. Michał Bolesławski | Wiceprezes Zarządu Banku , nadzorujący Pion Korporacyjnej Sieci Sprzedaży, |
| • p. Justyna Kesler | Wiceprezes Zarządu Banku , której podlegały: Pion Operacji, Pion Usług i Pion IT, |
| • p. Małgorzata Kołakowska | Wiceprezes Zarządu Banku , odpowiedzialna za Pion Klientów Strategicznych oraz Pion Skarbu i Rynków Finansowych, |
| • p. Oscar Swan | Wiceprezes Zarządu Banku , odpowiedzialny za Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym, |
| • p. Michał Szczurek | Wiceprezes Zarządu Banku , odpowiadający za Pion Bankowości Detalicznej. |

W dniu 28 stycznia 2009 roku Rada Nadzorcza Banku została poinformowana przez Pana Michała Szczurka o rezygnacji z funkcji Wiceprezesa Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. z dniem 16 marca 2009 roku. Rezygnacja była związana z przejściem do pracy w strukturach Bankowości Detalicznej Grupy ING w Azji.

Wynagrodzenia członków Zarządu i Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.

W 2008 roku łączna kwota wynagrodzeń (rozumiana jako wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści otrzymanych w pieniądzu, w naturze lub jakiegokolwiek innej formie) wypłaconych przez ING Bank Śląski S.A. członkom Zarządu wyniosła 12 835,5 tys. zł. Jako łączną kwotę wypłaconych lub należnych wynagrodzeń i nagród za 2008 rok podano wartość brutto

wynagrodzeń wypłaconych lub należnych w okresie od stycznia do grudnia 2008 roku oraz premii za 2007 rok wypłaconej w 2008 roku w ogólnej kwocie 3 205 tys. zł.

Tabela. Wynagrodzenie członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. w 2008 roku (w tys. zł)

Imię i nazwisko	Okres od - do	Wynagrodzenia i nagrody	Korzyści	Razem
Brunon Bartkiewicz	01.01.08-31.12.08	2 712,1	348,9	3 061,0
Mirośław Boda	01.01.08-31.12.08	1 515,8	184,6	1 700,4
Michał Bolesławski	01.07.08-31.12.08	480,0	86,1	566,1
Ian Clyne	W Zarządzie do 2007 r. Wypłacona premia za 2007 r.	176,2	32,1	208,3
Maria Elisabeth van Elst	01.01.08-31.05.08	879,5	466,6	1 346,1
Justyna Kesler	01.06.08-31.12.08	558,7	91,5	650,2
Małgorzata Kołakowska	01.07.08-31.12.08	528,0	90,1	618,1
Oscar Swan	01.01.08-31.12.08	1 127,6	175,8	1 303,4
Michał Szczurek	01.01.08-31.12.08	1 790,0	218,1	2 008,1
Benjamin van de Vrie	01.01.08-30.06.08	908,7	465,0	1 373,7
Razem		10 676,7	2 158,8	12 835,5

W 2008 roku łączna kwota wynagrodzeń (definiowana jak wyżej) wypłaconych przez ING Bank Śląski S.A. członkom Rady Nadzorczej wyniosła 546,4 tys. zł. Członkowie będący przedstawicielami inwestora strategicznego nie pobierają wynagrodzenia z tytułu zasiadania w Radzie Nadzorczej Banku.

Tabela. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. w 2008 roku (w tys. zł)

Imię i nazwisko	Okres od - do	Wynagrodzenia i nagrody	Korzyści	Razem
Anna Fornalczyk	01.01.08-31.12.08	188,0	0	188,0
Jerzy Hausner	01.01.08-31.12.08	102,4	0	102,4
Mirośław Kośmider	01.01.08-31.12.08	128,0	0	128,0
Wojciech Popiołek	01.01.08-31.12.08	128,0	0	128,0
Razem		546,4	0	546,4

Informacja o audytorze

W latach 1990-2007, ING Bank Śląski S.A. korzystał z usług KPMG Audyt Sp. z o.o. w zakresie badania sprawozdań finansowych. Firma KPMG była także podmiotem dokonującym badania sprawozdań finansowych strategicznego akcjonariusza Banku – ING Bank N.V.

W dniu 30 listopada 2007 roku Rada Nadzorcza ING Banku Śląskiego S.A. podjęła uchwałę, że począwszy od 2008 roku podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych przez okres najbliższych trzech lat będzie firma Ernst & Young Audit Spółka z o.o. z siedzibą w Warszawie Rondo ONZ 1 (wpisana na listę Krajowej Izby Biegłych Rewidentów pod numerem 130).

ING Bank Śląski S.A. nie korzystał wcześniej z usług firmy Ernst & Young Audit Spółka z o.o.

Począwszy od 2008 roku firma Ernst & Young jest także jedynym audytorem zewnętrznym sprawozdań skonsolidowanych Grupy ING.

Tabela. Wynagrodzenie netto audytora w 2008 roku

	Rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2008
Wynagrodzenia z tytułu badania	287,1 tys. euro + zwrot udokumentowanych kosztów bezpośrednich (maksimum 5%)
Wynagrodzenia za usługi pokrewne	136,7 tys. zł

VIII. INFORMACJE DLA INWESTORÓW

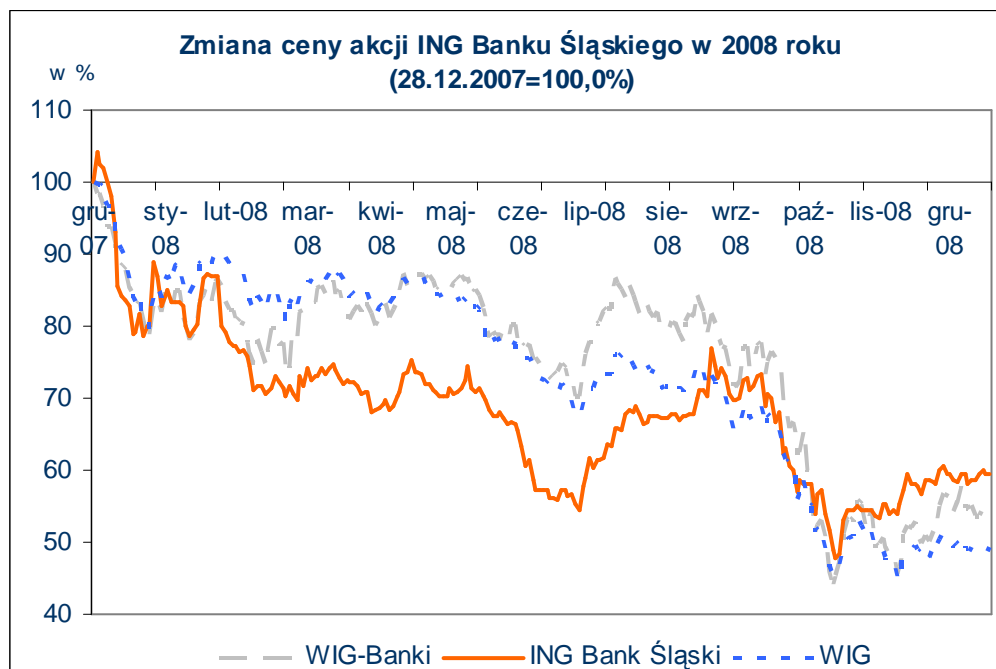
Cena akcji ING Banku Śląskiego S.A.

Kurs akcji ING Banku Śląskiego S.A. na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych w ciągu 2008 roku zachowywał się podobnie jak notowania cen akcji pozostałych spółek bankowych.

Pomimo dobrych wyników finansowych polskiego sektora bankowego, subindeks WIG-Banki obniżył się w ciągu 2008 roku o 44,8%. Spadek wartości rynkowej banków wynikał głównie ze zmiany nastawienia inwestorów do sektora finansowego, rosnącej awersji do ryzyka inwestycyjnego na rynkach światowych oraz obaw o przyszłe wyniki finansowe sektora bankowego.

W ciągu 2008 roku obroty akcjami ING Banku Śląskiego S.A. wyniosły 1 645 mln zł, co stanowiło 13,1% wartości giełdowej Banku na koniec roku. W ciągu 2008 roku kurs akcji Banku w momencie zamknięcia sesji wahał się w przedziale od 346,0 zł (zanotowany w dniu 27 października) do 755,0 zł (na pierwszej sesji w 2008 roku, tj. w dniu 2 stycznia).

W dniu 31 grudnia 2008 roku cena akcji ING Banku Śląskiego S.A. wyniosła 430,0 zł, czyli była o 40,7% niższa niż w ostatnim dniu notowań 2007 roku. Wartość rynkowa Banku wyniosła zatem 5,6 mld zł, co przełożyło się na następujące wskaźniki: P/BV w wysokości 1,3 oraz P/E na poziomie 8,3.



Struktura akcjonariatu ING Banku Śląskiego S.A.

Kapitał akcyjny ING Banku Śląskiego S.A. wynosi 130 100 000 zł i jest podzielony na 13 010 000 akcji zwykłych o wartości nominalnej 10 zł każda. Nie ma żadnych ograniczeń w

zakresie przenoszenia prawa własności, jak i w zakresie wykonywania prawa głosów z tytułu posiadanych akcji. Akcje Banku nie dają również specjalnych uprawnień kontrolnych w stosunku do emitenta.

W ciągu 2008 roku struktura akcjonariatu ING Banku Śląskiego S.A. nie uległa znaczącej zmianie, o czym świadczą dane przedstawione w poniższej tabeli:

Nazwa Akcjonariusza	Liczba akcji i głosów na WZA	Udział w kapitale zakładowym i ogólnej liczbie głosów na WZA	Liczba akcji i głosów na WZA	Udział w kapitale zakładowym i ogólnej liczbie głosów na WZA
	31 grudnia 2008 r.		31 grudnia 2007 r.	
ING Bank N.V.	9 757 500	75,00%	9 757 500	75,00%
Commercial Union OFE BPH CU WBK	884 798	6,80%	696 926	5,36%
Pozostali	2 367 702	18,20%	2 555 574	19,64%
Razem	13 010 000	100,00%	13 010 000	100,00%

Inwestorem strategicznym ING Banku Śląskiego S.A. jest ING Bank N.V. Wchodzi on w skład Grupy ING – globalnej instytucji finansowej, prowadzącej działalność w ponad 50 krajach na rynku bankowym, ubezpieczeniowym oraz w obszarze zarządzania aktywami. Pod względem wartości rynkowej, ING należy do grupy dwudziestu największych instytucji finansowych na świecie.

Grupa ING jest obecna na polskim rynku od 1991 roku. Na obszarze Polski działa największa i najszerza pod względem biznesowym – poza krajami Beneluksu i USA – reprezentacja biznesowa ING. Oprócz działalności na rynku bankowym operuje ona również na innych podstawowych rynkach usług finansowych, takich jak: ubezpieczenia, fundusze inwestycyjne, usługi leasingowe i faktoringowe.

Na dzień publikacji raportu, ING Bank Śląski S.A. nie posiadał informacji na temat umów, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach akcji posiadanych przez dotychczasowych akcjonariuszy.

Ratingi

ING Bank Śląski S.A. współpracuje z agencjami ratingowymi Fitch Ratings oraz Moody's Investors Service. Agencja Fitch Ratings wystawia dla Banku pełną ocenę ratingową, zaś Moody's Investors Service przeprowadza ocenę Banku bazując wyłącznie na publicznie dostępnych informacjach.

W dniu 5 czerwca 2008 roku agencja Fitch Ratings Ltd. poinformowała Zarząd Banku o podtrzymaniu – przyznanych w 2007 roku – ratingów dla ING Banku Śląskiego S.A. Następnie, w dniu 28 października 2008 roku Zarząd Banku powziął decyzję o zmianie perspektywy ratingu długoterminowego dla Grupy ING ze Stabilnej na Negatywną. Agencja uzasadniła zmianę perspektywy ratingu dla Grupy ING pogarszającymi się warunkami makroekonomicznymi i rynkowymi oraz ich potencjalnym wpływem na wyniki Grupy. W wyniku tej zmiany uległa również perspektywa ratingu podmiotu dominującego Banku, tj. ING Banku N.V., a tym samym również perspektywa ratingu ING Banku Śląskiego S.A. ze Stabilnej na Negatywną.

Tuż po zakończeniu 2008 roku, tj. w dniu 28 stycznia 2009 roku agencja Fitch obniżyła rating długoterminowy ING Banku Śląskiego S.A. z poziomu AA- na A+ i przyznała dla tego ratingu perspektywę Stabilną. Obniżony został jednocześnie rating krótkoterminowy ING Banku Śląskiego S.A. z poziomu F1+ do poziomu F1. Podobnie jak i poprzednio, obniżenie ratingów dla ING Banku Śląskiego S.A. wynikało ze zmiany ratingu dla dominującego akcjonariusza Banku, tj. ING Bank N.V.

W dniu przekazania niniejszego sprawozdania rating ING Banku Śląskiego S.A. przedstawiał się następująco:

Fitch Ratings Ltd.

Zobowiązania długoterminowe	A+
Perspektywa utrzymania wyż.wym. oceny	Stabilna
Zobowiązania krótkoterminowe	F1
Ocena indywidualna	C
Ocena wsparcia	1

W 2008 roku agencja Moody's utrzymała dla ING Banku Śląskiego S.A. swoje oceny na niezmienionym poziomie. W dniu 28 stycznia 2009 roku agencja Moody's Investors Service Ltd obniżyła rating ING Banku Śląskiego S.A. dla depozytów długoterminowych w walucie krajowej z poziomu A1 do A2. Pozostałe oceny zostały podtrzymane. Zmiana ta była powiązana z weryfikacją ratingu ING Bank N.V.

Moody's Investors Service Ltd.

Depozyty długoterminowe w walucie obcej	A2
Depozyty długoterminowe w walucie krajowej	A2
Depozyty krótkoterminowe	P-1
Siła finansowa Banku	D+
Perspektywa ratingów depozytów długoterminowych i krótkoterminowych	Stabilna

IX. ROZWÓJ ORGANIZACJI I INFRASTRUKTURY ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A. W 2008 ROKU

IT

2008 rok był w ING Banku Śląskim S.A. okresem wyťažonej pracy w obszarze informatyki. Priorytetem – obok kontynuacji projektów wspierających strategię rozwoju Banku – była poprawa jakości usług IT, rozumianej przede wszystkim jako zwiększenie dostępności systemów, wzrost poziomu dojrzałości procesów, zapewnienie gwarantowanego poziomu usług objętych umową z odbiorcami oraz profesjonalizm działania.

Pion IT uczestniczył w realizacji następujących inicjatyw wspierających zarówno realizację celów biznesowych, jak i działań proefektywnościowych:

- Projekt Front-End. Nowy system oddziałowy należy do aplikacji typu CRM (*Customer Relationship Management*). Optymalizując proces obsługi klientów narzędzie to umożliwia także poprawę jakości obsługi oraz obniżenie ryzyka operacyjnego. W 2008 roku wdrożono kolejne moduły systemu (takie jak obsługa lokat i produktów strukturyzowanych, kart debetowych). We wrześniu aplikacja Front-End została zaimplementowana także w placówkach partnerskich.
- Przebudowa Call Centre. W 2008 roku wybrano i rozpoczęto implementację nowego systemu wspierającego obsługę klientów, oddano do użytku nową siedzibę oraz uruchomiono dodatkowo nową usługę dostępu poprzez komunikator Skype.
- Aplikacje wspomagające procesy kredytowe. Bank rozszerzył funkcjonalność Systemu Obsługi Wniosków Kredytowych (SOWK) o obsługę kredytów hipotecznych. Scalenie w jednej aplikacji funkcjonalności dostępnych wcześniej w kilku odrębnych systemach skróciło czas rozpatrywania wniosków kredytowych, zmniejszyło ryzyko popełnienia błędów a także powinno przyczynić się do spadku jednostkowych kosztów procesu.
- Zmiany w aplikacjach obsługujących klientów korporacyjnych, w tym przeniesienie obsługi kredytów klientów strategicznych do centralnego systemu bankowego ICBS. Dzięki tym innowacjom uzyskano wzrost wydajności procesów oraz nowe funkcjonalności, umożliwiające m.in. wdrożenie nowych produktów kredytowych.
- Nowe systemy i aplikacje w obszarze obsługi produktów rynków finansowych. Udostępniono klientom m.in. system ING Trade (w formie pilotażu), udoskonalono aplikację typu Front-End oraz wdrożono nowe rozwiązania w Back-Office.

ING Bank Śląski S.A. dąży do zapewnienia jakości obsługi informatycznej swoich jednostek na najwyższym poziomie. Pion Informatyki – jako dostawca usług informatycznych dla klientów wewnętrznych Banku – posiada katalog usług, na świadczenie których zawarł umowę ze swoimi odbiorcami (*Service Level Agreement*). Definiuje ona gwarantowany poziom jakości ich świadczenia oraz odpowiedzialności i oczekiwań obu stron.

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. przygotował i rozpoczął wdrażanie kompleksowego programu poprawy jakości usług IT pod hasłem EASIER IT. Został on skonstruowany wokół trzech priorytetów: zwiększenia poziomu dojrzałości procesów IT, wzrostu zaangażowania i kompetencji pracowników oraz implementacji innowacyjnych technologii. Z punktu widzenia użytkowników biznesowych ważnym wydarzeniem było także wdrożenie pierwszego etapu

projektu Identity Management, tj. systemu do zarządzania tożsamością oraz prawami dostępu do systemów informatycznych.

Prowadzone od kilku lat intensywne prace w zakresie podniesienia jakości usług IT przyniosły wyraźne efekty. Dostępność systemów informatycznych objętych *Service Level Agreement* wzrosła w 89% w IV kwartale 2007 roku do 97% w ostatnim kwartale 2008 roku.

Operacje

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. prowadził także projekty w obszarze operacji. Do najważniejszych z nich należą:

- Projekty związane z wdrożeniem i obsługą kart chipowych. W ramach tych projektów Bank kolejno przeprowadził migrację na technologię EMV podstawowych typów kart (tj. debetowych, kredytowych i przedpłaconych), oraz wprowadził nowe rozwiązania w zakresie produkcji, personalizacji i obsługi kart (m.in. z wykorzystaniem outsourcingu).
- Projekt optymalizacji procesu gotówkowego w sieci oddziałów. Rozstrzygnięto przetarg na obsługę gotówkową, transport i ochronę wartości pieniężnych.
- Projekty związane z wydrukami masowymi oraz archiwizacją dokumentów. Dotyczyły one m.in. ujednolicenia wydruków masowych i wdrożenia aplikacji zarządzającej procesem archiwizacji w Banku.
- Projekt zwiększenia funkcjonalności urządzeń wpłatomatowych i bankomatowych. Wdrożono nowy protokół komunikacji oraz zasady monitorowania dostępności bankomatów.
- Prace w obszarze płatności zagranicznych związane z przystąpieniem do systemu SEPA. W ramach tego projektu wdrożony zostanie m.in. nowy, efektywniejszy system przetwarzania płatności.

W sferze funkcjonowania samego Pionu Operacji Bank także wprowadzał zmiany tak, aby ludzie, technologia i procesy współdziałały i umożliwiały osiągnięcie założonych celów. Do najważniejszych projektów realizowanych w tej dziedzinie należy zaliczyć: projekt Easy OPS, który ma na celu centralizację czynności back-office w segmencie klientów korporacyjnych oraz wprowadzenie jednolitej metody pomiaru efektywności wykonywanej pracy oraz planowania działań (wdrożenie aplikacji LeanPack).

W wyniku zmian wprowadzonych zarówno w sferze IT jak i Operacji, udział transakcji automatycznych w ogólnej liczbie przeprowadzonych transakcji w ING Banku Śląskim S.A. wzrósł do 92,2% w grudniu 2008 roku (90,6% w styczniu 2008 roku).

Rozwój elektronicznych kanałów dystrybucji

Jeden z priorytetów ING Banku Śląskiego S.A. stanowi rozwój kanałów bankowości elektronicznej. W 2008 roku Bank przede wszystkim:

- Prowadził gruntowną modernizację aplikacji ING BankOnLine, tj. systemu bankowości internetowej przeznaczonego dla klientów detalicznych. Bank dodał do systemu nowe funkcjonalności (takie jak: obsługa zagranicznych operatorów telefonii

komórkowej dla autoryzacji, umożliwienie zlecenia nabycia jednostek uczestnictwa dowolnego funduszu inwestycyjnego). *ING BankOnLine* stanowi ważne ogniwo programu *Najbardziej internetowy*, w ramach którego Bank zaoferował na początku roku nowy rachunek – *Konto Direct*. Na bazie systemu bankowości internetowej został także wdrożony Program *Bankujesz-Kupujesz*. W ramach tego unikalnego na polskim rynku programu lojalnościowego uruchomiono m.in. platformę sprzedażową zintegrowaną z systemem płatności elektronicznych, on-linowy system naliczania punktów oraz wygodne rozwiązanie dla płatności w sklepach internetowych.

- Sfinalizował projekt związany z wdrożeniem systemu bankowości internetowej *ING BusinessOnLine* dla klientów bankowości korporacyjnej. Aktualnie w ramach jednej przyjaznej aplikacji są oferowane praktycznie wszystkie dostępne produkty i usługi. Rozpoczęto jednocześnie migrację użytkowników dotychczas wykorzystywanych aplikacji do nowego systemu bankowości internetowej.

Na koniec grudnia 2008 roku z systemów bankowości elektronicznej ING Banku Śląskiego S.A. korzystało 1 167,1 tys. użytkowników, tj. o 51,3% więcej niż na koniec 2007 roku. Zwiększyła się także znacznie liczba użytkowników systemu bankowości telefonicznej *HaloŚląski* – wzrost o 55,0% w stosunku do grudnia 2007 roku.

Liczba klientów:	31.12.2008	31.12.2007
ING BankOnLine, ING OnLine, MultiCash	1 167 054	771 384
HaloŚląski	617 422	398 297
SMS	387 456	233 745

W grudniu 2008 roku zrealizowano w Banku 7,9 mln transakcji za pośrednictwem systemów bankowości elektronicznej, wobec 5,8 mln rok wcześniej (wzrost o 36,2%).

Na koniec grudnia 2008 roku ING Bank Śląski S.A. dysponował siecią 683 bankomatów, podczas gdy rok wcześniej posiadał 630 ATM-ów.

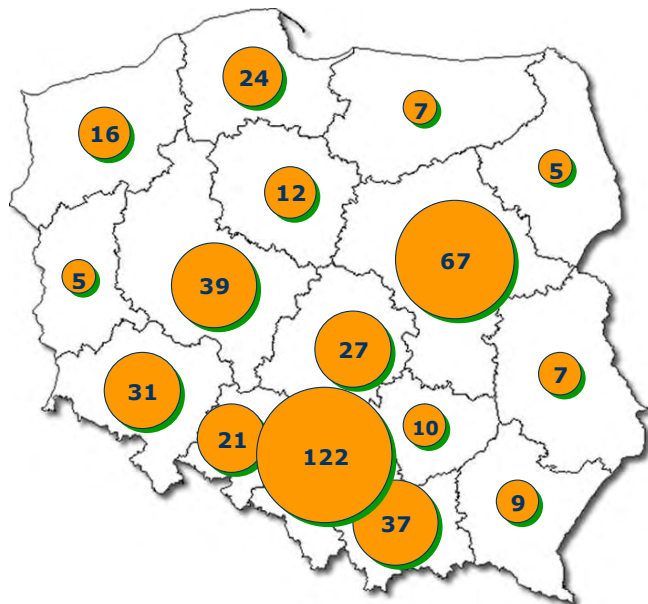
Rozwój sieci placówek bankowych

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. kontynuował realizację programu budowy sieci placówek partnerskich i uruchomił w jego ramach 34 nowe placówki. Osiem z nich powstało w miastach, w których Bank nie posiadał do tej pory swoich oddziałów.

Możliwości sprzedażowe i serwisowe nowego typu placówki są niemal identyczne jak tradycyjnych oddziałów detalicznych. Obok szerokiej gamy produktów ING Banku Śląskiego S.A., oferują one także produkty innych członków Grupy ING, a w tym ING TFI S.A. oraz wybrane produkty ING Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie. Ważną cechą tego typu placówki jest – dzięki zastosowaniu urządzeń samoobsługowych – wyeliminowanie gotówki w relacjach Klient-Pracownik. Placówka nowego typu, obok części transakcyjnej, posiada także część sprzedażową, w której znajduje się m.in. punkt informacyjny, stanowiska doradców, pokój spotkań.

W celu zapewnienia lepszej dostępności produktów i usług Banku, jak i racjonalizacji poziomu kosztów, w 2008 roku ING Bank Śląski S.A. uruchamiał kolejne strefy samoobsługowe w oddziałach własnych. Istotą tego projektu jest wydzielenie w istniejących oddziałach czynnych przez całą dobę stref samoobsługowych, w których klienci mogą

samodzielnie dokonywać wpłat i wypłat gotówkowych, dokonać przelewu przez *ING BankOnLine*, połączyć się z serwisem *HaloŚląski* lub porozmawiać z konsultantem z Call Centre. Strefy samoobsługowe przeznaczone są dla klientów indywidualnych, małych firm, a także dla klientów korporacyjnych. W 2008 roku Bank oddał do dyspozycji klientów 204 stref samoobsługowych w oddziałach i w grudniu 2008 roku posiadał 251 takich stref.



Według stanu na 31 grudnia 2008 roku, ING Bank Śląski S.A. prowadził działalność operacyjną za pośrednictwem 439 oddziałów, wśród których było 109 placówek nowego typu. Placówki Banku są rozmieszczone na terenie całego kraju, przy czym największa ich koncentracja – z uwagi na historię Banku – występuje w województwie śląskim. W ramach 30 oddziałów detalicznych działały Centra Bankowości Prywatnej, które są dedykowane do obsługi zamożnych klientów. Dla klientów posiadających aktywa na poziomie przynajmniej 1 mln zł Bank uruchomił ponadto w Warszawie Centrum Inwestycyjne Private Banking.

Obsługę klientów korporacyjnych z segmentu średnich i dużych firm Bank prowadził za pośrednictwem 27 oddziałów korporacyjnych i 11 Centrów Bankowości Korporacyjnej. Najwięksi klienci korporacyjni byli natomiast obsługiwani przez Departament Klientów Strategicznych i 2 jego ekspozytury (w Katowicach i w Gdańsku).

X. ING BANK ŚLĄSKI S.A. W SPOŁECZEŃSTWIE

Działalność Fundacji ING Dzieciom

Fundacja *ING Dzieciom* posiada kilkunastoletnie doświadczenie w niesieniu pomocy potrzebującym. Powstała na fundamentach powołanej w 1991 roku Fundacji Banku Śląskiego. Dzięki wiedzy i zaangażowaniu ludzi związanych z Fundacją oraz pracowników-wolontariuszy pomoc otrzymało już kilka tysięcy dzieci w całej Polsce.

Misją Fundacji *ING Dzieciom* jest wyrównywanie szans poprzez edukację dzieci z najuboższych obszarów i dzieci przewlekle chorych, kształcenie młodzieży w obszarze przedsiębiorczości oraz pomoc w uzyskiwaniu dostępu młodzieży z ubogich rodzin do szkolnictwa wyższego.

Działalność Fundacji jest wszechstronna. Realizuje ona projekty edukacyjne, pomaga dzieciom przewlekle chorym, zapewnia pomoc finansową szkołom kształcącym dzieci i młodzieży o szczególnych potrzebach. Prowadzi również przedsięwzięcia wolontarystyczne angażujące pracowników w ramach programu *Wolontariat ING*.

Fundacja *ING Dzieciom* współpracuje również z innymi fundacjami i organizacjami, których misja i cele statutowe są zgodne ze strategią działalności społecznej ING. Jedną z tych organizacji jest *Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości*.

Do głównych programów realizowanych przez Fundację *ING Dzieciom* należy zaliczyć:

- Angielski z ING. Program jest przeznaczony dla dzieci i jest prowadzony w świetlicach środowiskowych. W ciągu 2008 roku do listy siedmiu ośrodków uczestniczących w programie dołączyły cztery kolejne: w Gdańsku, Wrocławiu, Kaliskach i Zabrze-Biskupicach.
- Świetlice internetowe ING. Stanowią one wspólną inicjatywę wszystkich spółek ING w Polsce, polegającą na otwieraniu świetlic internetowych z bezpłatnym dostępem do sieci dla dzieci z ubogich obszarów. W 2008 roku uruchomiono pracownie w Bielsku-Białej, Opolu, Poznaniu, Zabrze-Biskupicach, Koszalinie, Świętochłowicach-Chropaczowie oraz w Piekarach Śląskich. Ponadto, udostępniono dzieciom i młodzieży 2 mini świetlice (w Bytomiu i Rudzie Śląskiej). W sumie, do końca 2008 roku Fundacja wyremontowała i wyposażała 10 świetlic internetowych.
- Turnusy rehabilitacyjno-wypoczynkowe. Akcja polega na organizacji wyjazdów edukacyjno-wypoczynkowych dla dzieci w różnym wieku, stopniu rozwoju i niepełnosprawności. W 2008 roku na turnusach w ośrodku Regle w Wiśle przebywało łącznie ponad 220 dzieci z siedmiu placówek dydaktycznych i wychowawczych.
- W towarzystwie lwa. Jako jedyna fundacja korporacyjna *ING Dzieciom* prowadzi program biblioterapeutyczny. Pod koniec października 2008 roku rozpoczęto IV edycję programu, w ramach którego już trafiło do chorych dzieci 25 000 książeczek *Lucjan, lew jakiego nie było*. Sukces tej książki sprawił, że w 2008 roku wydano w ramach tego programu drugą pozycję, tj. książkę autorstwa Roksany Jędrzejowskiej-Wróbel pt. *Kosmita*. Jest ona skierowana do rodzin dzieci autystycznych. Przedstawiona w niej historia rodziny, w której na świat przychodzi dziecko autystyczne, ma pomóc czytelnikom zaakceptować trudne okoliczności, szukać wsparcia w specjalistycznej terapii oraz pokazać, że w życiu najważniejsza jest miłość

i szacunek dla każdego człowieka. Prace nad książką trwały blisko dwa lata. Do współpracy zostało zaproszone doświadczone grono terapeutów z Fundacji Synapsis, którzy m.in. wzbogacili fabułę autentycznymi zdarzeniami. Ilustracje, stylizowane na dziecięce rysunki, stworzyła Joanna Jung.

- Turnusy rehabilitacyjno-wypoczynkowe. W ciągu 2008 roku zorganizowano dziewięć dwutygodniowych turnusów edukacyjno-wypoczynkowych przeznaczonych głównie dla dzieci z placówek szkolnych zlokalizowanych na ubogich terenach wiejskich lub obszarach miejskich o wysokiej stopie bezrobocia. Zorganizowano również dwa dziesięciodniowe warsztaty tematyczne dla dzieci o specjalnych potrzebach wychowawczych – dla dzieci niedosłyszących i dla dzieci autystycznych. W turnusach tych uczestniczyło łącznie około 530 osób (uczniów, opiekunów i pedagogów). Ponadto Fundacja zorganizowała trzy dodatkowe turnusy w Krynicy dla małych pacjentów z oddziałów onkologicznych w Zabrze, Chorzowie i Krakowie. W każdym z turnusów uczestniczyło 40 osób (dzieci wraz rodzeństwem i rodzicami).
- Pomoc placówkom zdrowia i domom dziecka. Wzorem lat ubiegłych wsparcie Fundacji uzyskały również specjalistyczne kliniki medyczne dla dzieci oraz ośrodki pomocy społecznej. Kontynuowano również współpracę z dwunastoma domami dziecka w całej Polsce zainicjowaną przez ING Usługi Finansowe. Są to placówki w Koźuchowie, Otwocku, Michałowicach, Radomiu, Kielcach, Stalowej Woli, Wysokiej, Kościerzynie, Bychawie, Wrocławiu, Płocku i Katowicach.

Zaangażowanie pracowników

ING Bank Śląski S.A. promuje działalność społeczną także wśród pracowników oraz klientów Banku.

Każdy z realizowanych przez *Fundację ING Dzieciom* programów stwarza możliwości współpracy i zaangażowania ze strony pracowników. Z myślą o pracownikach Banku prowadzony jest program wolontariatu pracowniczego, który jest realizowany we współpracy z *Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Centrum Wolontariatu*.

Począwszy od 2007 roku, dzięki zmianom wprowadzonym w Regulaminie Pracy, każdy pracownik ING Banku Śląskiego S.A. może przeznaczyć 8 godzin z rocznego czasu pracy na wolontariat. Początkującym wolontariuszom Bank zapewnia także wsparcie w wyborze zgodnej z ich predyspozycjami formy pomocy innym. Pod koniec 2008 roku grupa aktywnych wolontariuszy ING liczyła prawie 700 osób.

W 2008 roku pomarańczowi wolontariusze wzięli udział w 40 akcjach wolontarystycznych. Czternaście spośród z nich było realizacjami zwycięskich projektów I edycji konkursu na najlepsze pomysły wolontarystyczne *Dobry Pomysł*. Pozostałe akcje były wspólnymi inicjatywami pracowników podyktowanymi potrzebami lokalnych środowisk, w których mieszkają lub pracują. Miały one najczęściej charakter grupowy i sprowadzały się do wyremontowania pomieszczeń w szkołach, świetlicach środowiskowych lub domach dziecka, budowy placu zabaw, zorganizowania turniejów i olimpiad dla dzieci, warsztatów na temat bankowości. Część akcji polegała na organizacji spotkań w oddziałach onkologii dziecięcej, organizacji Dnia Dziecka oraz akcji krwiodawstwa. W okresie bożonarodzeniowym wolontariusze zorganizowali osiem akcji polegających na przygotowaniu paczek świątecznych dla dzieci z domów dziecka i świetlic środowiskowych. Dzięki tym akcjom paczki na święta otrzymało prawie 1 000 dzieci.

Pracownicy Banku pomagają także finansowo podopiecznym Fundacji *ING Dzieciom* w ramach programu *Pracownicy ING Dzieciom* w postaci comiesięcznego, symbolicznego, określonego przez pracownika odpisu od wynagrodzenia. Dzięki tej akcji Fundacja otrzymała wsparcie w kwocie prawie 100 tys. zł.

W 2007 roku Fundacja *ING Dzieciom* uzyskała statut organizacji pożytku publicznego. W 2008 roku zatrudnieni w Banku przekazali na jej konto środki w wysokości 69 tys. zł w formie 1% odpisu od podatku. Tradycją Banku stały się także organizowane wewnętrznie aukcje i licytacje charytatywne. Dzięki takim akcjom udało się zebrać prawie 10 tys. zł.

Od 2002 roku pracownicy Grupy ING w Polsce biorą udział w akcjach honorowego krwiodawstwa. W styczniowej, dziewiątej już akcji przeprowadzonej wśród pracowników ING Banku Śląskiego S.A. w Katowicach krew oddało ponad 30 osób.

Do akcji wolontarystycznych włączył się także – powstały w 2007 roku wśród pracowników ING – zespół *Singers*. Przygotował on sceniczną wersję książki *Lucjan Lew, jakiego nie było*. Spektakl muzyczny, w którym aktorami i muzykami są wyłącznie pracownicy Banku, przygotowano we współpracy z profesjonalistami Akademii Muzycznej w Katowicach i Teatru Dzieci Zagłębia w Będzinie. Było to pierwsze typu wydarzenie zrealizowane w strukturach korporacji.

W 2008 roku pracownicy Banku po raz trzeci uczestniczyli w Dniu przedsiębiorczości organizowanym przez *Fundację Młodzieżowej Przedsiębiorczości*. Bank odwiedziło około 80 uczniów szkół gimnazjalnych i średnich myślących o pracy w instytucji finansowej.

Fundacja ING Dzieciom otrzymała Medal Św. Brata Alberta za działalność w 2008 roku. Jest ona pierwszą fundacją wyróżnioną przez Kapitułę tego Medalu. Doceniono przede wszystkim projekty edukacyjne oraz turnusy rehabilitacyjno-edukacyjne organizowane dla podopiecznych szkół ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Ponadto, siedmiu pracowników ING Banku Śląskiego S.A. (w tym trzech w 2008 roku) otrzymało tytuł Osobowości miesiąca, które co miesiąc przyznaje *Ogólnopolskie Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu*.

Fundacja Sztuki Polskiej ING

ING Bank Śląski S.A. jest aktywnym członkiem *Fundacji Sztuki Polskiej ING*. Głównym celem działalności Fundacji jest promocja polskiej sztuki współczesnej, w szczególności twórczości młodych artystów. Gromadzi ona prace reprezentujące rozmaite nurty sztuki współczesnej i różne techniki artystyczne (malarstwo, rysunek, grafika, fotografia), sztukę figuratywną i abstrakcyjną.

Wiosną 2008 roku rozpoczął się cykl wystaw niektórych prac z kolekcji Fundacji w wybranych miastach w Polsce. Stwarzał on okazję poznania najlepszych prac polskich artystów, takich jak: Edward Dwurnik, Zofia Kulik oraz Wilhelm Sasnal.

XI. ZARZĄDZANIE KADRAMI

Stan zatrudnienia

W grudniu 2008 roku liczba zatrudnionych w ING Banku Śląskim S.A. wzrosła do poziomu 8 339 osób, czyli była o 495 osób (tj. o 6,3%) wyższa w porównaniu z grudniem 2007 roku.

Tabela. Struktura zatrudnienia w ING Banku Śląskim S.A

	31.12.2008		31.12.2007	
	osoby	%	osoby	%
Bankowość detaliczna	4 755	57,0	4 513	57,5
Bankowość korporacyjna i rynki finansowe	998	12,0	938	12,0
Operacje/IT/Usługi	1 732	20,8	1 710	21,8
Ryzyko/Organizacja/Finanse/Sprawy Kadrowe	854	10,2	683	8,7
Ogółem	8 339	100,0	7 844	100,0

W 2008 roku zmiany w strukturze zatrudnienia Banku polegały przede wszystkim na:

- Spadku udziału pracowników Operacji/IT/Usług w ogólnej liczbie zatrudnionych w wyniku dalszej automatyzacji i centralizacji obszaru operacyjnego.
- Zwiększeniu znaczenia obszaru Ryzyka/Organizacji/Finansów/Spraw Kadrowych w strukturze zatrudnienia w wyniku wzrostu skali działalności (w szczególności na rynku kredytów hipotecznych), jak również na skutek zmian w procedurach i procesach związanych z zarządzaniem ryzykiem.

Polityka wynagrodzeń

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. kontynuował politykę wynagradzania koncentrując się na utrzymaniu spójności, sprawiedliwości oraz konkurencyjności wynagrodzeń oferowanych pracownikom. Założenia te były realizowane m.in. dzięki zapewnieniu opisu stanowisk pracy i ich wartościowaniu, obserwacji zmian zachodzących na rynku pracy i wynagrodzeń, ustalaniu tablic wynagrodzeń zasadniczych na podstawie rynkowych danych o poziomach płac.

Polityka wynagrodzeń Banku zakłada oferowanie co najmniej takich płac, jakie proponuje większość banków, a wraz ze wzrostem rangi stanowiska przedstawienie jednej z najlepszych ofert na rynku pracy. Podejście takie – zapewniając możliwości rekrutowania, motywowania i utrzymania pracowników – pomaga w realizacji celów biznesowych Banku i sprzyja racjonalnemu wykorzystaniu budżetu kosztów osobowych.

Z dniem 1 kwietnia 2008 roku wprowadzono w ING Banku Śląskim S.A. nowe, podwyższone tablice wynagrodzeń zasadniczych i przeprowadzono proces podwyżek. Podobnie jak w poprzednim roku kwota podwyżki była uzależniona od wyniku oceny rocznej pracownika oraz od miejsca dotychczasowego wynagrodzenia w nowych widełkach płacowych. W 2008 roku wprowadzono również zmiany w systemie motywacyjnym. Ich celem było zwiększenie nacisku na efektywność procesów oraz silniejsze powiązanie premii pracowników z wynikami i jakością procesów biznesowych, w których oni uczestniczą.

Rekrutacja i selekcja

W 2008 roku położono duży nacisk na wypromowanie rekrutacji wewnętrznej jako jednego z dostępnych sposobów rozwoju zawodowego pracowników Banku. W tym celu, opracowano i

wdrożono zasady rekrutacji wewnętrznej ujednolicające sposób przechodzenia pracowników pomiędzy jednostkami. Trwały także prace nad poprawą systemu komunikacji na temat możliwości zmiany stanowiska wewnątrz organizacji.

Szkolenia i rozwój pracowników

ING Bank Śląski S.A. stoi na stanowisku, że rozwój zawodowy pracowników jest jednym z podstawowych czynników budowania przewagi strategicznej instytucji. Dlatego też, wzorem lat ubiegłych, także i w 2008 roku przeznaczył znaczne nakłady sił i środków na rozwój kadry menedżerskiej oraz podstawowej kadry operacyjnej w celu podniesienia jej kwalifikacji służących efektywnemu budowaniu relacji z klientami, poprawie jakości oferowanych usług oraz zwiększenia umiejętności sprzedażowych.

Główne kierunki szkoleń w 2008 roku w ING Banku Śląskim S.A. to:

- Kompetencje pracowników. Na podstawie wyników Rozmów Rocznych opracowano i udostępniono pracownikom Katalog Szkoleń Kompetencyjnych. Katalog ten jest zbiorem propozycji szkoleń dostarczanych przez zewnętrzne jednostki szkoleniowe. Tematem szkoleń były następujące umiejętności: wystąpienia publiczne, negocjacje, strategia komunikacji oraz praca w zespole.
- Szkolenia menedżerskie. Obejmowały one takie moduły jak: *Rekrutacja i selekcja* (do maja 2008 roku przeszkolono w tym zakresie całą kadrę kierowniczą), *Sztuka prowadzenia rozmów oceniających*, *Budowanie Zespołu* oraz *Motywowanie i kierowanie*. W 2008 roku Grupa ING wdrożyła ponadto globalny program szkoleniowy z zakresu Compliance dla całej kadry menedżerskiej. Szkolenia w tym zakresie zostały rozpoczęte również w ING Banku Śląskim S.A.
- Dla nowych pracowników. Zostało wdrożone jednodniowe szkolenie dla wszystkich nowozatrudnionych pracowników Banku.
- Dla pracowników Pionu Detalicznego. W 2008 roku szkolenia dotyczyły przede wszystkim: szkoleń nowozatrudnionych pracowników, nadania pracownikom uprawnień do wykonywania czynności agencyjnych na rzecz Banku, umożliwiających sprzedaż produktów strukturyzowanych oraz w zakresie obsługi nowej aplikacji Front-End. Łącznie przeszkolono 8 900 pracowników w ramach około 30 różnych szkoleń.
- Szkolenia prowadzone przez Centrum Szkoleń Bankowości Korporacyjnej. Przygotowało ono 32 stałe programy szkoleniowe z zakresu: doskonalenia kompetencji, rozwoju umiejętności sprzedażowych zarządzania ryzykiem oraz produktów. Nowością 2008 roku był program szkoleniowy Master of Corporate Lending, tj. zintegrowany cykl szkoleń przeznaczony dla pracowników z obszaru ryzyka i sprzedaży. Pomyślne przejście przez cztery coraz trudniejsze bloki tematyczne upoważnia do uzyskania certyfikatu Master of Corporate Lending. W sumie w szkoleniach przygotowanych przez CSBK uczestniczyło 2 905 osób.
- Kursy językowe. W 2008 roku w kursach językowych prowadzonych na zasadach in-company uczestniczyło prawie 700 pracowników Banku.

Osobny nurt szkoleń w ING Banku Śląskim S.A. stanowią szkolenia prowadzone w formule e-learningu. W 2008 roku na platformie e-learningowej udostępniono 21 nowych szkoleń a 18 zaktualizowano. Główne tematy szkoleń to: szkolenia produktowe i aplikacyjne dla sieci detalicznej oraz z zakresu bezpieczeństwa i ryzyka operacyjnego. W ciągu 2008 roku pracownicy uczestniczyli w 38,1 tys. osobo-szkoleniach.

W 2008 roku kontynuowano – zainicjowany wiosną 2007 roku – ING BS Management Development Programme, przeznaczony dla osób o najwyższym potencjale, które mogą objąć w przyszłości kluczowe stanowiska w Banku. Realizowano zaplanowane działania rozwojowe w stosunku do objętych programem pracowników, przeprowadzono proces awansowy w stosunku do niektórych jego uczestników, a następnie rekrutację nowych członków do Programu.

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. przygotowywał projekt szkoleń dla pracowników dofinansowywany przez Europejski Fundusz Społeczny. Projekt ten jako jeden z nielicznych uzyskał akceptację merytoryczną w konkursie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Do rozpoczynającego się z początkiem 2009 roku Projektu zostanie zaproszonych około 1 000 pracowników Banku.

Warunki pracy

Celem ING jako pracodawcy jest stały i ustawiczny wzrost zadowolenia z pracy pracowników. W czerwcu 2008 roku do wszystkich pracowników ING Banku Śląskiego S.A. skierowana została ankieta ING dotycząca kultury sukcesu rynkowego (*Winning Performance Culture*). W ankiecie tej pracownicy mieli możliwość wyrażenia swojej opinii na takie tematy jak: sposób zarządzania zmianą, docenianie, komunikacja, szkolenia oraz możliwości rozwoju kariery.

Porównanie wyników badania z wynikami uzyskanymi w 2007 roku pozwoliło ocenić czy obrany kierunek zmian w zakresie warunków pracy jest właściwy i czy przynosi pożądane rezultaty. Wnioski sformułowane na podstawie wyników badania stanowiły także podstawę do zmian w polityce personalnej i określenia priorytetowych działań w zakresie budowy kultury organizacji.

Promując ING Bank Śląski S.A. jako organizację odpowiedzialną i wrażliwą społecznie, aktywnie zwalczającą dyskryminację, otwartą i nowoczesną, kontynuowano także rozpoczęte w 2007 roku działania zmierzające do zwiększenia zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Banku. W ramach tych działań upowszechniano m.in. wśród menedżerów i pracowników wiedzę na temat możliwości zawodowych osób z niepełnosprawnością.

XII. NAGRODY I WYRÓŻNIENIA

Rok 2008 rok przyniósł ING Bankowi Śląskiemu. S.A. liczne nagrody i wyróżnienia.

Szczególnie cenne są te nagrody i wyróżnienia, które Bank otrzymał za atrakcyjność swej oferty produktowej i jakość obsługi klientów, takie jak:

- status TOP RATED, wyróżnienie w dziedzinie usług powierniczych przyznane przez prestiżowy amerykański kwartalnik branżowy Global Custodian,
- *Laury Buildera*, wyróżnienie w kategorii Produkty i Usługi Finansowe dla Budownictwa pośród banków,
- III miejsce w rankingu tygodnika Newsweek *Przyjazny Bank*,
- I miejsce w konkursie *Najładniejsza polska karta 2008* dla Mojej Karty ING z kadrem *Katedry* autorstwa Tomka Bagińskiego.

Dojrzałość i nowoczesność wykorzystywanych w Banku aplikacji informatycznych oraz systemów bankowości elektronicznej została potwierdzona następującymi nagrodami:

- Pierwszą nagrodą w kategorii *Systemy transakcyjne* w konkursie Gazety Bankowej na *Najlepszy projekt informatyczny w instytucjach finansowych – 2007*. Na uznanie jury zasłużyła nowa aplikacja oddziałowa (Front-End).
- Nagrodą w kategorii *Projekt Roku 2007* dla *Bankujesz-kupujesz* w konkursie Ambasador Gospodarki Elektronicznej, Partner roku i Projekt roku organizowanym przez Związek Banków Polskich.
- Uzyskaniem tytułu Najlepszej polskiej witryny bankowej w rankingu magazynu *Marketing & More*.
- Wejściem do grupy trzech finalistów w konkursie Lider Informatyki w kategorii Finanse i Bankowość.

Rynek wysoko ocenił także skuteczność prowadzonych przez ING Bank Śląski S.A. działań marketingowych, w szczególności promujących wizerunek instytucji. Bank otrzymał m.in.:

- Lamparty 2007, nagroda bankowców za najbardziej podziwianą kreację wizerunku marki bankowe. W organizowanym przez Pentor Research International badaniu Bank został doceniony przede wszystkim za dobrą reklamę, agresywną promocję marki i jej rozpoznawalność oraz bogatą ofertę produktową.
- Nagroda Srebrna EFFIE 2008 w kategorii usługi finansowe za kampanię OKO oraz Brązowa EFFIE 2008 w kategorii kampanie długofalowe za kampanię kredytu hipotecznego.
- II miejsce w kategorii Finanse w rankingu najmocniejszych marek organizowanym przez redakcję dziennika *Rzeczpospolita*.

Jedną z podstawowych zasad prowadzenia biznesu w ING Banku Śląskim S.A. jest dążenie do zapewnienia przejrzystości i transparentności finansowej. O tym, że zasada ta jest w Banku skutecznie wdrażana m.in. świadczy:

- Zdobyćcie trzeciego miejsca w rankingu „Giełdowa Spółka Roku” sporządzonym przez Puls Biznesu. Bank uzyskał pierwsze miejsce w kategorii Relacje inwestorskie. Wysoko zostały ocenione także Kompetencje Zarządu.

- Wyróżnienie za najlepsze sprawozdanie z działalności spółki przyznane w konkursie *The Best Annual Report 2007* organizowanym przez Instytut Rachunkowości i Podatków.

ING Bank Śląski S.A. został laureatem konkursu „Firma Bliska Środowisku” organizowanym przez Europejskie Forum Odpowiedzialności Ekologicznej. Konkurs był objęty honorowym patronatem przez Ministra Środowiska.

XIII. SYTUACJA FINANSOWA ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A. W 2008 ROKU

Struktura bilansu

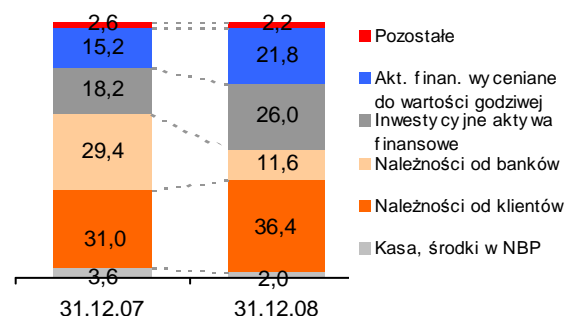
W dniu 31 grudnia 2008 roku suma bilansowa ING Banku Śląskiego S.A. ukształtowała się na poziomie 69 535,9 mln zł wobec 51 826,4 mln zł w końcu poprzedniego roku (wzrost o 34,2%).

Aktywa

Struktura aktywów ING Banku Śląskiego S.A. na dzień 31 grudnia 2008 roku różniła się istotnie od struktury z grudnia poprzedniego roku. I tak:

- Wartość należności od klientów wyniosła 25 277,8 mln zł, co stanowiło 36,4% całości aktywów. W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. skorzystał ze zmian wprowadzonych do MRS 39 i przekwalifikował do należności 2 002,8 mln zł papierów dłużnych znajdujących się wcześniej w portfelu dostępnym do sprzedaży. Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto wyniosły 23 190,1 mln zł wobec 16 537,2 mln zł rok wcześniej.
- Wzrósł także udział znacznie inwestycyjnych aktywów finansowych w całości aktywów Banku. Na koniec grudnia 2008 roku osiągnęły one poziom 18 050,7 mln zł w porównaniu z 9 418,4 mln zł rok wcześniej. Ich udział w aktywach wynosił odpowiednio: 26,0% i 18,2%. W kategorii tej wzrosła wartość instrumentów dłużnych utrzymywanych do terminu zapadalności, a w aktywach dostępnych do sprzedaży instrumentów dłużnych pozycji zabezpieczonych w rachunku zabezpieczeń wartości godziwej.
- Wartość aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (czyli aktywów przeznaczonych do obrotu w krótkim terminie) wyniosła 15 127,6 mln zł w porównaniu z 7 869,0 mln zł na koniec grudnia poprzedniego roku. Ich udział w sumie bilansowej wynosił 21,8%, czyli był o 6,6 p.p. wyższy od zanotowanego na koniec 2007 roku.
- Spadł natomiast znacznie udział należności od banków. W końcu grudnia 2008 roku wartość ich wynosiła 8 094,2 mln zł wobec 15 238,8 mln zł na koniec poprzedniego roku. Co przełożyło się na następujące udziały w sumie bilansowej: 11,6% i 29,4%.
- Na koniec grudnia 2008 roku wartość środków w kasie i w Banku Centralnym ukształtowała się na poziomie 1 369,8 mln zł wobec 1 841,7 mln zł na koniec 2007 roku. Ich udział w sumie bilansowej wynosił odpowiednio: 2,0% i 3,6%.

Struktura aktywów ING Banku Śląskiego (%)



Pasywa

Dominującym źródłem finansowania działalności ING Banku Śląskiego S.A. były środki ulokowane w Banku przez klientów. Wartość ich wzrosła z 44 502,2 mln zł na koniec grudnia 2007 roku do 47 165,6 mln zł na koniec 2008 roku. W grudniu 2008 roku stanowiły one 67,8% pasywów Banku, co oznacza spadek udziału o 18,1 p.p. w stosunku do końca poprzedniego roku.

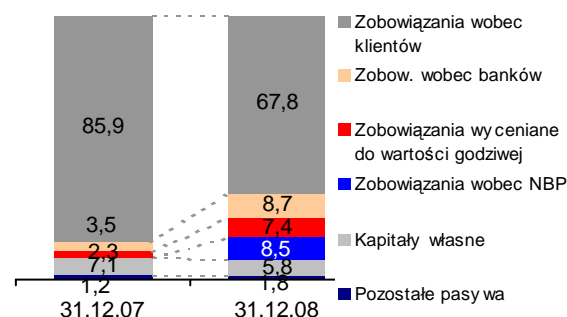
Na koniec grudnia 2008 roku zobowiązania Banku wobec innych banków wyniosły 6 063,8 mln zł w porównaniu z 1 812,3 mln zł na koniec grudnia 2007 roku. Środki pozyskane od monetarnych instytucji finansowych przedstawiały 8,7% wartości pasywów, podczas gdy w grudniu 2007 roku udział ich wynosił 3,5%.

Na koniec 2008 roku Bank posiadał zobowiązania wobec Banku Centralnego. Łączne zobowiązania z tytułu kredytu lombardowego oraz transakcji z przyrzeczeniem odkupu (repo) wyniosły 5 932,1 mln zł, co stanowiło 8,5% całości pasywów.

Wartość zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, których główną część stanowiły instrumenty pochodne, ukształtowała się na poziomie 5 146,7 mln zł. Posiadały one 7,4% udziału w pasywach Banku wobec 2,3% rok wcześniej.

Udział kapitałów własnych w pasywach ING Banku Śląskiego S.A. spadł z 7,1% w grudniu 2007 roku do 5,8% na koniec grudnia 2008 roku.

Struktura pasywów ING Banku Śląskiego (%)



Rachunek zysków i strat

Zysk brutto i netto

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. uzyskał wynik finansowy brutto na poziomie 563,9 mln zł wobec 745,2 mln zł w 2007 roku. Natomiast zysk netto wyniósł 455,6 mln zł w porównaniu z 610,2 mln zł w poprzednim roku (spadek o 25,3%).

Główne czynniki wpływające na rezultaty finansowe ING Banku Śląskiego S.A. w 2008 roku to:

- Wzrost poziomu dochodów z działalności podstawowej na poziomie poprzedniego roku. Wyniosły one 2 082,2 mln zł (wobec 1 990,6 mln zł w 2007 roku). Bank zanotował wzrost wyniku z tytułu odsetek oraz znaczny spadek pozostałych dochodów netto (głównie na skutek ujemnej rewaluacji papierów dłużnych i walutowych transakcji opcyjnych zawartych z klientami).
- Wzrost kosztów działania o 7,6%, w głównej mierze na skutek wyższych kosztów personelu (wzrost liczby zatrudnionych w sieci sprzedaży oraz indeksacja płac), kosztów wynajmu i utrzymania budynków oraz wzrostu nakładów na realizację projektów.
- Wzrostu kosztów ryzyka. W 2008 roku saldo rezerw z tytułu utraty wartości aktywów było ujemne i wyniosło 66,6 mln zł, podczas gdy rok wcześniej Bank wykazał dodatnie saldo rezerw na poziomie 103,3 mln zł.

W 2008 roku wynik przed kosztami ryzyka Banku osiągnął poziom 630,5 mln zł, czyli był o 1,8% niższy niż w poprzednim roku.

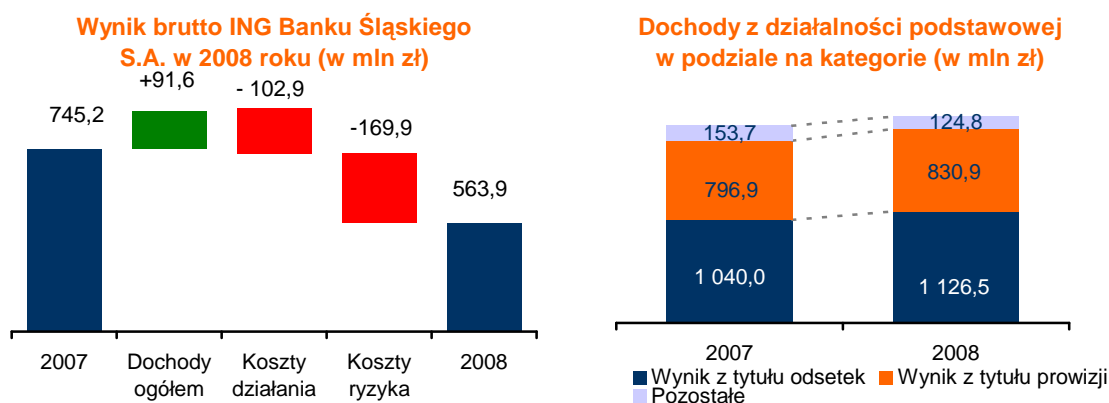


Tabela. Podstawowe wielkości rachunku zysków i strat w ujęciu analitycznym (w mln zł)

	2008	2007
Wynik z tytułu odsetek	1 126,5	1 040,0
Wynik z tytułu prowizji	830,9	796,9
Pozostałe dochody	124,8	153,7
Dochody z działalności operacyjnej	2 082,2	1 990,6
Koszty działania	-1 451,7	-1 348,8
Wynik przed kosztami ryzyka	630,5	641,8
Odpisy na utratę wartości i rezerwy	-66,6	103,3
Wynik finansowy brutto	563,9	745,2
Podatek dochodowy	-108,3	-135,0
Wynik finansowy netto	455,6	610,2

Wynik z tytułu odsetek

W 2008 roku dochody odsetkowe netto uzyskane przez ING Bank Śląski S.A. wyniosły 1 126,5 mln zł wobec 1 040,0 mln zł w poprzednim roku (wzrost o 8,3%). Przyrost tych dochodów przede wszystkim był efektem:

- wzrostu skali działania, zarówno po stronie kredytów, jak i depozytów,
- korzystnej zmiany w strukturze bilansu w postaci wzrostu udziału kredytów w aktywach.

W 2008 roku Bank zrealizował marżę odsetkową na poziomie 1,95% wobec 2,13% w poprzednim roku. Wielkość jej wynikała przede wszystkim z:

- nadal niskiego w porównaniu z innymi bankami udziału kredytów w aktywach,
- ze stosowanej w ciągu ostatnich lat w Banku polityki cenowej polegającej na oferowaniu atrakcyjnego oprocentowania,
- nasilenia się wojny cenowej o depozyty klientów i wzrostu oprocentowania depozytów.

Dochody pozaodsetkowe

Dominującą część dochodów pozaodsetkowych stanowiły dochody z tytułu opłat i prowizji. W 2008 roku wyniosły one 830,9 mln zł w porównaniu z 796,9 mln zł uzyskanymi w poprzednim roku (wzrost o 4,3%).

Bank zanotował znaczny wzrost przychodów z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów finansowych i od subskrypcji depozytów strukturyzowanych (o 902%), z tytułu marży

transakcyjnej na operacjach wymiany walut (o 41,1%) oraz prowizji związanych z kartami (o 29,5%). Istotnie niższe niż w 2007 roku były natomiast przychody prowizyjne związane z dystrybucją jednostek uczestnictwa (o 54,0%).

W 2008 roku pozostałe dochody Banku ukształtowały się na poziomie 124,8 mln zł, czyli spadły o 18,8% w relacji do poprzedniego roku. Na ich wielkość wpływ miały następujące czynniki:

- Spadek wartości godziwej euroobligacji Skarbu Państwa o 222,7 mln zł na skutek sytuacji panującej na rynku finansowym.
- Ujemna wycena obligacji Skarbu Państwa w portfelu handlowym w wysokości 70,0 mln zł.
- Wycena walutowych kontraktów opcyjnych zawartych z klientami – ujemna korekta na poziomie 163,0 mln zł.
- Utworzenie rezerwy na nierozliczone transakcje wymiany walut zawarte z Lehman Brothers w wysokości 33,3 mln zł.
- Sprzedaż akcji Mastercard Incorporated, w wyniku której uzyskano dochód w wysokości 25,3 mln zł.

Koszty działania

W 2008 roku koszty działania¹⁴ ING Banku Śląskiego S.A. wyniosły 1 451,7 mln zł wobec 1 348,8 mln zł w poprzednim roku, czyli wzrosły o 7,6%.

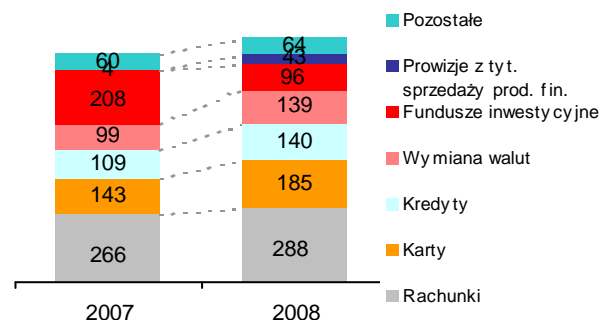
Koszty ogółem Banku rosły przede wszystkim w wyniku zwiększenia skali operacji. Ekspansja rynkowa przyczyniła się m.in. do wzrostu głównego elementu kosztów, tj. kosztów personelu. Na skutek przyrostu liczby zatrudnionych oraz indeksacji płac, w 2008 roku koszty pracownicze wyniosły 751,2 mln zł i były o 13,1% wyższe w relacji do 2007 roku.

Koszty z tytułu amortyzacji zamknęły się kwotą 131,8 mln zł i spadły o 12,6% w stosunku do poprzedniego roku (głównie w wyniku optymalizacji sfery operacyjnej).

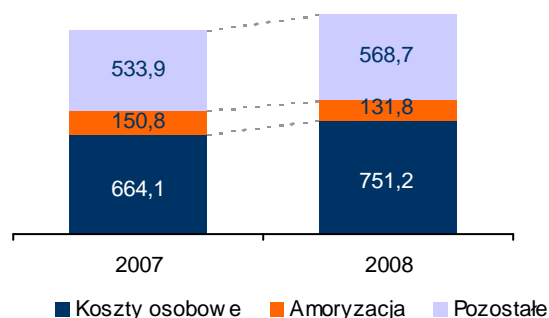
Pozostałe koszty ukształtowały się na poziomie 568,7 mln zł wobec 533,9 mln zł rok wcześniej. W porównaniu z 2007 rokiem odnotowano głównie wzrost kosztów prowadzonych w Banku projektów oraz kosztów utrzymania i wynajmu budynków.

W listopadzie 2008 roku Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdził stosowania praktyki ograniczającej konkurencję w zakresie prowizji pobieranych przy transakcjach dokonywanych kartami płatniczymi. W związku z tym ING Bank Śląski S.A. rozwiązał utworzoną w 2006 roku rezerwę na decyzję UOKiK w wysokości 14,1 mln zł.

Przychody prowizyjne ING Banku Śląskiego (w mln zł)



Koszty działania w podziale na kategorie w mln zł



¹⁴ Koszty działania powiększone o pozostałe koszty.

Odписы na utratę wartości i rezerwy

W 2008 roku koszty ryzyka uwzględnione w rachunku wyników ING Banku Śląskiego S.A. były ujemne i wyniosły 66,6 mln zł. Wpływ na ich poziom miały następujące czynniki:

- Wzrost kosztów ryzyka bieżącej działalności, głównie na skutek utworzenia rezerwy na ryzyko związane z pogorszeniem się sytuacji finansowej klientów działających na rynku instrumentów pochodnych (w wysokości 71,6 mln zł).
- Wzrost portfela kredytowego i zmiana parametrów modeli wykorzystywanych do oceny ryzyka.
- Dobre wyniki uzyskane w zakresie restrukturyzacji starego portfela złych długów (w tym sprzedaży portfela przeniesionego wcześniej do ewidencji pozabilansowej, z której uzyskano dochód w wysokości 47,7 mln zł).

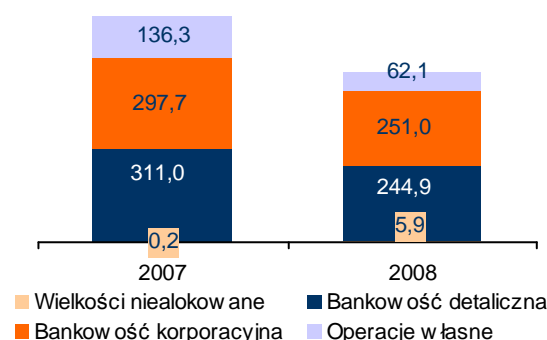
Udział poszczególnych segmentów branżowych w tworzeniu wyniku finansowego

Sytuacja na rynku wpłynęła niekorzystnie na wyniki finansowe 2008 roku wszystkich segmentów branżowych, które występują w ramach działalności ING Banku Śląskiego S.A.

W 2008 roku Pion Bankowości Detalicznej osiągnął 244,9 mln zł wyniku brutto, wobec 311,0 mln zł w poprzednim roku (spadek o 14,9%). Dodatni wpływ na jego poziom miały następujące czynniki: wzrost dochodów ze sprzedaży produktów Pionu Rynków Finansowych (o 130,5%), przyrost dochodów z działalności kredytowej (o 27,3%) oraz z działalności depozytowej (o 4,0%) oraz sprzedaż akcji MasterCard. Do spadku wielkości wyniku brutto Pionu przyczyniły się natomiast: znacznie niższe niż w 2007 roku dochody ze sprzedaży funduszy inwestycyjnych (o 46,5%), wzrost kosztów operacyjnych Pionu (o 8,1%) oraz wyższe koszty ryzyka (w 2008 roku były one ujemne i wyniosły 10,3 mln zł, podczas gdy 2007 roku saldo rezerw było dodatnie na poziomie 40,1 mln zł). Wynik Pionu Bankowości Detalicznej stanowił 43,4% wyniku brutto Banku.

Wynik brutto Pionu Bankowości Korporacyjnej wyniósł 251,0 mln zł wobec 297,7 mln zł rok wcześniej. Pion zanotował wzrost dochodów z działalności podstawowej – dochody z tytułu działalności kredytowej wzrosły o 12,4%, natomiast od depozytów o 12,0%. Wyższe także były dochody uzyskane ze sprzedaży rynków Finansowych – o 14,2%. Pion poniósł natomiast wyższe niż rok wcześniej koszty operacyjne (o 9,4%) oraz wyższe koszty ryzyka (na poziomie -56,3 mln zł w porównaniu z dodatnimi w wysokości 63,3 mln zł wykazanymi w 2007 roku). W 2008 roku udział Pionu Bankowości Korporacyjnej w kreowaniu wyniku brutto Banku wynosił 44,5%.

Wynik brutto w podziale na segmenty branżowe (w mln zł)



W 2008 roku wynik na operacjach własnych Banku wyniósł 62,1 mln zł (w 2007 roku na poziomie 136,3 mln zł). Niekorzystny wpływ na jego poziom miała ujemna wycena instrumentów dłużnych oraz straty z tytułu walutowych kontraktów pochodnych zawartych z klientami. Wpływ tych czynników na wynik Banku został omówiony na 72 stronie Sprawozdania.

Podstawowe wskaźniki efektywności

W 2008 roku ING Bank Śląski S.A. zanotowała niższe niż w poprzednim roku podstawowe miary efektywności.

Tabela. Podstawowe wskaźniki efektywności (w %)

	2008	2007
Wskaźnik rentowności	14,3	25,8
Wskaźnik udziału kosztów (C/I)	69,7	67,8
Wskaźnik zwrotu na aktywach (ROA)	0,7	1,2
Wskaźnik zwrotu z kapitału (ROE)	13,2	19,1
Wskaźnik marży odsetkowej	1,95	2,13
Współczynnik wypłacalności	9,8	12,0

Wskaźnik rentowności - stosunek zysku brutto do kosztów ogółem.

Wskaźnik udziału kosztów (C/I) – relacja kosztów działania do dochodów z działalności operacyjnej w układzie analitycznym.

Wskaźnik zwrotu na aktywach (ROA) - stosunek zysku netto przypadającego na akcjonariuszy jednostki dominującej do średniego stanu aktywów.

Wskaźnik zwrotu z kapitału (ROE) - liczony jako relacja zysku netto przypadającego na akcjonariuszy jednostki dominującej do średniego stanu kapitałów i funduszy własnych.

Wskaźnik marży odsetkowej - relacja dochodów odsetkowych netto do średnich aktywów dochodowych Banku¹⁵ (obejmujących należności od podmiotów finansowych i niefinansowych, papiery wartościowe o stałym i zmiennym dochodzie oraz udziały).

Współczynnik wypłacalności - wyrażający relację między kapitałami i funduszami własnymi netto a aktywami i zobowiązaniami pozabilansowymi z uwzględnieniem wag ryzyka.

¹⁵ Dochody odsetkowe netto zostały powiększone o dochody dotyczące "wewnętrznych swap-ów depozytowych". Średnie aktywa wyliczone są w oparciu o dane z pięciu okresów: 31.12.2007 r., 31.03.2008 r., 30.06.2008 r., 30.09.2008 r. i 31.12.2008 r.

XIV. OŚWIADCZENIA ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Prawdziwość i rzetelność prezentowanych sprawozdań

Wedle najlepszej wiedzy Zarządu Banku roczne dane finansowe za 2008 rok oraz dane porównywalne zaprezentowane w rocznym sprawozdaniu finansowym ING Banku Śląskiego S.A. we wszystkich istotnych aspektach zostały sporządzone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości i odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Banku oraz osiągnięty przez nią wynik finansowy. Zawarte w niniejszym dokumencie roczne sprawozdanie Zarządu zawiera prawdziwy obraz rozwoju, osiągnięć oraz sytuacji (wraz z opisem podstawowych ryzyk) Banku w 2008 roku.

Wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący przeglądu rocznego sprawozdania finansowego Banku, został wybrany zgodnie z przepisami prawa i regulacjami Banku. Podmiot ten oraz biegli rewidenci spełnili warunki konieczne do wydania bezstronnego i niezależnego raportu z przeglądu, zgodnie z właściwymi przepisami prawa polskiego.

Dodatkowe informacje

Zawarte umowy

Zarząd Banku oświadcza, że ING Bank Śląski S.A. nie posiada:

- znaczących umów pożyczek, poręczeń i gwarancji nie dotyczących działalności operacyjnej,
- zobowiązań umownych wynikających z emitowanych dłużnych papierów wartościowych lub instrumentów finansowych.

Liczba i wartość tytułów egzekucyjnych

W celu zabezpieczenia ryzyka związanego z działalnością kredytową Bank przyjmuje prawne zabezpieczenie osobiste i rzeczowe w różnej formie, np. gwarancji bankowej, poręczenia wg prawa cywilnego, weksła własnego in blanco, poręczenia wekslowego, przelewu wierzytelności, hipoteki zastawu rejestrowego, zastawu zwykłego, przewłaszczenie na zabezpieczenie, przeniesienia określonej kwoty na rachunek Banku, blokady środków na rachunku bankowym.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku w sprawach dotyczących kredytów na działalność gospodarczą liczba wystawionych przez Bank tytułów egzekucyjnych wynosiła 60 i obejmowała zadłużenie na łączną kwotę 204,6 mln zł. Na koniec 2007 roku wielkości te wynosiły odpowiednio: 250 tytułów na kwotę 471,9 mln zł. Znaczący spadek liczby jak i wartości tytułów wystawionych przez Bank wynikał z faktu zbycia części portfela trudnych kredytów w ramach przeprowadzonego procesu sekurytyzacyjnego.

W odniesieniu do klientów detalicznych, w ciągu 2008 roku Bank wystawił natomiast 557 bankowych tytułów egzekucyjnych na łączną kwotę 6 008,6 tys. zł oraz wystosował 2 818 pozwów o łącznej wartości 31 800,3 tys. zł.

Niniejsze *Sprawozdanie z działalności ING Banku Śląskiego S.A. w 2008 roku* liczy 76 kolejno ponumerowanych stron.

Podpisy członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A.:

Brunon Bartkiewicz
Prezes

Mirosław Boda
Wiceprezes

Michał Bolesławski
Wiceprezes

Justyna Kesler
Wiceprezes

Małgorzata Kołakowska
Wiceprezes

Oscar Edward Swan
Wiceprezes

Michał Szczurek
Wiceprezes

25 lutego 2009 r.